

• POLSKA: KONIEC IŁÓW • EMERYTURY Z NIEMIEC
• SZEREMIETIEW O BRZEZIŃSKIM • Z TWÓRCĄ FILMU O PIŁSUDSKIM •
W ROCZNICĘ NIEPODLEGŁOŚCI • POLITYKA USA WOBEC SOWIETÓW • ECHO RAZ

ECHO - TYGODNIK POLSKI

PISMO MIEZKACZNE • NO. 4 • TORONTO • 12 • 16 LISTOPADA 1987

Published weekly

CENA \$ 1 25

Second Class Registration Number Pending Postage Paid At Toronto

OSTATNI Z UKRYWAJĄCYCH SIĘ PRZYWÓDCÓW PODZIEMIA

KORNEL MORAWIECKI aresztowany

INFORMACJA WŁASNA

Otrzymałmy wiadomość z Kraju, że w dniu 9 XI 87 o godz. 21 30 we Wrocławiu, w czasie spotkania konspiracyjnego zaarrestowano KORNELA MORAWIECKIEGO, przewodniczącego Solidarności Walczącej. Kornel Morawiecki ukrywał się od 13 grudnia 1981 roku w podziemiu. Nie skorzystał z możliwości amnestii. Od 79 roku wydawca i redaktor biuletynu dolnośląskiego, od 13 grudnia redaktor "Z dnia na dzień", członek RKS od momentu wprowadzenia stanu wojennego. Tworca i przewodniczący powstałej w czerwcu 1982 roku Solidarności Walczącej.

Informacja przedostała się na Zachód telefonicznie. W parę godzin później ogłoszono w telewizji reżymowej komunikat prokuratury generalnej, informujący, że wraz z Morawieckim aresztowano Hannę L. Według informacji przedstawiciela SW z Morawieckim aresztowano dwie osoby, w tym jego łączniczkę.

KORNEL MORAWIECKI urodził się 3 maja 1941 roku w Warszawie. Doktorat z fizyki zrobił na Uniwersytecie Wrocławskim. Czworo dzieci i wnuk.

NARADA OPOZYCJI W WARSZAWIE

W sobotę, 7 listopada, spotkało się w Warszawie 45 działaczy opozycyjnych celem omówienia możliwości udziału w zmianach, jakie dokonują się obecnie w Europie Wschodniej. Inicjatorem zebrania był przewodniczący NSZZ "Solidarność", Lech Wałęsa. Narada trwała prawie 7 godzin. Według komentatorów zachodnich działacze wyrazili swój krytycyzm wobec zbliżającego się referendum w

sprawach gospodarczych i konieczność przeprowadzenia w Polsce zmian politycznych i społecznych, towarzyszących reformom gospodarczym, jeśli Polska ma wydobyć się z głębokiego kryzysu. Działacze opozycji postanowili przedstawić swój punkt widzenia w komunikacie, który zostanie opublikowany przed 29 listopada, który jest dniem wyznaczonym przez władze na ogólnonarodowe referendum.

Episkopat w kwestii referendum

Rzecznik Episkopatu Polski, ksiądz Henryk Brunka oświadczył w poniedziałek, 9 listopada, iż nie należy oczekiwać, by Kościół zajął stanowisko w sprawie wyznaczonego na 29 listopada referendum. Oświadczenie zostało wydane po zakończonej konferencji Episkopatu w tej sprawie. Ksiądz Brunka w wywiadzie telefonicznym oznajmił Agencji AP, że referendum jest sprawą publiczną i obywatele sami będą wiedzieli, jak postąpić.

Represje w ruchu niezależnym

Wezwanych do urzędów administracji państwowej członków Krajowej Komisji Wykonawczej "Solidarności" z Lechem Wałęsą poinformowano, że Komisja jest organizacją nielegalną, a jej członkom może grozić aresztowanie. Lech Wałęsa wręczył urzędnikom oświadczenie stwierdzające fakt powołania Komisji i odmówił udzielenia odpowiedzi na jakiegokolwiek pytania.

Tymczasem, jak oznajmił w Warszawie przewodniczący ruchu Wolność i Pokój, Jacek Czaputowicz, władze PRL przygotowują procesy przeciwko dwóm działaczom ruchu z Przasnysza: Wojciechowi Niksickiemu i Wiesławowi Soliwockiemu. Obaj zostali aresztowani w środę, 4 listopada, pod zarzutem odmowy służby wojskowej. W więzieniu przebywa już inny działacz ruchu WiP, Marek Mazurek. Aresztowania, jak twierdzi Jacek Czaputowicz, świadczą o zaostreniu oficjalnego kursu przeciwko ruchowi Wolność i Pokój.

SPRAWA ECHA

PARANOJA KOMERCYJNA

W ub. tygodniu, na słupach przy Roncesvalles w Toronto, pojawiły się ulotki wesołym różowym kolorze. W oczy rzucał się gruby napis - ECHO TYGODNIA. Mniej wi-

TWARZE OPOZYCJI Mirosław Chojecki - KONTAKT - Paryż
O inicjatywach twórczych i politycznych Kontaktu oraz nowym wydawnictwie w Szwajcarii - czyt. str. 12 i 13

pisma Jacka Adolfa, które wychodząc pod nazwą Echo Polskie-Echo Tygodnia (numer rejestracyjny w Ministry of Consumer and Commercial Relations 50207610-21-87A04) mylone jest z rozwiązaniem 14 października 1987 roku "Echem Tygodnia", wydawanym przez nas oboje. Pomyłka ta nie jest przypad-

Dokonczenie str. 10

• **Caspar Weinberger zrezygnował ze stanowiska ministra obrony USA** 70-letni C Weinberger, powołując się na konieczność poświęcenia swego czasu chorej żonie, zrezygnował ze stanowiska ministra obrony Stanów Zjednoczonych. Podczas pożegnania w Białym Domu prezydent Reagan porównał Weinbergera do Winstona Churchilla i określił go jako "najznakomitszego ministra obrony w historii naszego narodu".

Weinberger wielokrotnie podkreślał, że celem Związku Sowieckiego jest dominacja światowa w związku z czym Stany Zjednoczone muszą być tak uzbrojone by celowi sowieckiemu zapobiec. Stanowisko ministra obrony objął

Frank Carlucci, dotychczasowy doradca prezydenta Reagana ds bezpieczeństwa narodowego. Nowym doradcą prezydenta został dotychczasowy zastępca Carlucciego, generał Colin Powell, pierwszy Murzyn w historii USA na tym stanowisku.

• **Spotkanie Ligi Arabskiej w Ammanie** Przybyli na nie wszyscy członkowie Ligi - łącznie z Organizacją Wyzwolenia Palestyny. Na spotkaniu 21 członków Ligi Arabskiej głównym tematem była wojna iracko-irańska. Król Jordani Hussein podkreślił w przemówieniu otwierającym spotkanie, że wojna iracko-irańska od dawna nie jest już konfliktem dwóch państw,

zagraża ona całemu Środkowemu Wschodowi oraz światowemu pokojowi. Na krótko przed rozpoczęciem spotkania irański pocisk rakietowy uderzył w stolicę Iraku Bagdad, zabijając 6 kobiet i 4 dzieci oraz raniąc ponad 100 osób. Był to 17 tegoroczny irański atak rakietowy na stolicę Iraku. Radio Teheran powiazało ostatni atak z rozpoczęciem się szczytu Ligi Arabskiej w Jordanii. Egipt wydalony z Ligi Arabskiej w 1979 roku za zawarcie traktatu pokojowego z Izraelem oświadczył, że nie dopuści do tego by Irak przegrał wojnę z Iranem.

• **Aresztowania w Tybecie** Zachodni turyści donoszą z Tybetu o codziennych aresztowaniach i podjęciu akcji reedukacyjnych wśród mnichów buddyjskich, którzy wzięli udział w antychińskich wystąpieniach. Po wygasnięciu dobrowolnego terminu oddania się w ręce władz za udział w zamieszkach, milicja podjęła aresztowania, dokonywane głównie w nocy. Stolica Tybetu Lhasa patrolowana jest przez wzmocnione patrole milicji i wojska. Politrucy chińscy wygłaszają przemówienia w zakładach pracy i zakonach, gdzie wypuklają postęp w Tybecie dokonany w czasie od objęcia w nim władzy przez ChRL oraz historyczną przynależność Tybetu do Chin.

• **Libia domaga się od ZSSR ukrócenia panoszenia się USA w Zatoce Perskiej** Libijska agencja prasowa JANA doniosła o wręczeniu Kaddafiemu listu od Gorbaczowa. List zajmował się sytuacją w Zatoce Perskiej i stanowił odpowiedź na list Kaddafiego. Ponad miesiąc temu przywódca libijski zarzucił ZSSR lekceważenie problemu Zatoki Perskiej i domagał się, by zapobiegł amerykańskiej agresji przeciw Iranowi. List Gorbaczowa przekazał Kaddafiemu ambasador sowiecki w Libii P. Akopow, który, jak podała JANA, potępił amerykańską akcję odwetową przeciw Iranowi oraz zapewnił go, że kontynuacja przez USA takiej polityki może doprowadzić do zniszczenia niedawno osiągniętego postępu w stosunkach amerykańsko-sowieckich.

• **Dwaj filmowcy amerykańscy zgineli w Afganistanie** Reżyser Lee Shapiro i kamerzysta Lee Lingeloff, którzy przedostali się na teren Afganistanu, aby nakręcić film dokumentalny o walce prowadzonej przez partyzantów afgańskich z sowieckim najazdem, zgineli w zasadzce w okolicy Kabulu. Przebywali oni przez 5 miesięcy w oddziałach mudzahedinów i wkrótce mieli opuścić Afganistan.

• **Sędzia Ginsburg wycofał swą nominację do Sądu Najwyższego** Sędzia Douglas Ginsburg oświadczył na konferencji prasowej w Białym Domu, że zwrócił się do prezydenta Reagana o odwołanie jego nominacji na stanowisko sędziego w Sądzie Najwyższym. "Czułem się głęboko zaszczycony i zawsze będę wdzięczny prezydentowi" - podkreślił Ginsburg. Zaprotestowanie jego nominacji przez Senat stało się pod poważnym znakiem zapytania po tym, jak Ginsburg podał, że palił kilkakrotnie marihuanę w latach 60-tych i 70-tych, ostatni raz w 1979 roku, gdy był 33-letnim profesorem prawa w Uniwersytecie Harwardzkim. Prezydent Reagan powiedział, że uważa, iż fakt ten nie dyskwalifikuje Ginsburga, gdyż jest potępionym przez niego błędem młodości. Sprawa palenia przez Ginsburga marihuany nie była jedynym problemem krótkotrwałej nominacji. Inną sprawą był problem sprzeczności interesów. Ginsburg zainwestował 139 000 dol. am. w kanadyjską firmę telewizji kablowej "Rogers", a pracując w Departamencie Sprawiedliwości podejmował decyzje dotyczące firm telewizji kablowej.

• **Byli przewodniczący Afrykańskiego Kongresu Narodowego na wolności** Władze Afryki Południowej wypuściły na wolność byłego przewodniczącego Afrykańskiego Kongresu Narodowego - terrorystycznej i prosowieckiej organizacji walczącej o odebranie przemocą władzy białym w RPA. 77-letni Goran Mbeki spędził w więzieniu 23 lata. Oświadczył on na konferencji prasowej, że jego poglądy nie zmieniły się. "Idee, za

które poszedłem do więzienia i które głosi Afrykański Kongres Narodowy są nadal moimi ideami. Jestem nadal członkiem partii komunistycznej i nadal wyznaję marksizm" Mbeki dodał, iż spodziewa się, że wkrótce wypuszczony będzie N. Mandela.

• **11 osób zabitych w Dniu Pamięci w Północnej Irlandii** Wybuch bomby w miasteczku Enniskillen spowodował śmierć 11 osób. 61 ludzi zostało rannych. Bomba eksplodowała w trakcie uroczystości Dnia Pamięci.

Irlandzka Armia Republikańska (IRA), która wykonała atak oświadczyła, że ubolewa z powodu jego konsekwencji.

• **Kolce emancypacji** Sowieckie kobiety mają dość równouprawnienia. Z listów opublikowanych w organie komunistów sowieckich "Prawda" wynika, że większość z przyjemnością powróciłaby do tradycyjnej roli kobiety i matki. Za główną przyczynę pracy zarobkowej podają zbyt niskie płace. Pracę traktują jako zyciową konieczność. Pomimo tego, że sowiecka konstytucja gwarantuje kobietom całkowite równouprawnienie w praktyce lepiej płatne prace zajmują w większości mężczyźni. Jedną z korespondentek wyjaśnia: "Objęcie funkcji dyrektora przez kobietę jest rzeczywistością wyrazem równouprawnienia, ale wykonywanie przez kobietę ciężkiej pracy fizycznej jest dla niej ruiną". Wiele tradycyjnie męskich zawodów wykonują obecnie kobiety. Na moskiewskich placach budów większość wielu załóg stanowią kobiety, przy sprzątaniu ulic, odśnieżaniu i rozbijaniu lodu na zamrożniętych chodnikach. Stolicy również męczą się kobiety. W sklepach i magazynach podnoszą ciężary. Wyczerpująca praca fizyczna często staje się przyczyną wielu zachorowań oraz przedwczesnego starzenia. Takiego równouprawnienia sowieckie kobiety nie chcą. Oprócz pracy zawodowej olbrzymia większość musi samodzielnie sprostać obowiązkom domowym, wychowuje dzieci, sprząta, gotuje. Emancypacja mężczyzn w tym zakresie nie sprawdza się

ECHO-TYGODNIK POLSKI

wydają:
Grażyna i Zbigniew FARMUS

adres pocztowy:
**51A Thistle Down Blvd.
REXDALE, Ont. M9V 4A6
tel. 743-5706**

Redaktor naczelny, Grażyna Farmus
Dyrektor działu reklamy i dystrybucji
Inż. Zdzisław Wójcik

REDAKTORZY DZIAŁÓW
Świat, Kanada Zbigniew Farmus
Polska Katarzyna Banachowska
Czytane między wierszami &
Lektury nieobojętne
Karolina Jankowska

Korespondencje z dalekiego Kraju:
Bolesław Ślesinski

Dział popularno-naukowy

Andrzej Wozniwicz

Stanisław Skoneczny

Teatr Darek Barecki

Sport Adam Polański

Poradnia Zaufanie dr Zofia Bończa

Pokochoć kapitalizm

prof. dr Krzysztof Ostaszewski

Na Nowej Ziemi

Aleksander Piekarski

Angielski No Name Brand

Prawo Mec Kwiatek

Radziecztwo Bogusław Rzepecki

Apteka Natury dr Zofia Górnicka

Poczytaj mi Echo Adela Dymka

Piękna Polka Barbara Raczyńska

POGŁOS (miesięcznik)

Magda, Marek i Kot Czyżycy

Pobyty stały (powieść)

Marek Majewski

Horoskop, Kalendarium, korekta

Ewa Rewkowska

WSPÓŁPRACUJĄ:

prof. dr Ewa Brantley, Wacław Liebert,

Lech Jamka, Janusz Pietrus, Tadeusz Pruss

zdjęcia

Independent Polish Agency,

Andrzej Stawicki, Zbigniew Obrębski

konsultacja graficzna i rysunki

Marek Majewski, Patryk Halkiewicz,

Jacek Olszewski

konsultacja komputerowa

Habdank Communications,

Independent Computer Experts,

Mirek & Associates

tłumaczenia z niemieckiego

Z Cech

skład drukarski

Olimpia Orlewicz

druk

Polish Alliance Press

dystrybucja torontońska

Michał Galusza

ADVERTISING RATES

DISPLAY ADS \$ 7 00 per col. inch, FULL PAGE \$ 700,

HALF PAGE \$ 350.00

Classified Ads. \$ 4 (up to 25 words) Job Ads FREE

Special minimum 3 months' advertising (12 issues)

1 col 1 1/2 inch \$ 65 00, 2 cols - 3 inches \$ 130 00

3 x 3 inches \$ 260 00, photo extra \$ 5 00

SUBSCRIPTION/PRENUMERATA

POŁROČNIA \$ 25.00, RÓČNIA \$ 50 00

dla nowo przybyłych, wg. kolejności zgłoszeń (12 numerów) bezpłatna

UMIZGI DO SANDINISTÓW

W Ottawie przebywał niedawno nikaraguński minister spraw zagranicznych Sergio Ramirez. Przyjęty został przez premiera B. Mulroneya i ministra spraw zagranicznych J. Clarka. W efekcie Kanada otwiera w Nikaragui biuro pomocy co interpretuje się jako krok w kierunku zainstalowania w Managui ambasady kanadyjskiej.

Czyżby czerwonych torysów - bo za takich uchodzą Mulroney i Clark - ujęła inicjatywa "pokoju" prezydenta Ortegi, który wyraził warunkową zgodę na podjęcie rozmów z contras?

Dla każdego antykomunisty jest przecież jasne, że słowo "pokój" w wydaniu komunistycznym

odgrywa w takich warunkach jak w Nikaragui jedynie rolę osłony prawdziwych, całkiem wojennych i zbrodniczych intencji.

Jest to próba wciągnięcia contras w pułapkę i urządzenia im całkowitego fizycznego pogromu.

Prawdziwym sprawdzianem pokojowych intencji Ortegi byłoby np. wypuszczenie na wolność wszystkich 10 tysięcy więźniów politycznych, zniesienie cenzury, przywrócenie wolności osobistych, przeprowadzenie wolnych wyborów.

Rządy komunistów w Nikaragui doprowadziły ten 3-milionowy naród na skraj głodu, ale Ortega - co słono kosztuje - wzmacnia nadal

czerwony terror, uważając, że biedę w Nikaragui może zwalczać np. bogata Kanada. Wystarczy zapłacić w pokojowej tonacji.

Zrozumiałe, kiedy socjalista Broadbent protestuje przed ambasadą USA przeciwko amerykańskiej pomocy dla contras (ale nie demonstrował przeciwko sowieckiej okupacji Afganistanu przed ambasadą ZSSR).

Ale niezrozumiałe, gdy państwo należące do NATO, rządzone co więcej przez konserwatystów, wolne i demokratyczne, wyciąga pomocną dłoń do komunistycznego reżymu.

Prezydent Reagan określa contras jako "freedom fighters". USA przekazują im różnorodną pomoc. Mulroney i Clark zachowują się tak jak by contras w ogóle nie istnieli. Co więcej, godząc się na kanadyjskie biuro pomocy Nikaragui szkoda contras oraz izolują politykę nikaragujską swego najbliższego sojusznika.

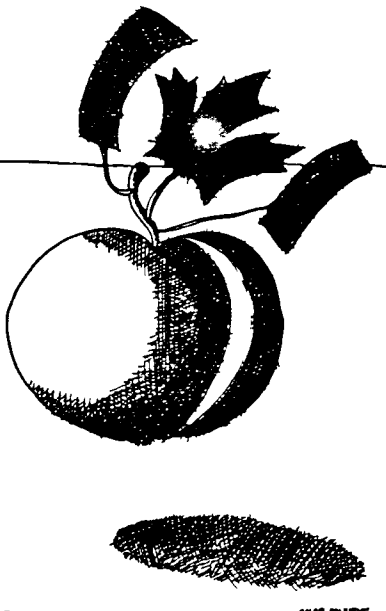
ZBIGNIEW FARMUS

ŚWIĘTA ŚWIĘTA ŚWIĘTA

Redakcja Echo-Tygodnik Polski prosi o zgłaszanie życzeń świątecznych do końca listopada 87.

Przygotowujemy specjalną oprawę graficzną ogłoszeń. Najniższa cena ogłoszenia świątecznego \$25.

KANADA

KANADA POPRAWIA STOSUNKI Z NIKARAGUA

Ottawa poinformowała, że jeszcze w tym roku otworzy w Nikaragui biuro pomocy zarządzane przez Kanadyjski Urząd Rozwoju Międzynarodowego. Podobne biura zostaną otwarte w Hondurasie i Salvadorze. Ich celem jest techniczna i administracyjna koordynacja kanadyjskich programów pomocy w danych krajach. Otwarcie kanadyjskiego biura pomocy w Nikaragui jest bezpośrednią odpowiedzią na prośbę reżymu komunistycznego o zwiększenie kanadyjskiej obecności dyplomatycznej w tym kraju (nasz komentarz na str. 2)

NIEPALACY TEŻ LUDZIE

Na początku przyszłego roku w

Toronto zostaną wprowadzone przepisy dotyczące palenia nikotyny w miejscu pracy. Pracodawca będzie zobowiązany do wydzielania w miejscu pracy kącika palaczy - na tyle na ile to możliwe jak najlepiej wyizolowanego. Pracownicy oraz klienci, którzy nie będą przestrzegać tej polityki mogą zostać ukarani grzywną w wysokości do 2000 dolarów dziennie. W Ontario Toronto jest jak do tej pory jedynym miastem, gdzie przewiduje się tę regulację. Wcześniej wprowadziły ją Vancouver, North Vancouver i Richmond w Brytyjskiej Kolumbii. Regulacja torontowska wzorowana jest na przepisach wprowadzonych 3 lata temu w San Francisco.

Zdaniem torontońskiego wydziału ochrony środowiska publiczne palenie staje się coraz bardziej sprawą społecznie nieakceptowaną w związku z jednoznacznymi wynikami badań dotyczącymi zagrożenia zdrowia palaczy oraz ryzyka dla zdrowia osób "palących" pośrednio - poprzez wdychanie dymu tytoniowego.

Okolo 33% Kanadyjczyków pali papierosy. Eksperyment torontonski będzie sledzony przez władze prowincji i władze federalne otwarte na możliwość jego upowszechnienia.

KOGO SZANUJA KANADYJCZYCY?

Badania przeprowadzone przez Instytut Gallupa pokazały, że oceniając grupy zawodowe, według kryterium uczciwości i in-

nych etycznych standardów, Kanadyjczycy cenią najwyżej lekarzy - wskazało na nich 64% ankietowanych, policjantów - 50% i inżynierów - 48%. Przywódcy związkowi otrzymali 45% wyborów, posłowie federalni 35%.

W przypadku tych ostatnich działa z pewnością nagminne łamanie obietnic wyborczych.

BEZROBOCIE NISKIE

Wskaźnik bezrobocia w Kanadzie w październiku br. wyniósł 8,4% i był najniższy od grudnia 1981 roku, kiedy to wynosił 8,2%. W Metro Toronto bezrobocie wyniosło 3,9%, a w prowincji Ontario 5,7%. Wielu ekonomistów uważa, że 3-4% bezrobocie w praktyce oznacza pełne zatrudnienie.

CO ROBIĆ ZE ŚMIECIAMI?

Coraz częstsza odpowiedź w Kanadzie brzmi jak najczęściej odzyskiwać. Niektóre miasta kanadyjskie mają już stosunkowo daleko zaawansowany program odzyskiwania. Mississauga odzyskuje np. 9-10% śmieci, a Kitchener 11-12%. Inne znajdują się w tyle.

Metro Toronto, które gromadzi 3 miliony ton śmieci rocznie odzyskuje jedynie 1-2%. W celu zmniejszenia kosztów zbierania i składowania śmieci Metro Toronto podjęło kilka eksperymentalnych projektów odzyskiwania.

NEUTRALNA KANADA?

Znany na arenie międzynarodowej dziennikarz kanadyjski

Gwynne Dyer oświadczył na sponzorowanym przez "Toronto Star" wykładzie, że Kanada miałaby się lepiej, gdyby wystąpiła z NATO i stała się państwem neutralnym. To ze wycofamy się z NATO nie oznacza, że wycofamy się ze wszystkiego. Nadal będziemy częścią Narodów Zjednoczonych i innych organizacji. Świat nie zapomni, że istniejemy.

Inną rewelacją Dyer'a była teza, że tylko NATO ma politykę pierwszego uderzenia nuklearnego. "Polityka NATO - stwierdził - zawsze opierała się na wykonaniu, jeśli zajdzie konieczność, pierwszego uderzenia nuklearnego. Sowieci nigdy nie mieli takiej polityki, a co więcej, mówią obecnie, że nigdy pierwsi nie uderzą nuklearnie".

Na czyj koszt i w czym imieniu wygłupia się Dyer?

7 LAT CZEKANIA NA DZIECI

Olga Zablotsky, która przybyła w 1980 roku do Kanady z Ukrainy z 30-dniową wizytą do swej chorej ciotki, postanowiła nie wrócić do Związku Sowieckiego. Odtąd rozpoczęła się jej walka o ściągnięcie do Kanady męża i dwójki dzieci. W marcu br. władze sowieckie podały, że zezwoliły na opuszczenie Związku Sowieckiego i połączenie się z krewnymi w Kanadzie 22 rodzinom Dzieci Zablotskiej, 14-letnia córka i 11-letni syn wyładowały w Winnipegu 7 listopada. Mąż Zablotskiej utonął na począt-

ku czerwca na trzy dni przed datą wyjazdu z dziećmi do Kanady.

Podjezwamy, że rodzina Zablotskich jest pomimo tak długiej rozłąki przeszczęśliwa, że się w ogóle połączyła. Większość rozłączonych rodzin sowieckich może tylko marzyć o takiej sytuacji.

PAMIETAMY O WAS

Z okazji Dnia Pamięci pod Pomnikiem Weteranów Wietnamskich w Waszyngtonie spotkało się wielu uczestników wojny wietnamskiej. Na uroczystości przybyli również kanadyjscy weterani tej wojny. Przypomnieli oni, że wśród około 2400 zaginionych żołnierzy amerykańskich w Wietnamie znajduje się dwóch Kanadyjczyków.

Przez długi czas udział Kanadyjczyków w wojnie wietnamskiej był w kanadyjskich środkach masowego przekazu tematem pomijanym i wstydlivym. Uważamy, że około 40-tysięczna rzesza kanadyjskich ochotników wojny wietnamskiej była najlepszą odpowiedzią narodu kanadyjskiego na ciepłe przyjmowanie w Kanadzie przez rząd Trudeau tysięcy amerykańskich obywateli-dezertorów, unikających poprzez ucieczkę do naszego kraju udziału w wojnie wietnamskiej.

SPOTKANIE TRZECH GENERACJI PO RAZ DRUGI

W dniu 27 listopada o godz. 7 wieczorem, w sali Credit Union, przy 220 Roncesvalles Avenue, Kongres Polonii Kanadyjskiej - Okręg Toronto organizuje po raz drugi spotkanie poświęcone zagadnieniom polonijnym. Tym razem rolę wiodącą wieczoru pełnić będą przedstawiciele młodej generacji. Całość prowadzi inż. JERZY KOHANEK.

W spotkaniu wezmą ponadto udział STANISŁAW SADOWSKI, prezes KPK Okręg Toronto, Mec. WŁADYSŁAW GERTLER, przewodniczący Rady KPK, EDWARD ZYMAN, (red. naczelny Głosu Polskiego) i MAREK KUSIBA (publicysta).

PEŁNOMOCNICTWO (POWER OF ATTORNEY)

Informujemy ze Credit Union św. Stanisława i św. Kazimierza

posiada uprawnienia do zarządzania majątkiem zdeponowanym w Credit Union dla osób znajdujących się czasowo lub na stałe poza granicami Kanady.

- Przekazy pieniędzy właścicielom za granicę (np. do Polski)
- Prowadzenie rozliczeń podatkowych (tzw. non resident tax)

KORZYSTAJ Z NASZYCH USŁUG

220 Roncesvalles Ave
tel. 537-2181

12 Denison Ave
tel. 863-0996

2987 Bloor St. W.
tel. 236-1225

4260 Cawthra Rd.
tel. 848-4303

ANDREW WITER

POSEŁ DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
BIURO OKRĘGU WYBORCZEGO

1673 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A6

Tel. 535-6593

Biuro otwarte poniedziałek - sobota
od 9 00 a.m. do 5 00 p.m. lub telefonicznie

WASZ POSEŁ DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
Z OKRĘGU PARKDALE - HIGH PARK

THE CANADA-U.S. FREE-TRADE AGREEMENT

For publication orders call
1-800-387-0660*

Telecommunications device for
the deaf 1-800-387-0617*

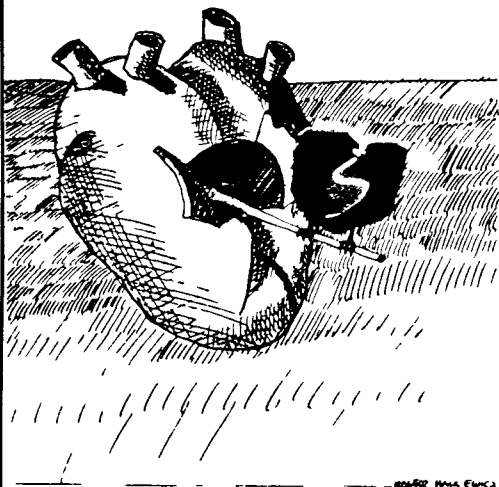
Trade: Securing
Canada's Future

For enquiries call
1-800-267-2006*

*8 00 a.m. - 8 00 p.m. EDT,
weekdays, except holidays.

POLSKA

•KRONIKA•

WICEPREMIER PRL, Zdzisław Sadowski oświadczył w sobotę, 7 listopada, że planowane podwyżki cen mają być rozłożone na okres roku. Pierwsze mają podniesione będą opłaty za energię. Wzrosną one o co najmniej 60%.

* 27 PAŹDZIERNIKA odbyło się posiedzenie Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych. Obecni byli wysocy urzędnicy państwowi. Szczegółów nie ujawniono oprócz lakonicznej informacji, że Związek weźmie udział w referendum. * TEGO samego dnia odbyć się miała rozprawa z oskarżenia Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych przeciwko ministrowi finansów o ceny skupu płodów rolnych. Rozprawa się nie odbyła, ponieważ rozchorował się przedstawiciel strony pozwanej. Odroczone ją do 10 listopada. Przy okazji źródła niezależne poinformowały opinię publiczną o innych przypadkach zupełnej bezradności związku wobec decyzji podejmowanych arbitralnie przez władze. * NIECO-DZIENNY proces toczy się we Wrocławiu. Przed sądem postawiono 30 urzędników państwowych, którzy są oskarżeni o nadużywanie władzy i szantazowanie obywateli. Ich ofiarami byli głównie artyści wracający do kraju po pobycie na Zachodzie. Oskarżeni wyłudzi od nich około 40 milionów złotych. Przypuszcza się, że proces potrwa około dwóch tygodni.

* W PIĄTEK, 6 listopada, PAP podał informacje o śmierci 80-letniej Julii Mincowej, nazywając ją wybitną działaczką polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego. W istocie Julia Minc była po prostu żoną Hilariego Minca, jednego z najbardziej zaufanych ludzi Stalina w warszawskim kierownictwie partii i dyktatora polskiej gospodarki w latach bezpośrednio po drugiej wojnie światowej. Wiadomość była tym bardziej sensacyjna, że Julia Minc żyje i PAP był zmuszony szybko informację odwołać. * NA plenarnym posiedzeniu KW PZPR w Katowicach, generał Jaruzelski zgłosił kandydaturę Manfreda Gorywody na I sekretarza KW. Uprzednio był on wicepremierem i kierownikiem Komisji Planowania. Bogumił Ferensztajn, dotychczasowy I sekretarz został mianowany jednym z ministrów w nowym składzie rządu PRL. * EGZEKUTYWA Komitetu Miejskiego PZPR w Zakopanem obliczyła ostatnio, że w ciągu ostatnich siedmiu lat, od 1980 roku, zbudowano w tym mieście 75 mieszkań. * DOLAR w Polsce idzie w górę jesienią. Kosztuje on w Warszawie ok. 1200 zł, kiedy chłopcy sprzedają plony. Jest to ostatnio jedyny kraj, w którym dolar zwyczajnie. Wraz ze zwykłą dolara podnoszą się ceny. Jak sygnalizują korespondenci z Warszawy ceny już zaczęły rosnąć. Zapytany o powód sprzedawca papierosów odpowiedział: "Nie wiecie, że właśnie wprowadzamy drugi etap reformy?" * MINISTERSTWO Spraw Wewnętrznych RFN podało, że w ciągu pierwszych 10 miesięcy tego roku o azyl w Republice Federalnej Niemiec wystąpiło 11 360 obywateli PRL, czyli

SOLIDARNOŚĆ

W poniedziałek, 9 listopada, na jednym z budynków przy ulicy Marszałkowskiej w Warszawie wywieszono pro-solidarnościowy transparent. Widniały na nim słowa "Jeszcze Polska nie zginęła" i "Z Solidarnością do niepodległości".

Pod transparentem zebrał się kilkusetosobny tłum. Nie mamy wiadomości czy dokonano aresztowań.

Francuski korespondent donosi, że rozrzucono ulotki, oskarżające władze o złamanie Porozumienia Gdańskich z roku 1980 i apelujące o zniesienie oficjalnego zakazu działania "Solidarności". Ulotki stwierdzały również, że sytuacja w Polsce jest katastrofalna, a władze zamiast podjąć autentyczny dialog ze społeczeństwem proponują dalsze zaciskanie pasa.

MANIFESTACJA W ROCZNICĘ REWOLUCJI

W piątek, 6 listopada, milicja zatrzymała we Wrocławiu około 150 osób, które parodiowały oficjalne obchody 70 rocznicy Rewolucji Październikowej. Manifestacja, której autorami byli członkowie niezależnej grupy artystycznej Pomarańczowa Alternatywa, została wcześniej rozreklamowana przy pomocy ulotek. Proszono w nich o przybycie do centrum miasta wszystkich, "którym bliskie są idee Lenina i Trockiego". Każdy uczestnik musiał mieć na sobie coś czerwonego. Ulotki podpisano "Rada Komisarzy Ludowych". Zebrali się faktycznie sporo osób, które odspiewały Międzynarodówkę, po czym zaczęły tańczyć, wykrzykując "rewolucja, rewolucja". Zatrzymanych, wśród których był jeden z przywódców "Solidarności", Józef Pinior, wypuszczono po paru godzinach. Stwierdził on po zwolnieniu, że manifestacja miała na celu wyśmianie oprawy oficjalnych obchodów.

ROCZNICA SONDERAKTION KRAKAU

6 listopada minęła 48 rocznica Sonderaktion Krakau. Przypomnijmy, że tego dnia, na wezwanie Senatu UJ, zebrał się w gmachu Uniwersytetu w Krakowie profesorowie i docenci uczelni. Miano radzić nad planowanym otwarciem uczelni wobec uspokajających odezw władz okupacyjnych. Przybyłych pracowników naukowych otoczył kordon policji niemieckiej. 183 naukowców z UJ i Akademii Górniczo-Hutniczej wywieziono do obozów Sachsenhausen i Dachau. Aresztowanie profesorów zapoczątkowało zbrodnie hitlerowskie, skierowane przeciwko polskiej kulturze i nauce.

Jednym z najważniejszych - i najbardziej dziurawych - odcinków, na których ma działać przyszła reforma gospodarcza jest budownictwo. Warto spojrzeć, jak wygląda ono obecnie. Otóż średni czas oczekiwania na mieszkanie przekroczył już 20 lat, a na przykład w Krakowie, gdzie na 1000 mieszkańców oddaje się rocznie 3 mieszkania, wynosi on już 49 lat (!). Oznacza to ni mniej ni więcej, że krakowianin, o ile wpisze się do spółdzielni w wieku 20 lat, może liczyć na klucze w swoje 69 urodziny, o ile oczywiście dożyje takiego wieku, bowiem średnia życia w tym mieście jest niższa.

Polska osiągnęła najniższy wskaźnik budownictwa mieszkaniowego spośród wszystkich państw socjalistycznych. Jest on ponad dwa razy niższy od najwolniej budującego państwa Europy Zachodniej. Dodać do tego należy, że po wojnie Polska należała i nadal należy do krajów o najwyższych potrzebach mieszkaniowych.

Zastanawiając się nad przyczynami katastrofy budowlanej w Polsce jeden z publicystów stwierdził, że powodem jest, iż w Konstytucji PRL brak jest zapisu o prawie obywateli do własnych mieszkań. Jest to jednak dowód tylko na wiarę w słowo pisane, bowiem prawdziwym powodem było wieczne spychanie budownictwa mieszkaniowego na szary koniec, podczas gdy wszystko inne było ważniejsze.

Czy są szanse na poprawę przy obecnej zmianie w rządzie? Spójrzmy na województwo katowickie, z którego wywodzi się nowy minister budownictwa. Jest ono na 28. miejscu pod względem wykonania planów w tej dziedzinie. Budynek mieszkalny w Katowickim stawia się w 2,5 roku. Tu bije Katowice, gdzie podobne przedsięwzięcie trwa aż 3 lata. Wybranie na ministra budownictwa I sekretarza partii z tak zaniedbanego pod tym względem województwa, czło-

SYTUACJA W BUDOWNICTWIE

MIESZKANIE ZA 49 LAT

wieka, który nigdy nie zapisał się żadnym osiągnięciem, czy choćby inicjatywą na tym polu jest kolejnym dowodem arogancji władzy i lekceważenia problemu. Związkiem, że podczas opracowywania projektu tzw. drugiego etapu reformy była brana pod uwagę kandydatura inna Aleksandra Paszyńskiego, wybitnego publicysty, który po ogłoszeniu stanu wojennego założył Spółdzielnię Ushogową "Murator" i wydawał pismo pod tym samym tytułem, świadcząc usługi w dziedzinie budownictwa.

Tymczasem budownictwo za swoje działania żąda już wynagrodzenia w dewizach. Na przykład Kombinat Budowlany z Gdyni, budujący bloki mieszkalne w Wejherowie, domaga się od inwestora, spółdzielni mieszkaniowej i Urzędu Miejskiego 10 centów amerykańskich od każdego metra użytkowego. Tłumaczenie jest proste: do budowy trzeba kleju, który produkują Zakłady Chemiczne w Oświęcimiu, potrzebujące dewiz na kupno komponentów do swoich produktów. Oczywiście, wymienieni inwestorzy dewiz nie mają i skończy się zapewne na tym, że opłata zostanie obciążeniem lokatorów, którzy mieć muszą, jeśli chcą mieszkać.

Badania socjologiczne wykazują, że w najgorszych warunkach mieszkają w Polsce Ludowej robotnicy.

Oczywiście, rozwiązanie istnieje. Należy problem, z którym władza poradzić sobie nie umie, przekazać społeczeństwu. To jednak oznacza pozbycie się zarazem części władzy, a z tym z kolei państwo ludowe pogodzić się nie umie.

CHŁOPSKIE EMERYTURY

Podczas dożynek na Jasnej Górze przewodniczący Tymczasowej Rady Krajowej Rolników "Solidarności", Józef Śmisz wezwał chłopów z całej Polski do wstrzymania się z zapłatą czwartej, ostatniej w tym roku składki emerytalnej. Przypomnieć należy, że niepłacenie składek emerytalnych, które zostały drastycznie zawyżone po 1983 roku ma już historię. Rozpoczęło się we wsi Boniewo, w gminie Pajslawice, wsi rozstawionej tym, że jej mieszkańiec, Józef Wronski, zaskarżył do sądu wyniki wyborów do Rad Narodowych i wygrał po pół roku upartych wysiłków. Boniewo zostało zastraszone wizytami komornika, ale przykład poszedł w Polskę.

Ustawa emerytalna, oprócz tego, że wyznacza chłopom zbyt wysokie składki, daje preferencje dostawcom państwowym, których nie jest wielu, a także ludziom, którzy

oddają swoją ziemię państwu, co oznacza zmarnowanie arealu. Ponadto określa ona kto może ziemię dziedziczyć, odbierając tę możliwość chłopom dzieciom, które mieszkają i pracują w mieście.

Nieoczekiwanie na opór chłopów zareagował Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który opracował kierunki, w jakich powinny pójść ewentualne zmiany ustawy. Niektóre z nich odpowiadają oczekiwaniom rolników. Niemniej Zakład podtrzymał preferencje dla tych, którzy zdają ziemię państwu, co w istniejącej ustawie emerytalnej jest prawdziwym punktem zapalnym.

(Źródła: Radio Wolna Europa "Tygodnik Mazowski", "Samorządna Rzeczpospolita", "Przegląd Wiadomości Agencyjnych Głos Łodzi". Wspomniane nazwa ukazuje się poza zasięgiem cenzury)

Kto przejadł pożycz

To już niemal nudne, w każdym numerze "Echa" powtarzać, że Jerzy Urban kłamie, nie mniej powiedział on coś, nad czym trudno przejść do porządku dziennego. Otóż rzecznik rządu stwierdził, że "ZACIĄGANE POŻYCZKI PRZEJADALIŚMY WSPÓLNIE TYLKO CZĘŚĆ Z NICH MOŻNA UZNAĆ ZA ZMARNOWANE PRZEZ TYCH KTÓRZY KIEROWALI GOSPODARKĄ W LATACH SIĘDZIESIĄTYCH".

Odtóżmy pytanie: kto ile przejadł? Zastanówmy się czy całe stwierdzenie ma jakiegokolwiek realne podstawy. Z pomocą przychodzi Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, który swój raport opublikował w kwartalniku "Wies i Rolnictwo" już w 1986 roku. Zanalizowano w nim zakupy dewizowe z lat 70-tych.

Co się bowiem kryje za tym "przejadaliśmy"? Pomówienia, że kraj wydawał na paszę i zboża dla rolnictwa, który hodował na tym trzodę, przejadana przez nienasyconych Polaków. Opracowanie stwierdza jasno: mit, że główną przyczyną zadłużenia Polski był import zbóż i pasz, a więc niefunkcjonalne rolnictwo, jest sprzeczny z prawdą. Z całej sumy kredytów tylko 14,6% przeznaczono na ten cel. Z całej sumy kredytów tylko 1/3 poszła na konsumpcję. Reszta została zużyta na zakup maszyn, urządzeń, surowców, licencji i technologii.

Eksperti krajowi są ponadto zgodni, że uprzywilejowanie rolnictwa państwowego w latach 70-tych przy jego niezwykle niskiej efektywności spowodowało, że w tych latach

stracono około 10-12 milionów ton zboża, a więc 1/5 tego, co importowano.

Skoro już jesteśmy przy rolnictwie, przypomnijmy, że sektor uspołeczniony, czyli PGR-y zajmują 24% użytków w kraju, dając niewiele ponad 20% produkcji. Gdy w dodatku obliczy się wartość produkcji czystej, po odjęciu kosztów wszystkich nakładów rzeczowych, okazuje się, że wyniosła ona w PGR-ach w roku 1986 10,9%, w spółdzielniach 1,7%, a w gospodarstwach kółek rolniczych - 0,2%. Oznacza to, że w tym skrawku sektora państwowego, na szczęście niewielkim, żeby wytworzyć produkt wartości 1000 złotych, trzeba było wypłacić ze skarbu państwa 1200 złotych!

Pod naciskiem władze zgodziły się oficjal-

O SYTUACJI W POLSCE

Nie będę odpowiadał na głupie pytania (referendum)**KRZYSZTOF KOZŁOWSKI**

Tydzień temu w paryskim Stowarzyszeniu Polskich Kombatanów miał miejsce odczyt Krzysztofa Kozłowskiego, zastępcy redaktora naczelnego "Tygodnika Powszechnego" na temat obecnej sytuacji w Polsce, który od tej pory krąży w nagraniach i odpisach po Europie. Publikujemy dziś jego obszernie streszczenie.

Krzysztof Kozłowski uświadomił słuchaczom, że dopiero po raz pierwszy w ostatnich materiałach oficjalnych pojawiła się nuta świadcząca, że komuniści wreszcie uświadomili sobie groźbę sytuacji i konieczność znalezienia dróg wyjścia. Niemniej, to, co zostało zaprezentowane w Sejmie to na razie lista pobożnych życzeń, które nawet nie zostały przetłumaczone na język realiów gospodarczych. Obietnice Polacy słyszeli już wielokrotnie, byli też świadkami niezliczonych zmian personalnych, z których nic nie wynikało i ofiarami kolejnych podwyżek cen, z których nic nie wynikało. Dlaczego - zapytuje Kozłowski - miałyby wynikać tym razem? Na jakiej podstawie ktokolwiek w Polsce miałby uwierzyć, że po trzech latach zaciskania pasa cokolwiek miałyby się poprawić?

Podwyżka, wyjaśnił autor, uneruchomił popyt, bo ludziom zabraknie pieniędzy, nie wywoła jednak efektu zwiększonej podaży. W komunistycznym systemie te rzeczy są niepowiązane. Rząd wyznacza wyższe ceny, a produkcja nie reaguje. Czyli, że obietnica poprawy warunków życia jest bez pokrycia, natomiast podwyżki realne. Komunistom - stwierdził Kozłowski - zawsze przychodzi do głowy podwyżki cen jako jedyne rozwiązanie.

Co do drugiego pytania referendum, autor powiedział dosłownie: "Jeśli po tych wszystkich latach w Polsce ktoś mnie pyta, czy chcę demokracji, to ciśnie się na usta słowo nieparlamentarne". O demokrację w kraju walczyli od dziesiątków lat. Jak rozmawiać z ludźmi, którzy w 87 roku pytają: chcesz demokracji? W dodatku już pojawił się szantaz, już się grozi, że bojkot referendum oznacza niezgodę na demokrację. "Nie chcę odpowiadać na głupie pytania" - powiedział Kozłowski - a tu się mnie szantazuje, że nie chcę demokracji. To obraźliwe dla Polaków.

Niemniej Kozłowski nie wierzy i w bojkot referendum, twierdząc, że inercja w społeczeństwie kaze ludziom iść i głosować ze względu

na różne własne sprawy do załatwienia: mieszkanie, telefon, paszport. Ludzie czują nonsens tego, że komuniści pytają o demokrację. Wszak jest to ustrój dyktatury proletariatu. A jeśli coś nie ma sensu, to jest nieważne. Nie wolno zapominać, że w tym samym roku 1980, ci sami ludzie, którzy strajkowali w sierpniu i zakładali wolne związki, w maju poszli w co najmniej 70% do urn. Kozłowski twierdzi, że władza nie musi fałszować wyborów.

Zgodnie z tym, co powiedziane wyżej, również wynik referendum nie musi świadczyć o tym, że Polacy na cokolwiek się zgodzili. Społeczeństwo nie wyjdzie już demonstrować o wolność, prawdę i "Solidarność". Ale w obrobie swojego nędznego poziomu życia będzie protestować, bo zwyczajnie nie ma już z czego ustąpić.

Tak więc referendum nie ma szansy spacyfikowania nastrojów. Propozycja władzy nie ma spójnego, logicznego modelu. Nie jest to realny program. A w kwestii propozycji politycznych rzucono demokratyzację wyborów do Gromadzkich Rad Narodowych. I że może być to mozaika zakładów klubów dyskusyjnych. Z tym, że te kluby już są, działają, nie oglądając się na zezwolenie władzy.

Ale też te kluby to jest właśnie to, co ciekawego dzieje się w Polsce ostatnimi czasy. Jest jeszcze - powiedział Kozłowski - paru szalonych ludzi w Polsce, którzy próbują coś zrobić. W Krakowie zawiązało się Towarzystwo Przemysłowe, w Warszawie próbuje się zarejestrować Towarzystwo Gospodarcze. W Warszawie zbiera liczne grono zupełnie nielegalny Klub Dyskusyjny "Dziękania", któremu przewodniczy Stanisław Stomma. Zieloni mają coraz znaczącą siłę. Powstało niezależne pismo "Res Publica" i już z Węgier i Czechosłowacji przyjeżdżają ludzie pytać, jak się to robi.

"Wszystko w Polsce" - powiedział Kozłowski - napiera większego znaczenia niż można by się spodziewać. Jest tego za mało, oczywiście, aby wykorzystać wszystkie niekonsekwencje władzy, wszystkie luki, które powinny być wykorzystane. Może byłaby możliwa inicjatywa na wsi? Brakuje stałe mleka i sera - to znaczy że jest tu miejsce na jakąś spółkę, czy spółdzielnię. Takie inicjatywy zmieniają polski krajobraz polityczny.

W Krakowie pułkownik Służby Bezpieczeństwa musiał przeproszać na piśmie, że przetrzymał kogoś dłużej niż powinien. Oczywiście, Kozłowski, nie ma złudzeń, że jest to nadal państwo policyjne i że nie jest to wielka rzecz zniszczyć, czy nawet zabić człowieka.

wieka. Ale wypadek ten, choć odosobniony oznacza, że zaskarżenie Służby Bezpieczeństwa do sądu nie jest sprawą kompletnie beznadziejną.

W wypatrywaniu luk na wszystkich szczeblach upatruje Krzysztof Kozłowski recepty polskiej.

Wreszcie publicysta poruszył kwestię zmian w Rosji, stwierdzając, że zwłaszcza prasa katolicka bardzo Gorbaczowa lubi, ponieważ daje się go dobrze w Polsce wykorzystywać. "Nie wiem - powiedział Kozłowski - czy Gorbaczow jest szczerym demokratą i kocha wolność. Nie wiem i nie interesuje mnie to. Wiem, że pierwszy raz od lat w rozmowach z cenzurą mam argument, który do nich trafia. Dawniej też miałem argumenty, ale one dla nich nic nie znaczyły."

"Tygodnik Powszechny" zapowiedział swój własny reportaż z Rosji Sowieckiej Rosji Gorbaczowa.

ODMOWA OKSZKODOWAŃ Z RFN

W grudniu ubiegłego roku władze PRL wystąpiły do rządu Niemiec Zachodnich o wypłacenie odszkodowań Polakom, którzy w czasie II wojny światowej byli wywiezieni na przymusowe roboty do Rzeszy. Rząd RFN jednak stanowczo odrzucił roszczenia. Nota taka została przekazana ambasadzie polskiej w Bonn. W uzasadnieniu podano, że kwestię odszkodowań reguluje tak zwane Porozumienie Londyńskie z 1953 roku. Porozumienie to wyklucza wszelkie umowy reparacyjne poprzedzające zawarcie układu pokojowego. Układ z Polską taki jednak nigdy nie został zawarty, bowiem państwo niemieckie przestało istnieć w swoim pierwotnym kształcie. Władze RFN z naciskiem argumentowały, że rząd PRL sam zrezygnował z roszczeń reparacyjnych wobec Niemiec jako całości w oświadczeniu z sierpnia 1953 roku.

Wystąpienie o odszkodowania spowodowało, że minister spraw zagranicznych RFN Genscher odwołał zapowiedzianą na wiosnę tego roku wizytę w Warszawie. Obecnie wizyta ta dojdzie do skutku w grudniu tego roku, lub z początkiem przyszłego.

Po raz pierwszy publicznie przedstawił tę sprawę minister spraw zagranicznych PRL, Rzechowski, przemawiając na posiedzeniu Sejmu.

EMERYTURY Z NIEMIEC

Obywatele kanadyjscy polskiego pochodzenia mogą otrzymać emerytury z Niemiec, jeżeli pracowali w Niemczech w czasie wojny i tuż po wojnie.

Posredniczą i wysyłają formularze STOWARZYSZENIE BYŁYCH PŁATNIKÓW DO NIEMIECKICH UBEZPIECZALNI EMERYTALNYCH W KANADZIE, 88 FERNANAGH AVE., TORONTO, ONT. M6R 1M2.

O POLSCE ZA GRANICĄ

* W BERLINIE Zachodnim otwarto wystawę pt. "Nie jestem berlińczykiem". Wystawa zawiera portrety dzieci uchodźców polskich od końca XIX wieku do czasów obecnych, oraz dokumentację walki o zachowanie polskości. * STOLICA Hesji, Wiesbaden i Dolnego Śląska, Wrocław nawiązały braterskie stosunki. Jest to pierwsza tego typu umowa między miastem zachodniemieckim a miastem polskim, które znajdowało się poprzednio w granicach Rzeszy. Kontrowersje wywołały próby uczucia niemieckiej nazwy. Wrocław Protestowały władze Wrocławia. * W WIEDNIU w ścianę kaplicy Jana III Sobieskiego wmurowano pamiątkowy ryngel Kavalerau Polskiej.

• KRONIKA •

ponad 1/4 ogólnej liczby 43 600 osób, które złożyły podobne podania. W samym październiku o azyl w RFN wystąpiło prawie 2500 przybyszów z Europy Wschodniej, w tym około 1770 Polaków. * "CARITAS", organizacja dobroczynna, zwróciła w Rzymie uwagę na to, że mimo iż 12 tysięcy polskich uchodźców we Włoszech żyje w tragicznych warunkach, to jednak nie są to warunki beznadziejne. Choć tylko niewielu może starać się o status uchodźcy politycznego, Polacy mają zapewniony dach nad głową i miskę zupy, czego brakuje uchodźcom z takich krajów jak Iran, Etiopia, czy Południowa Afryka. Polacy, którzy ubiegali się o pomoc niereżymowych instytucji zostały, niestety, odesłani z kwitkiem, bowiem priorytet uzyskała 5-tysięczna grupa uchodźców z Erytrei, którzy nie mieli nawet gdzie się schronić. Przedstawiciel "Caritasu" wyraził nadzieję, że w zimie liczba Polaków, pozostających we Włoszech, zmaleje. * PODCZAS antywojennej manifestacji ruchu Wolność i Pokój we Wrocławiu milicja skonfiskowała transparent, który głosił "Nigdy więcej faszyzmu". * NA otwartym zebraniu Podstawowej Organizacji Partyjnej w Zakładzie Transportu Fabryki Samochodów Małolitrażowych w Bielsku-Białej odczytano publicznie wywiad, którego udzielił Henryk Urbanowski "Solidarności Podbeskidzia". Autorowi, zaproszonemu przez dyrekcję, zadano wiele pytań na temat jego wypowiedzi, w której ocenił on zarówno sytuację w Polsce jak i przebieg wyborów do samorządu w tym zakładzie pracy. Wywiązała się ożywiona dyskusja. Nikt nie miał pretensji o udzielenie wywiadu podziemnemu pismu. * PRYMAS Polski, kardynał Józef Glemp podpisał akt notarialny ustanawiający fundację wspomagającą zaopatrzenie wsi w wodę. Jest ona częścią Kościelnego Komitetu Rolniczego Fundacji powoływanej przez Kościół i dotyczącej rolnictwa będącej się prawdopodobnie koncentrowała na pomocy dla wsi, a nie jak zamierzano to zrobić Fundacja Rolnicza na pobudzenie aktywności własnej mieszkańców wsi przez danie gwarancji, że ich praca nie zostanie zmarnowana. * SĄD Wojewódzki w Toruniu orzekł, że rzeczy osobiste księdza Jerzego Popiełuszki, znajdujące się przy nim w momencie odnalezienia jego zwłok, w tym jego sutanna, zostaną wydane rodzinie zmarłego. * W CZWARTEK, 5 listopada, na Cmentarzu Powązkowskim odbył się pogrzeb Andrzeja Szomanskiego, żołnierza AK, jednego z założycieli Konfederacji Polski Niepodległej. Wokół mogiły zebrało się ok. 500 osób. Zmarłego pożegnał przewodniczący KPN, Leszek Moczulski, który nazwał Szomanskiego żołnierzem niepodległości. Po pogrzebie, wśród kwater wojskowych cmentarza przeszła uroczysta procesja. * JAK wynika z oficjalnej zapowiedzi, podczas nadchodzącej zimy "normalny" deficyt mocy elektrowni będzie wynosił 500 MW, a w przypadkach krancowych sięgnie on 1500 MW. Planuje się, że na początku lat 90-ych deficyt mocy elektrowni wynosić będzie 3000 MW. * JARUZELSKI opublikował artykuł w piśmie socjalistycznym "Kommunist", w którym pisze, że po 17 września 39 roku tysiące Polaków deportowano na Syberię, wspomina o "intrygach polityczno-militarnych rządu ZSRR, którym towarzyszyła antyleninowska frazeologia sprzeczna z prawem Polski do niepodległości" i o likwidacji przez Stalina KPP w 1938 roku. Niemniej artykuł Wojciecha Ziembinskiego w "Przeglądzie Katolickim", poświęcony paktowi Ribbentrop-Mołotow został zdjęty przez cenzurę. * W ANKIECIE przeprowadzonej wśród ścisłego aktywu partyjnego w Hucie im. Lenina w Nowej Hucie aż 10% towarzyszy odpowiedziało, że wszystkie sprawy dotyczące się w świecie zależą od decyzji Opatrzności. * W LEGNICY stanął pomnik marszałka Konstantego Rokossovskiego. Nie podano w jakim mundurze występuje sowiecki marszałek.

BOEING DLA POLSKI

Polskie Linie Lotnicze LOT noszą się z zamiarem zakupu sześciu odrzutowych samolotów pasażerskich typu Boeing 767. Maszyny te używane są między innymi do lotów transatlantyckich. Jak podaje "Życie Warszawy", w czwartek, 12 listopada, na lotnisku Okęcie wystawiony zostanie jeden z takich samolotów Boeinga 767 używa obecnie 25 linii lotniczych, z czego pięć w trasach przez ocean. Podstawowy koszt zakupu wynosi 60 milionów dolarów.

PLL LOT używało do tej pory wyłącznie maszyn produkcji sowieckiej. Przez Atlantyk latały samoloty typu Il-62. W sierpniu jeden z tych samolotów, niedługo po starcie, uległ katastrofie. Jeżeli zakup doszedłby do skutku, a rzecznik firmy Boeing wyraził się, że jest to możliwość wysoce problematyczna, samoloty zostałyby dostarczone do Polski z końcem 1989 roku.

ki ?

nie traktować jednakowo wszystkie trzy sektory rolnictwa: uspołeczniony, spółdzielczy i prywatny. Jak to jednak wygląda w praktyce? Najłatwiej to ocenić obserwując sposób rozdysponowania nawozów mineralnych. Po dotacjach do mleka, dotacje do nawozów mineralnych stanowią najwyższą pozycję wśród wszystkich dopłat do produkcji żywności. Otóż w 1986 roku gospodarka uspołeczniona otrzymała 268 kg nawozów na ha, a chłopska o 100 kg mniej.

Tak działają preferencje kierujące się nakazami doktryny.

KATARZYNA BANACHOWSKA

O AUTORZE:

ROMUALD SZEREMIETIEW, działacz polityczny, prawnik historyk, dziennikarz, doradca NSZZ "S", ur. 25.X.1945 r. we wsi Olmonty pow. Białystok. Jego ojciec, oficer WP, aresztowany przez NKWD i wywieziony w głąb ZSSR nie wrócił do rodziny. W 1959 r. Szeremietiew zamieszkał w Legnicy, gdzie ukończył trzyletnią szkołę zawodową i pracował jako robotnik w fabryce. W latach 1965-67 odbył służbę wojskową i zdał maturę w liceum dla pracujących. W 1968 r. podjął studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim. Po ukończeniu studiów w 1972 r. rozpoczął pracę nad doktoratem z historii najnowszej. Za odmowę wstąpienia do PZPR został usunięty ze studiów doktoranckich i pozbawiony możliwości pracy naukowej na uczelni.

W 1967 r. wstąpił do SD skąd odszedł po sporze o charakter i znaczenie wydarzeń pogrudniowych 1970 r. Następnie zajmował się sprawami bytowymi i kołem naukowym studentów w ZSP. W czasie tworzenia SZSP został zaatakowany przez studentów-członków PZPR za przekonania polityczne i związki z duszpasterstwem akademickim. W końcu 1973 r. Szeremietiew podjął pracę w Stow. PAX, gdzie w 1975 r. został przewod. oddz. wojew. tej organizacji w Lesznie. W 1978 r. został usunięty z PAX-u za kontakty z ROPC i O oraz krytykę antykościelnej i serwilistycznej wobec PZPR polityki kierownictwa PAX.

Szeremietiew aktywnie uczestniczył w działalności samokształceniowej od 1964 r. Został pobity przez MO w czasie demonstracji marcowych 1968 r. w Legnicy. Od 1972 r. nawiązał kontakty i zaczął współpracę z Krajową NSZZ "S" z Andrzejem Czuma, Leszkiem Moczulskim i Wojciechem Ziemińskim. Wspólnie z nimi tworzył konspiracyjny Nurt Niepodległościowy w 1976 r. Jednocześnie organizował grupę niepodległościową wewnątrz PAX-u, wspólnie z Tadeuszem Jandziszakiem i Tadeuszem Stańskim. Rezultatem tej działalności było m.in. utworzenie Związku Narodowego Katolików. Szeremietiew był inicjatorem założenia i organizatorem (obok Moczulskiego i Stańskiego) KPN. Był też

członkiem ścisłego kierownictwa tej organizacji od I.X. 1979 r. i przewodniczącym KPN od 23.IX.1980 r. Prześladowany (wyrzucony z pracy, ukarany grzywną przez kolegi i zatrzymany w aresztach MO na 48 i więcej godzin), był od listopada 1980 r. poszukiwanym listami gończymi przez prokuraturę. Został aresztowany 23.I.1981 r. w Katowicach i osadzony w areszcie na ul. Rakowieckiej w Warszawie. Sądzone początkowo przed sądem wojewódzkim - początek procesu 15.VI.1981 r., po wprowadzeniu stanu wojennego został przekazany sądowi wojskowemu, który w dniu 8.X.1982 r. skazał go na 5 lat więzienia. Odbywał karę m.in. w ciężkim więzieniu w Barczewie. Wspólnie z Władysławem Frasyńskim i Patrycjuszem Kosmowskim i Tadeuszem Stańskim uczestniczył, a następnie kierował protestem więźniów politycznych walczących o należne im prawa. Szykanowany i torturowany, fałszywie oskarżony o pobicie strażnika więziennego oczekiwał na drugi proces przebywając w szpitalu więziennym. W lipcu 1984 r. opuścił więzienie na mocy amnestii warunkowej po 3,5-letnim pobycie w kratami. Jest nadal prześladowany (nękany rewizjami i zatrzymaniami a także ponownie ukarany grzywną pieniężną).

W grudniu 1984 r. wraz z Z. Goławskim, T. Jandziszakiem i T. Stańskim wystąpił z KPN. Powodem były różnice w ocenie położenia i metod działania KPN, jakie wystąpiły między tymi działaczami a Moczulskim. Podejrzewany przez SB o udział w założeniu konspiracyjnej Polskiej Partii Niepodległościowej.

Od 13.XII.1986 r. jest oficjalnym doradcą Zarządu Regionu NSZZ "S" w Lesznie a także obok Andrzeja Gwiazdy, Seweryna Jaworskiego, Mariana Jurczyka, Andrzeja Stowika i Stanisława Wądołowskiego inicjatorem i uczestnikiem Grupy Roboczej Komisji Krajowej NSZZ "S".

Jest autorem licznych artykułów i opracowań, m.in. w zarysu historii KPP pt. "W obcym interesie". Ostatnio podjął pracę nad przerwany doktorat w związku ze stypendium przyznany przez Instytut Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku.

Żonę Szeremietiewa, Izabelę, w odwet za działalność męża dwa razy wyrzucano z pracy po 13.XII.1981 r. trzymano w więzieniu, a następnie ukarano zakazem wykonywania zawodu.

Nie publikowany dotąd tekst przekazany przez Autora dla Echa-Tygodnika Polskiego

ROMUALD SZEREMIETIEW

PŁYWAK VS ZAPAŚNIK

O książce Zbigniewa Brzezińskiego

Zbigniewa Brzezińskiego nie trzeba nikomu przedstawiać. Jest on, obok Jana Pawła II, Lecha Wałęsy i Czesława Miłosza, najbardziej znanym Polakiem w świecie. Swoją pozycję zawdzięcza zarówno licznym pracom nad komunizmem, jak i działalności politycznej w latach prezydentury Cartera. Dla Amerykanów głos Brzezińskiego powinien liczyć się podwójnie: jako znawcy ZSSR i jako polityka-praktyka. Dla Polaków opinie Brzezińskiego mają dodatkowe znaczenie, Amerykanin "Zbig" nie zapomni o kraju rodziców, zna Polskę i jej problemy, wie że dla wielu w Polsce jego opinie będą ważne, a nawet rozstrzygające.

Książka Brzezińskiego "Plan gry USA vs ZSRR", według Autora, ma być przewodnikiem, którym Stany Zjednoczone powinny posłużyć się w konflikcie z Sowietami. Zadanie ambitne, któremu trudno sprostać.

Dla czytelnika polskiej książki ma ogromne znaczenie, bowiem w skondensowanej formie ukazuje amerykańską politykę globalną i wiele mówi o potencjałach wojskowych USA i ZSSR (Nie wiem czemu w polskim tłumaczeniu pracy Brzezińskiego zabrakło danych o wielkości sił zbrojnych z aneksu w angielskim oryginale książki).

Dla Amerykanina ważne będą te opinie Brzezińskiego, które tłumaczą istotę konfliktu z ZSSR. Wbrew dość rozpowszechnionej opinii, jakoby konflikt ten był szkodliwą aberracją, którą łatwo wyeliminować przy dobrej woli prezydenta USA i szefa KPZR. Brzeziński przekonująco dowodzi, że jest inaczej.

"Jest w tym coś więcej niż narodowa zwada. Jest w tym walka między dwoma systemami, i to - po raz pierwszy w historii - ni mniej, ni więcej, tylko o stawkę panowania nad światem". Sytuacja ta jest następstwem agresywnej polityki sowieckiej, która zdaniem Brzezińskiego jest kontynuacją polityki dawnej Rosji zniszczonej przez bolszewików po 1917 r. Skoro Sowiety są jednak czymś gorszym od Rosji carskiej, więc i ta rywalizacja ma inny, ostrzejszy charakter. Jest to bowiem nie tylko walka dwóch imperiów, ale także dwóch cywilizacji i dwóch systemów organizacji życia społecznego. Przy czym USA bronią zagrożonej wolności i Waszyngton prowadzi politykę defensywną, ZSSR natomiast dąży do opanowania świata jest agresywny i ciągle atakuje.

Zagrożenie sowieckie, widoczne gołym okiem, ma zdaniem Brzezińskiego, kruchą podstawę. Jedynym gwarantem mocarstwowej pozycji ZSSR jest bowiem siła militarna. Niczym innym Moskwa nie dysponuje. Dla tego zapewne Brzeziński sprawia wrażenie, jakby nie obawiał się zagrożenia ze strony ZSSR. Nawet gdyby Sowiety opanowały świat - czytamy u Brzezińskiego - to i tak przegrają, skoro nie mają żadnych podstaw ekonomicznych dla sprawowania przywództwa. W tej sytuacji położenie USA jest nieskonieczne lepsze. Stany Zjednoczone mają przecież sprawny gospodarkę. Jeżeli więc tylko USA nie dopuszczą do opanowania przez USA "Eurazji" (czyli obrzeży Europy i Azji, które jeszcze nie uległy Moskwie) i utrzymają równowagę militarną z ZSSR, to z czasem rywalizację wygra.

Obawiam się pomysłów gwarantujących zwycięstwo niejako automatycznie. Zwłaszcza, gdy dotyczy to tak niebezpiecznego zjawiska, jakim jest sowiecki komunizm. To prawda, że ten system potrafi produkować tylko bron i jest on bardzo nieefektywny gospodarczo. Ale prawdą też jest, że nie zrezygnował z podboju innych krajów. Mimo ekonomicznej słabości, odnosi sukcesy. Gangster także nie ma niczego poza bronią, a przecież potrafi wymusić na spokojnym biznesmenie płacenie okupu. Komuniści wcale nie zamierzają rywalizować z wolnym światem w produkcji dóbr konsumpcyjnych. Jeżeli czegoś potrzebują to bez trudu, często na kredyt, kupią u "kapitalisty". Komuniści transponują swój system do krajów biednych. Bogatym Sowiety nie mają nic do zaoferowania poza rokowaniami "pokojowymi". Biednym dają złudną nadzieję szybkiego pozbycia się nędzy. Oczywiście taki naród w krótkim czasie przekonuje się, że komuniści go oszukali, ale wówczas jest już za późno. Totalitaryzm komunistyczny to system trudny do obalenia. Zarówno Castro jak i Sandiniści mieli kiedyś autentyczne poparcie społeczne. Teraz, gdy Kubańczy i Nikaraguańczycy znaleźli się pod panowaniem komunistów, przekonali się, że ten reżim to jednak coś innego niż obalenie Batisty i Somozy. Komunizm dzięki swej demagogii jest nadal atrakcyjny dla biednych, a za przyczyną totalitaryzmu utrwała swe panowanie, dzięki czemu wpływy komunizmu rosną.

Dotychczasowa słabość USA uwidacznia się w tak ważnej sprawie, jaką jest pomoc wolnego świata dla antykomunistów w krajach pod dominacją sowiecką. Oto po wielu zabiegach USA przyznały partyzantom nikaraguańskim 100 mln \$. Powstał wokół tego straszny hałas, a rozpętana afera iranska ma na celu stordowanie tej pomocy. W tym samym czasie Sowiety dostarczają do tego samego rejonu broń za miliardy dolarów. Ale w środkach masowego przekazu do dobrego tonu należy krytykowanie prezydenta Reagana za pomoc dla "contras" i wychwalanie Gorbaczowa za "głasność". Czy ktokolwiek pamięta, co wyprawiają żołdacy uśmiechniętego Miszki w Afganistanie? Obawa, by przypadkiem nie drażnić Moskwy, jest posunięta do granic śmieszności. Jest zresztą przedmiotem kpiny po stronie sowieckiej.

Mam wrażenie, iż w USA sądzi się, że dobrobyt amerykański skłoni komunizm sowiecki do kapitulacji. Nic błędniejszego. W pamięci pozostała mi rozmowa z taksówkarzem w Legnicy. Jak wiadomo jest tam ogromny garnizon sowieckich wojsk (stanowi zagadkę twierdzenie Zachodu jakoby w PRL było jedynie 40 tys. Rosjan). Taksówkarz opowiadał, że wioził kiedyś oficera sowieckiego, który wyraźnie zazdrościł Polakowi własnego samochodu. Zapytany, kiedy będzie miał swój samochód, odpowiedział: "jak zajmujemy Amerykę". Tam samochodów mnogo, dla każdego wystarczy. Rzecz w tym, że ten Rosjanin nie zartował. Trzeba też przyznać, że

Ciąg dalszy na str. 10

Jerzy Stühr
w monodramie
PATRICKA SUSKINDA
KONTRABASISTA

for the Arts
Jane Mallett Theatre
ST LAWRENCE CENTRE
FOR THE ARTS
27 Front St West przy Scott
Toronto
Tel 366 - 7723

Wtorek 24 listopada o godz. 20 00

Bilety: Kasa Teatru,
Redakcja Głosu Polskiego
Rezerwacje: 231-2746, 253-5274

MONTREAL -

Niedziela, 22 listopada, g. 3 00 pm,
Pollack Concert Hall, 555 Sherbrooke West.
Bilety

Agencja Tatra, 849-3451
Kwiaciarz, 1001 Plants, 481-2263
Restauracja Cracovie, 866-2195
Polska Biblioteka, 398-6978
INFORMACJE 766-1362, 762-0571

OTTAWA -

Sobota, 21 listopada, g. 17 30
Ecole Secondaire De Lasalle, 501 St. Patrick Street
Bilety i informacje 729-1342, 745-0326

SPOTKANIE
z ROMUALDEM
SZEREMIETIEWEM
20 listopada, Credit Union,
220 Roncesvalles Ave., godz. 7:00.

UWAGA RODZICE!

Komitet Organizacyjny polskiej szkoły zawiadamia, że zebranie informacyjne na temat uruchomienia szkoły, jej charakteru i programu nauczania odbędzie się dnia 17 listopada br. o godz. 19 w sali konferencyjnej (6 piętro) Board of Education przy 155 College Str. Najbliższa stacja metra Queens Park. Uprzejmie zapraszamy wszystkich zainteresowanych.

U BOGA KAŻDY BŁAZEN

Tematem książki Edwarda Zymana jest szeroko rozumiana współczesność w esencjonalnych, żywym językiem napisanych tekstach, autor porusza ważne problemy z dziedziny kultury, polityki, życia społecznego, specyfiki emigracyjnej egzystencji, wykraczając poza doradzość dziennikarskiego zapisu i proponując refleksję o charakterze bardziej uniwersalnym. Książka w cenie 14 dolarów (z wysyłką 15 50\$) do nabycia u autora, 1036 Mississauga Valley Blv., Mississauga, Ont. L5A 3J4, tel. 275-4166.

Na podstawie "The Sciences"
Lipiec/sierpień 1987

W roku 1974 rząd ustalił ściśle standardy i nałożył wysokie kary pieniężne, a także określił wysokość opłat za składowanie odpadków w miejscach do tego przeznaczonych. Kroki te okazały się jednak mało efektywne - znowu głównie z powodu braku odpowiednich funduszy i złej struktury administracyjnej. Ekonomiczne zaś konsekwencje zanieczyszczenia środowiska poniesione przez osoby będące bezpośrednimi zanieczyszczającymi tego sprawcami mała wydajność z hektara oraz zniszczenie budynków i maszyn - były naówczas nie tak bardzo może zauważalne. Całą sprawę zaś pogorszył sam rząd, który w obawie przed spowolnieniem i tak już osłabionej gospodarki, znalazł fundusze gdzieś w swoich planach centralnych na dofinansowanie firm, które płacić musiały wysokie kary ( )

BEZ FILTRA

Od połowy lat 60- ych Polska posiada ustalone standardy zanieczyszczenia powietrza. Zostały one zastrzeżone jednak dopiero w latach 80- ych, kiedy zanizono dopuszczalny poziom substancji wysyłanych w powietrze z 60 do 54. Niewiele to jednak dało, albowiem jeszcze w 1984 roku 85% zakładów produkcyjnych, poinstruowanych, by zainstalowały konieczne urządzenia filtracyjne - urządzeń tych nie posiadało.

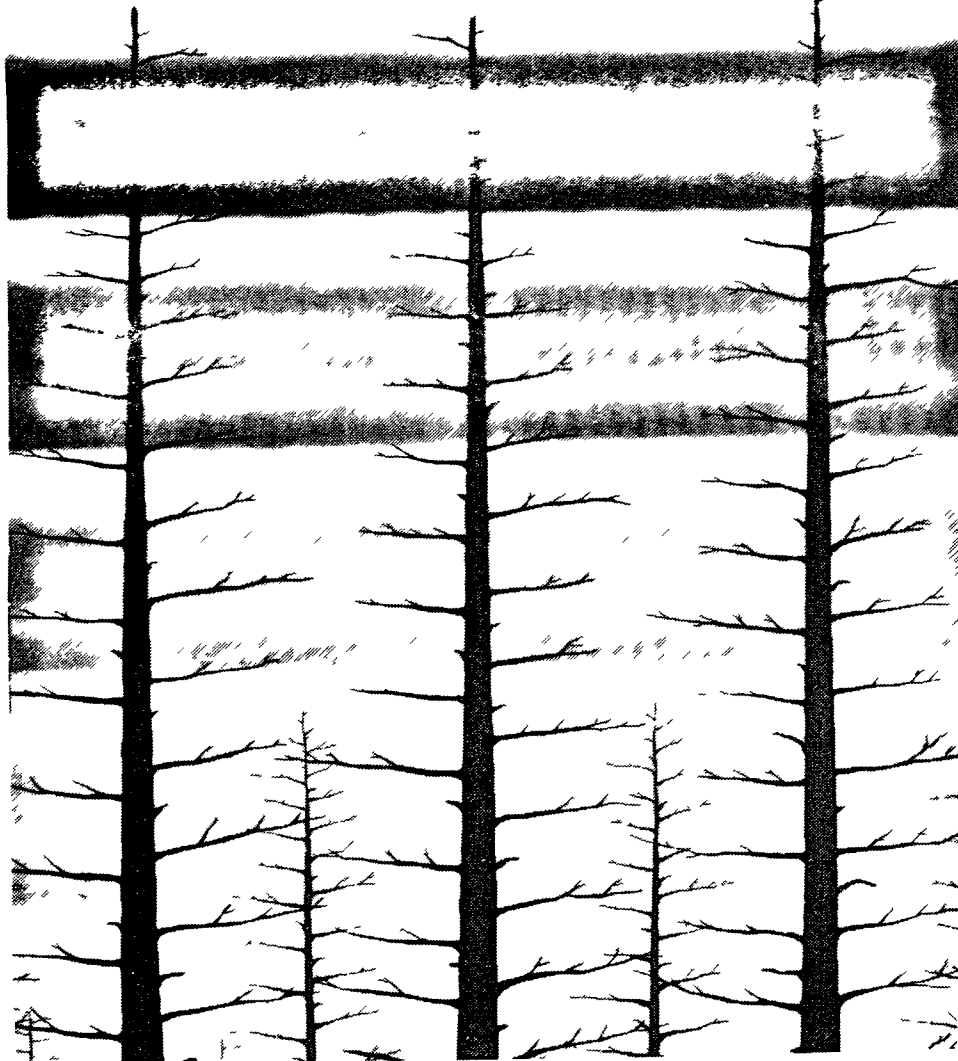
Oficjalna tolerancja wobec problemu zanieczyszczenia środowiska naturalnego to także stan na dzień dzisiejszy. Standardy emisji substancji trujących ciągle jeszcze są bardzo łagodne. Limity na przykład dla dwutlenku siarki ustalone są na 0,35 miligrama na metr sześcienny, podczas gdy w Stanach Zjednoczonych dopuszczalne maksimum ustalone jest na 0,08 mg. Mało tego - bez względu na łagodność tych restrykcji - są one systematycznie łamane. Zgodnie z raportem specjalnej krakowskiej Rady Ochrony Środowiska z roku 1981 - emisja dwutlenku siarki w samym Krakowie jest 700-800% wyższa (czasami wartość ta dochodzi nawet do tysiąca procent) od ustalonych limitów.

Sytuacja na polu oczyszczania odpadów i ścieków nie poprawiła się w Polsce ani na jotę. Sytuacja za to w kwestii zanieczyszczenia pogorszyła się o nieba całe. A ponieważ prawie wszystko w Polsce należy do rządu, nie istnieje żadna niezależna organizacja, która mogłaby sprawować kontrolę nad rozdziałem funduszy na ochronę środowiska. Nawet te fabryki natomiast, które posiadają odpowiedni system filtracyjny - wyłączają go, aby zaoszczędzić. Najsmutniejszy jest jednak fakt, że często pieniądze, które przeznaczone są na ochronę środowiska, pozostają nie zużyte, albowiem brakuje odpowiedniego parku maszynowego dla tej ochrony potrzebnego. Jest to właśnie owy dziedzictwo czasów obłędnej industrializacji, która odbyła się kosztem przemysłu lekkiego i na zasadzie absolutnej zależności od maszyn pochodzenia sowieckiego.

Całą tę sytuację najlepiej ilustruje rządowa Izba Kontroli Środowiska Naturalnego. Założona w 1981 roku, ustalać ma normy, do jakich zanieczyszczenia środowiska uważane jest za bezpieczne, określa stopień aktualnego zanieczyszczenia, sprawdza, czy nowe zakłady przemysłowe posiadają systemy oczyszczające odpowiadające standardom i baczny, aby wszystkie kary nakładane na łamiących przepisy były płacone na czas. Tymczasem zaś sytuacja na rok ubiegły wyglądała tak, że Izba owa nie wywiązała się nawet z połowy nałożonych na nią obowiązków. Zasady przez nią ustalane są systematycznie ignorowane. Jej raporty i propozycje spóźniają się o całe miesiące. Jak dotąd nie udało się jej nałożyć ani też wyegzekwować żadnej z należnych kar. I wreszcie - nie przeprowadziła jak dotąd żadnego dochodzenia w sprawie zakładów, które emitują toksyczne gazy.

Ciemności o południu

Część III

TAJEMNICA ZE ŚWIERKU

Na pierwszy rzut oka więc wydawać się musi, że taki systematyczny brak jakiegokolwiek akcji musi się skończyć tym, że rząd zostanie pobity własną bronią. Mogłoby się także wydawać, że to właśnie w interesie rządu leżeć musi, aby stawił czoła problemom. Nie jest to jednak realnie możliwe, a to z dwóch powodów. Po pierwsze - szefowie rządu ciągle wierzą, że przyszłość polskiej ekonomii opiera się na kontynuacji starych praktyk, w szczególności zaś na dalszym rozwoju przemysłowym, przy stałym czerpaniu z bogactw naturalnych. W umysłach zaś wielu rządowych urzędników jawi się wizja, według której kraj nie stać na jednoczesny rozwój przemysłowy i usprawnianie systemu oczyszczania środowiska naturalnego. W tym świetle okazuje się, że dalsze zanieczyszczenie środowiska jest po prostu ceną, jaką musi ponieść społeczeństwo za ewentualną perspektywę prosperity. Obecna stagnacja ekonomiczna, której towarzyszy spowolnienie procesów wytwarzania dóbr konsumpcyjnych ( ) jest w wielu kołach argumentem przemawiającym za polityką rządową. Jeden fakt jednak faktem pozostaje - woda, która już dziś nie nadaje się dla potrzeb przemysłu, jutro również nie będzie się do tych celów nadawała.

Drugim zaś powodem jest fakt, iż właściwe potraktowanie problemów związanych z zanieczyszczeniem środowiska wymaga pewnej przynajmniej otwartości na polu badań i dowiadzeń, jak również swobodnego przepływu informacji - co w opinii reżimu - podważałoby jego autorytet. Począwszy od lat siedemdziesiątych zelżały nieco restrykcje nałożone wcześniej na publiczne debaty. Wczesniejsza prasa i media otrzymywały bowiem specjalne polecenia, aby nie poruszać w ogóle problemów związanych z zatruciem polskich wód. Nowa sytuacja lat 70- ych zachęcała także PAN, instytucję najbardziej chyba zainteresowaną problemem - by publikować raporty, które od blisko dziesięciu lat nie mogły się doczekać publikacji. Tak czy

owak jednak te - wydawałoby się - publiczne dyskusje nad tematem, prowadzone przez media - dalej podlegają cenzurze. Zdarza się, że niektóre badania statystyczne oglądają światło dzienne, większość jednak z nich pozostaje tajemnicą dla społeczeństwa. Wystarczy tu wspomnieć historię w Świerku ani niewytłumaczalną "awarię" telefonów, ani też wyniki badań przeprowadzonych w ten tragiczny dzień nigdy nie zostały nawet wspomniane w oficjalnych gazetach. Skoro zaś nie można wierzyć, że rząd przedsięwzie w tej sprawie jakiegokolwiek kroki poza hamowaniem przepływu informacji i nakładaniem restrykcji nawet na te grupy, które sam utworzył (i to kiedy mu się to będzie podobało). Polacy zdecydowali się uformować niezależne organizacje, które stawiają czoła trudnemu problemowi polskiej katastrofy ekologicznej.

SOLIDARNOŚĆ I ŚRODOWISKO

Nie było takiego okresu w dziejach Polski, kiedy by kraj ten nie przeciwstawił się czy to obcej czy to wewnętrznej okupacji. Po wojnie opozycja wobec dyktatury komunistycznej przyjęła formę zrywów robotniczych - w latach 1956, 1970, 1971, 1976, 1980, ten ostatni zaś zmusił władze do zaakceptowania istnienia Solidarności, organizacji, która doprowadziła do rozwoju polskiego życia publicznego. Nie przypadkiem w czasie ery Solidarności ruch ochrony środowiska osiągnął duże, spektakularne sukcesy. Wtedy właśnie koalicja Solidarności, naukowców i lokalnego Klubu Ekologicznego zmusiła ministerstwo hutnictwa do zamknięcia huty aluminium w Skawinie, która była głównym źródłem wydzielania szkodliwych związków fluoru, a usytuowana była zaledwie 9 mil od Krakowa.

Po grudniu 1981 roku, kiedy rząd wprowadził stan wojenny i uwięził większość przywódców Solidarności - ruch opozycyjny przeszedł do podziemia, grupując wielu znanych intelektualistów, którym bliska była sprawa rozwoju niezależnej kultury, systemu edu-

cyjnego i badawczego w Polsce. Najważniejszą z założonych organizacji stał się SKN. SKN miał na celu popierać inicjatywy akademickie, przydzielać stypendia i opiekować się naukowcami, którzy nie mogą pracować na uczelniach ze względu na swoje polityczne przekonania ( ) SKN nie był jednak w stanie finansować tych przedsięwzięć naukowych, które wymagały wysokich nakładów pieniężnych. Ograniczył się więc do zbierania informacji i publikowania tych oficjalnych raportów, które rząd dotychczas utrzymywał w tajemnicy. Oficjalne raporty na temat sytuacji ekologicznej są zwykle publikowane w słabych nakładach, do tak zwanego użytku wewnętrznego. Można je jednak zdobyć na drodze "nieoficjalnej", często poprzez sympatyków opozycji, których nie brak nawet w sferach rządowych. Zdarza się jednak, że niektóre informacje są tak utajnione, że dostęp do nich ma jedna lub dwie osoby - wtedy dotarcie do nich okazuje się być naprawdę trudnym przedsięwzięciem. Tak było w wypadku raportów o stanie gleby na Górnym Śląsku. Ponieważ jest to najbardziej zanieczyszczony okręg w całym kraju - ekologowie przypuszczają, że rządowe raporty pokazują liczby z pogranicza horroru, jak dotąd jednak nie udało im się do raportów tych dotrzeć. Ilekroć jednak informacje docierają do niezależnych kręgów - są one szczegółowo analizowane i publikowane w niezależnej prasie. Najbardziej znaną serią traktującą o polskiej katastrofie ekologicznej są Zeszyty Naukowe, publikujące prace także z zakresu historii i socjologii. Ostatnio ich nakładem wyszła praca "Polska lat 80- ych" zawierająca najświeższe badania niezależnych polskich naukowców.

MINIMUM INFORMACJI CZY NACISK Z ZACHODU

A tymczasem przed nimi długa droga. Polacy są trzymani z dala od wszelkich prawdziwych informacji, społeczeństwu dostarcza się ich zaledwie konieczne minimum. Polscy naukowcy więc starają się przekazać to rozpaczliwe wołanie o pomoc dalej - za granicę. W chwili obecnej rząd polski desperacko potrzebuje pieniędzy, 'twardej' waluty i nowych układów gospodarczych z Zachodem. Reżim jest więc bardziej podatny na naciski zewnętrzne teraz niż jeszcze 6 lat temu. Niezależni polscy ekologowie mają więc nadzieję, że, kiedy wieści o polskiej katastrofie rozejdą się po świecie - zachodni naukowcy i rządy wolnego świata wywrą naciski na rząd polski, aby ten poczynił odpowiednie kroki, które zapobiegają może katastrofie ostatecznej. Czas ucieka. Pod koniec tego wieku może nie być już wody.

Tłum i opr. K K M K

OD REDAKCJI

Bezmyślne niszczenie naturalnego środowiska kraju, stało się jednym z głównych problemów poruszanych przez polskie podziemie w docierających do nas biuletynach.

Opis zamieszczony powyżej jest kwintesencją różnych regionalnych odkryć niezależnego obiegu.

Jest to opis tak dramatyczny, a zarazem tak rzetelny, że nie powinien pozostać bez odpowiedzi ze strony Polaków w wolnym świecie. Do nich zresztą odwołuje się naprawdę autor w ostatnich słowach. Kto bowiem może dostrzec sens odwoływania się do zachodnich rządów jak nie Polacy za granicą.

Apelujemy do polskich organizacji emigracyjnych, aby podjęły ten tragiczny temat w listach do rządu i parlamentu Kanady. Wzór petycji Czytelników Echa-Tygodnika Polskiego wydrukujemy w przyszłym numerze wraz z materiałem nadesłanym na specjalne zamówienie z podziemia.

NOTKA O AUTORZE

T W PRUSS jest doktorantem wydziału spraw międzynarodowych na uniwersytecie Western Ontario. Jego teksty ukazywały się na łamach Echa Tygodnia kilkakrotnie.

Dla Echa-Tygodnika Polskiego przygotował zamówioną serię artykułów o kanadyjskim socjalizmie.

Mamy wreszcie w ręku aktualną wykładnię polityki NDP w sprawie obronności Kanady, tekst zatytułowany "Canadian Sovereignty, Security and Defence", opublikowany pod koniec lata. Fakt wielokrotnego odwołania terminu ogłoszenia dokumentu jest niewątpliwie oznaką zarówno sprzeczności istniejących w łonie NDP w kwestii taktycznego rozłożenia akcentów na poszczególne aspekty tak kontrowersyjnego przecież w społeczeństwie programu, jak i ciągłego wprowadzania zmian w dokumencie. Zmiany dyktowane antycypowaną reakcją krytyki. Nad wszystkim więc dominowała wola minimalizowania ewentualnych strat spowodowanych możliwością nieprzychylniej recepcji przez społeczeństwo. Zastanawia również brak lub stonowanie reklamy tak często towarzyszącej publikowanym przez NDP oświadczeniom.

Rodzi się podejrzenie, lub co najmniej ciekawość, jakie to treści ów tajemniczy dokument zawiera. W deklaracji podpisanej przez Dereka Blackburna, parlamentarnego krytyka polityki obronnej Kanady z ramienia NDP, znajdujemy już na wstępie passus o potencjalnym uwikłaniu Kanady w globalną walkę pomiędzy konfliktowymi ideologiami Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego. A więc zagrożenie Kanady. Otwieramy oczy ze zdumienia - zagrożenie zarówno ze strony ZSRR, jak i USA. Nic dziwnego więc, że konsekwencją takiej oceny sytuacji światowej jest - dla NDP - wycofanie Kanady z NATO. Prowadzi to wprost do koncepcji neutralności Kanady. Obrazu neutralności Kanady dopełniają ządania zaprzestania testów z cruise missiles oraz zakazu przelotów amerykańskich strategicznych bombowców nuklearnych.

Cóż socjaliści proponują Stanom Zjednoczonym w zamian? Otóż obiecują oni łaskawie wczesne ostrzeżenie o sowieckim ataku nuklearnym (sic!). Sprzeciwiają się natomiast użyciu naszego terytorium jako bazy dla amerykańskich pocisków antybalistycznych, dając tym samym formalny wyraz swej wrogości wobec Strategic and Air Defence Initiative i konsekwentnie - dla socjalistów - Kanada nie powinna brać jakiegokolwiek udziału w tym programie. Również North American Aerospace Defence Command (NORAD) jest w oczach NDP dla Kanady nie do przyjęcia.

Maluje się nam obraz niezależnej obronnie Kanady, strzegącej samodzielnie tysięcy kilometrów swych granic przed jakąkolwiek (w domyśle również amerykańską) inwazją. Samowystarczalna pod względem obrony Kanada, ze swą najdłuższą na świecie linią brzegową.

Jak wytłumaczyć można stwierdzenie, że nawet po "ujawnieniu pogwałcenia naszej suwerenności" poprzez wtargnięcie sowieckiej łodzi podwodnej w wody terytorialne Kanady, nasze siły zbrojne, kierowane przez socjalistów, nie zatopiłyby intruza? Musi to szokować. Nie tylko jako deklaracja dająca Sowietom wolną rękę w swobodzie penetracji naszego obszaru państwowego. Przeraza ów brak poczucia odpowiedzialności w planowaniu dla kraju takiego systemu obrony, który gwarantowałby mu nietykalność fizyczną.

KANADYJSKI SOCJALIZM

TADEUSZ W. PRUSS

CZĘŚĆ 3

PROGRAM OBRONNY NDP A SOWIECKA WIELKA STRATEGIA

Stanowi to polityczną gwarancję nietykalności agresora. Powiada się, że "polityczne i środowiskowe konsekwencje byłyby zgubne". I tu nasuwa się umotywowane podejrzenie czy jest to jedynie pacyfizm w czystej postaci, czy też zaproszenie? Jeśli pacyfizm, to aż do śmierci, jeśli zaproszenie, to aż do sowietywizacji.

Zastanówmy się wobec tego nad możliwymi konsekwencjami polityki obronnej i zagranicznej NDP. Nadszpiezanie zgodne, zarówno wschodni jak i zachodni analitycy wojskowi zakładają, że w przypadku konfliktu zbrojnego NATO z Układem Warszawskim, strategicznie kluczowa rola przypadnie w udziale Arktyce.

A oto co się dzieje już obecnie nad kanadyjską Arktyką. W 1986 roku, północno-amerykański Distant Early Warning wykrył 44 przypadki pogwałcenia kanadyjskiej przestrzeni powietrznej przez sowieckie samoloty nad Arktyką. Tylko w tym roku wypadków takich było już 66. Przed kilkoma tygodniami, na Dalekiej Północy rozpoczął swoją operację nowy system tzw. North Warning System. Już w trakcie testowania wykryto dwa sowieckie samoloty Bear H, których jedyną funkcją jest przewożenie cruise missiles wystrzeliwanych z powietrza (zauważmy, że analogicznym cruise missiles, ale amerykańskim, gorąco sprzeciwia się NDP). Jak wyjaśnia minister obrony Perrin Beatty, Sowietci symulują własne nuklearne ataki na Północną Amerykę. Ale Kanada - poprzez swoich dziennikarzy - słysząc o tym nie chce skromna na ten temat notatka ukazała się na dole czwartej strony sobotniej The Globe and Mail. W raczej trudnym do zauważenia miejscu.

Następny, budzący zaniepokojenie, aspekt wytycznych socjalistycznej koncepcji obronnej to problem stacjonowania dwóch kanadyjskich brygad oraz samolotów CF-18 w Europie Zachodniej. NDP twierdzi stanowczo, że ów wkład kanadyjski jest militarnie nieistotny i wojska te należy wycofać. Cóż dla kanadyjskich socjalistów znaczy idea współpracy Zachodu? Międzynarodowa solidarność przeciwko sowieckiemu ekspansjonizmowi jest dla nich tylko "kosztownym symbolizmem". Można by zapytać, na ile kilometrów od Kanady zaczyna się jej militarne zagrożenie? A ideologiczne?

Obrona podstawowych wartości świata zachodniego nie leży w interesie NDP. Duchowo są przecież bliżsi Marksowi i państwowemu zbudowanemu na jego ideologii, niż indywidualizmowi i wolnorynkowej gospodarce Zachodu. Jeśli nawet im się nie wszystko w krajach komunistycznych podobają, to tylko dlatego, że uważają oni owe "niedociągnięcia" za nieumiejętność wcielania w życie "prawdziwego" socjalizmu. Nie na darmo Broadbent jest wiceprzewodniczącym Światowej Międzynarodówki Socjalistycznej.

tycznej

Wobec czego neutralną ma być Kanada w myśl założeń NDP? Wobec wolności zachodnich? Wobec sowieckiego zagrożenia dla cywilizacji opartej na wolności jednostki ludzkiej? Wobec komunistycznego podboju świata? Wobec zniewolenia narodów Europy Wschodniej?

Ciekawe, że owa neutralność i pacyfistyczne tendencje działają selektywnie. Oto Ed Broadbent, Howard McCurdy i Pauline Jewett wyrażają stanowcze poparcie dla stosowania przemocy przez National African Congress w Republice Południowej Afryki. Zachęcają rząd kanadyjski do pomocy militarnej i gospodarczej dla sąsiadów Południowej Afryki, włączając marksistowską Zimbabwę.

Tak więc neutralność Kanady tak naprawdę nie byłaby neutralnością absolutną. Byłaby jedynie zaangażowaniem po stronie tych wszystkich światowych celów, które bliskie są sercu kanadyjskiego socjalizmu. A jak ocenić można politykę New Democratic Party z perspektywy "grand strategy" Związku Radzieckiego?

Przyjrzyjmy się piramidzie represji, której szczytem jest hegemonia wszechwładnego pierwszego sekretarza nad partią komunistyczną. Która to partia z kolei rządzi Rosjanami? Którzy z kolei kolektywnie nad państwami satelickimi. Piramida ta nigdy nie jest na tyle bezpieczna, aby usatysfakcjonować lidera na jej szczycie. Szczególnie, jeśli kroczy on obecną, trudną drogą utrzymania totalitarnej kontroli przy jednoczesnym odrzuceniu policyjnego terroru w stalinowskim stylu. Najbardziej część piramidy znajduje się tuż ponad jej podstawą. Tam gdzie ludność państw-satelitów styka się z ludnością nie-rosyjską zachodniej części ZSRR. Prawdziwe niebezpieczeństwo zaczyna się jednak nieco dalej. Dopóki Europa Zachodnia pozostaje prowokacyjnie niezależna i arogancko wolna w swej ekspresji, dopóty narody Europy Wschodniej nie zaakceptują losu zrządzonego im przez strategię i geografę. I konsekwentnie, dopóki narody wschodnio-europejskie pozostają chronicznie krnąbrne, tak długo nie-rosyjska, zachodnia flanką ZSRR, jako taka, musi pozostać podatna na narodowe zryw.

Litwini, Łotysze, Estończycy, duża część Białorusinów, Mołdawianie i wielu Ukraińców - żyją ciągle niepokodzeni z narzuconą im władzą Rosjan. I ich uporczywe NIE wobec rusyfikacji dosiadcza otuchy ze strony, jakkolwiek przytłumionej, to jednak dochodzącego światła samookreslenia, które pada od strony przyległych państw-satelitów Polski, Czechosłowacji, Węgier i Rumunii.

Radykalnym rozwiązaniem dla Związku

Sowieckiego byłby atak na podstawowe źródło problemu, jakim jest siła Stanów Zjednoczonych, gwarantujących niepodległość Zachodniej Europy. Takim krokiem byłby jednak samobójczy. Dlatego Kreml wkłada cały swój wysiłek w rozwiązanie numer 2 - erodowanie - 1 - jeśli to możliwe, zrywanie ogniw pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a ich sprzymierzeńcami w NATO.

To drugie rozwiązanie jest centralnym celem polityki Kremla. Polityki prowadzonej od 1945 roku za pomocą wszystkich możliwych środków, dostępnych Związkowi Radzieckiemu. Od wyrafinowanych metod aluzyjnej dyplomacji do otwartych gróźb. Od ogólnego sowieckiego arsenału militarnego do manipulacji poprzez powiązania handlowe z państwami - członkami NATO.

Wreszcie poprzez politykę zapewniania bazy ideologicznej i propagandy, szkolenia kadry i finansowania socjalizujących zwolenników na Zachodzie, włączając w to ruchy pokojowe i rozbrojeniowe, niektórych obrońców środowiska, wojujące feministki i wszystkie inne grupy, które atakują rządy państw NATO z lewa. Taką więc bazę ideologiczną dla "grand strategy" Związku Radzieckiego tworzy NDP w Kanadzie. Czy to świadomie, czy nieświadomie. I nie tylko NDP. Także i ci, często nie zdający sobie sprawy z prawdziwego charakteru tej partii, którzy partię tę popierają i na nią głosują.

Wspierają tym samym Wielką Strategię Związku Radzieckiego. Zdawać by się mogło, że sowieckiej "grand strategy" popierać nie będą przynajmniej jej ofiary. Przybysze znad Wisły. Popieranie socjalizmu, gdy się przed nim uciekło za Ocean, jest bowiem polityczną schizofrenią.

P S Wracając do moich rozważań z pierwszej części "Kanadyjskiego Socjalizmu", wciąż mnie zastanawia, czy "Echo Tygodnia" świadomie to, czy też nieświadomie propagowało niektóre tylko, bo te bardziej populistyczne, elementy programu kandydatki NDP. W całkowitym oderwaniu od międzynarodowych konsekwencji urzeczywistnienia socjalistycznego programu na terenie Kanady. Uciekliśmy od tego realnego socjalizmu tu do Kanady, bardzo daleko, czy przyjdzie nam uciekać przed tym szczęściem raz jeszcze? I czy będzie dokąd?

A przy tym, jeśli ktoś myśli, że Polonia jest apolityczna i nie interesuje ją gra sił na arenie międzynarodowej, nie zna jej niestety. Większość Polaków rodzi się jako homo politicus. A o czymże są te nasze nocne Polaków rozmowy? O spóldzielczości mieszkalniowej? O wyzwoleńcu Petro Canada nad Teksasem? Czy o wypełnianiu kwestionariuszy podatkowych?

TWP

Ciąg dalszy z poprzedniego numeru

STANY ZJEDNOCZONE a EUROPA WSCHODNIA

Poniższy artykuł ukazał się w bieżącym wydaniu amerykańskiego magazynu "Foreign Affairs". Jego autor William H. LEURS, ambasador w Czechosłowacji w latach 1983-86 i w Wenezueli w latach 1978-82 rozpoczął karierę w służbie dyplomatycznej w roku 1957.

Stany Zjednoczone powinny już dawno przyjąć bardziej energiczną politykę w stosunku do Europy Wschodniej, jednakże nie jesteśmy w stanie skonstruować takiej polityki. Fakt, że Ameryka tak mało rozumie Europę Wschodnią jest szokujący, ale stosunkowo łatwy do wyjaśnienia. Szokujący, ponieważ dwa sojusze na granicy "żelaznej kurtyny" stanowią najbardziej zmilitaryzowany i uzbrojony rejon na świecie. Więcej broni niszczącej, czołgów i zbrojnych sił jest skoncentrowana w tym rejonie niż w jakimkolwiek innym rejonie w ciągu całej historii. Ponadto, właśnie w tej centralnej części Europy koncentrowały się, na przestrzeni tysiąclecia, najbardziej wyniszczające wojny zachodniej cywilizacji. Z tak olbrzymim zapleczem militarnym, dlaczego nie udaje nam się skonstruować polityki, która miałaby wpływ na ten region? Odpowiedź na to pytanie region wydaje się być martwy politycznie.

Politykę USA w stosunku do satelitów Moskwy od 1956 roku można nazwać minimalistyczną. Stanowisko zawsze było "Why do more?"

Jest to stanowisko charakterystyczne dla obu partii i konsekwentne na przestrzeni ostatnich trzech dziesięcioleci dla wszystkich aspektów polityki amerykańskiej z wyjątkiem NATO. Polityka minimalistyczna w stosunku do Europy Wschodniej pozostawiona zawsze była grupie zawodowych dyplomatów, nie jako ekspertów od Europy Wschodniej. Mielili oni niewielkie poparcie White House, brak było chęci zrozumienia zagadnień, ponieważ ta część świata wydaje się być nudna, nie podlegająca przemianom, niezdolna do jakichkolwiek działań. Obecnie, bardziej niż kiedykolwiek, gdy polityka Gorbaczowa zaczyna zataczać szersze kręgi, Stany Zjednoczone muszą zwracać większą uwagę na ten region.

Od rewolucji węgierskiej w 1956 roku zmieniające się stanowisko USA prawidłowo odzwierciedliło realia i dominację radziecką w Europie Wschodniej. Kiedy czołgi radzieckie znalazły się na ulicach Budapesztu, dla wszystkich stało się jasne, że polityka ery Dulles'a i nawoływania Radia Wolna Europa do powstania były retorycznym substytutem polityki. Od tego wydarzenia obserwuje się ewolucję - jeżeli nie w polityce - to przynajmniej w punkcie widzenia na sprawy Europy Wschodniej.

Eisenhower dał początek inicjatywom mającym na celu zmniejszenie wrogiego nastawienia. W 1963 roku, w American University podczas swego przemówienia Kennedy tak zwrócił się do krajów Europy Wschodniej: "If we cannot end our differences at least we can make the world safer for diversity". Wezwał on przywódców państw Europy Wschodniej aby pomyśleli o wspólnych interesach. W 1964 Johnson mówił o budowaniu mostów porozumienia ("building bridges of under-

standing") z Europą Wschodnią, a w 1966 zaproponował rozwój handlu.

W 1973 roku administracja Nixon przedstawiła propozycję polityki "zaangażowania krajów Europy Wschodniej". Polityka ta zawierała trzy elementy: (1) traktować każdy kraj jako niepodległy i suwerenny; (2) stworzyć trwałe stosunki gospodarcze; (3) propagować udział tych krajów w sprawach Europy jako całości. Nixon znał region i odwiedził większość stolic wschodnioeuropejskich jako prywatny obywatel w latach sześćdziesiątych. Okres Nixon - Ford - Kissinger dał początek takiej właśnie polityce, znanej później pod nazwą "differentiation".

Prezydentura Cartera była okresem większego zainteresowania Europą Wschodnią, po części ponieważ doradca do spraw bezpieczeństwa narodowego - Zbigniew Brzezinski, urodzony w Polsce - był osobliście związany z tym regionem. Prezydent Carter odwiedził Polskę, jak również zwrócił Węgrom Koronę Świętego Stefana, co było ważnym symbolicznym gestem podkreślającym węgierską indywidualność.

W moim wystąpieniu przed Kongresem we wrześniu 1978 roku (w roli zastępcy sekretarza stanu do spraw Europy), pasywnie sprawę ewolucji polityki USA w stosunku do Europy Wschodniej oraz politykę administracji Cartera "uznania i poparcia dla odrębności poszczególnych krajów Europy Wschodniej".

Administracja Reagana za swojej pierwszej kadencji, pomimo wrogiego nastawienia do ZSRR, stosowała podstawowe zasady polityki zróżnicowania (differentiation). Polityka opiera się na kilku założeniach: **każdy naród Europy Wschodniej, ze względu na swą odrębną kulturę, historię, kompozycję etniczną oraz geograficznie, chce być różny od Związku Radzieckiego i swych sąsiadów w realizowaniu swoich narodowych interesów.** Ponadto, ekipy rządzące w każdym z tych krajów mają pewien stopień niezależności, który mógłby być popierany i stymulowany przez politykę Zachodu, pomimo zależności tych krajów od Związku Radzieckiego i pomimo rażącej kontroli nad nimi poprzez powiązania partyjne, policję i związki militarne.

Redakcja nie podziela opinii wyrażonych w tym szeroko znanym i dyskutowanym tekście, zwłaszcza w kwestii zaleceń.

Tekst tłumaczył W. P. Z. Waszyngtonu donoszą, że William Leurs stanął w ub. tygodniu przed Komisją do Spraw Bezpieczeństwa i Współpracy jako ekspert i zwolennik polityki życzliwości wobec Sowietów.

Wreszcie zakładano, że zachodnia polityka kija i marchewki w stosunku do Europy Wschodniej skłoni ekipy rządzące tych krajów do realizacji polityki różnej od polityki Związku Radzieckiego, jednakże bez rzucania wyzwania ZSRR ani kwestionowania jego dominującej roli w regionie.

Polityka Zachodu, szczególnie USA, mogłaby propagować reformy gospodarcze (Węgry), lub niezależne kierunki w polityce zagranicznej (Rumunia), co miało by niewątpliwie wpływ na sytuację w regionie.

Polityka zróżnicowania została śmiało wyrażona przez wiceprezydenta George Busha w jego przemówieniu w 1983 roku w Wiedniu jako frontalne wyzwanie Związkowi Radzieckiemu. Koncepcja wiceprezydenta stała się ofensywnym instrumentem nie tylko w oczach naszych sprzymierzeńców, ale również - a tym bardziej - wrogów. Nieprzychylna reakcja jaką wywołało to przemówienie przekonała wiceprezydenta (i wielu innych) jak trudno jest dyskutować na temat Europy Wschodniej, a jeszcze trudniej rozumieć ją. Stało się też jasne dla wielu, dlaczego wiele rządów zachodnich zdecydowało się temu unikać.

Polityka zróżnicowania uległa pewnej ewolucji za czasów rządów Reagana i zawiera kilka odchyleń, które ograniczają jej skuteczność w regionie, zwłaszcza za czasów Gorbaczowa, kiedy to Europa Wschodnia prawdopodobnie pojawi się znowu jako jeden z najważniejszych czynników w stosunkach Wschód-Zachód.

- Polityka sankcji przeciwko Polsce przynajęta po ogłoszeniu przez Jaruzelskiego stanu wojennego w 1981 roku w celu zlikwidowania Solidarności wyrządziła dużą krzywdę wanie najbardziej wolnemu, religijnemu, najbardziej antyradzieckiemu i najbardziej otwartemu narodowi Europy Wschodniej. Dopiero

w ostatnich miesiącach Administracja Reagana naprawiła ten błąd w polityce USA w stosunku do największego kraju w regionie poprzez zniesienie sankcji.

- Polityka popierania niezależnej polityki zagranicznej Rumunii (odmowa przeprowadzenia manewrów Układu Warszawskiego na terenie Rumunii, ustanowienie stosunków dyplomatycznych z Izraelem, zezwolenie na emigrację tysięcy Żydów rumuńskich, udział w Olimpiadzie w Los Angeles) stworzyła, ze jesteśmy w przyjacielskich stosunkach z najbardziej opresyjnym dyktatorem w Europie

Wschodniej. Niektórzy z naszych liderów doszli do niesłusznych wniosków, że skoro jesteśmy zaprzyjaźnieni z Nicolae Ceausescu (dały temu wyraz nasze wizyty na wysokim szczeblu oraz przyznanie Rumunii klauzuli najwyższego uprzywilejowania w handlu), musi on być liberalny. Ceausescu natomiast, w celu spłacenia i naprawienia błędów wielu dziesięcioleci błędnej polityki ekonomicznej, przez swoje obecne posunięcia, spycha naród rumuński do realiów dziewiętnastowiecznych.

Pozostałe kraje wschodnioeuropejskie często dają wyraz swemu zdziwieniu, że kultujemy Ceausescu z takim entuzjazmem.

- "Jackson-Vanik Amendment" zakładający, że polityka handlowa w stosunku do Europy Wschodniej jest funkcją polityki emigracyjnej tych krajów, rozciąga się na sprawę przestrzegania praw obywatelskich (human rights) w całym regionie. Tylko Węgry i Rumunia są zachęcane do handlu z nami poprzez przyznanie im klauzuli najwyższego uprzywilejowania (oraz Polska, której niedawno klauzula ta została przywrócona). Ale emigracja nie jest ważnym czynnikiem dla Stanów Zjednoczonych w Europie Wschodniej, ponieważ sprawa jednoczenia rodzin jest rozwiązywana stosunkowo szybko, a emigracja żydowska jest obecnie tylko problemem w Rumunii. "Jackson-Vanik amendment" zmusił nas więc niejako do pozostania na uboczu w handlu z kluczowymi krajami Europy Wschodniej w momencie kiedy każdy z tych krajów jest pod rosnącą presją coraz większych żądań radzieckich.

- Wreszcie, jawna krytyka Umowy Jaftańskiej przez administrację Reagana, sugerująca powrót do ery Dulles'a udowodniła brak zrozumienia co dla Europy oznacza Umowa Jaftańska. Dla Europy Jafta oznacza stałe granice, podczas gdy dla Ameryki znaczy ona zdradę kwestii samostanowienia Polski, jak również powstałych krajów w Europie Wschodniej.

Podsumowując, Administracja Reagana jak dotychczas zmienia politykę zróżnicowania w sztywny kaftan bezpieczeństwa, czytając niewiele więcej niż przyklaskiwanie Węgrom i Rumunom za ich błędne zachowanie.

Dalszy ciąg
w następnym numerze

Washington, D.C. Nov. 8th 1987

NOTATKA ZE ZJAZDU "RUCHU SPOŁECZNO-POLITYCZNEGO P O M O S T"

W trakcie trwania zjazdu RSP "POMOST" dr Janusz Sobczyński z Chicago zgłosił propozycję wystąpienia do Senatu i Kongresu USA w sprawie powołania połączonej komisji Kongresu do badania zbrodni sowieckich. Komisja taka miałaby za zadanie dokumentować i przedstawiać zbrodnie popełnione przez reżym komunistyczny w Związku Radzieckim i krajach pozostających pod sowiecką demencją.

Poniżej przedstawiamy pełny tekst petycji przedstawiony uczestnikom Zjazdu

P E T I T I O N

Przekazał specjalny wysłannik "Echa"
WOJCIECH M. WOJNAROWICZ

We the undersigned, petition the Congress and Senate of the United States to establish an investigative joint House and Senate Committee to determine and document crimes committed by the Soviet regime within the borders of the Soviet Union, in the satellite countries under Soviet domination, and all over the world. Since the 1917 Revolution more than 90 million people have died at the hands of the Soviet henchmen. Even now millions are dying a slow death in the Soviet gulags. It is our duty to document the crimes committed by the Soviets in order to forewarn the future generations and punish the guilty.

Dokończenie ze str. 1

kowa. Jacek Adolf tracąc wraz z rozwiązaniem firmy nazwę "Echo Tygodnia", rejestrując w ministerstwie nową gazetę, nie chciał zmniejszać szansy utrzymania się na rynku. Stąd wprowadził w błąd Czytelników Echa używając znanej wszystkim winiety z napisem "Echo Tygodnia", numeru klasy pocztowej, umożliwiającej tanszą wysyłkę prenumerat oraz co istotne użył numeracji przysługującej dawnemu Echu. Wydawane przez niego pismo dalej leci z numerem 261, 262, 263, itd., gdy tymczasem historia Echa Tygodnia zakończyła się na numerze 260. I dobrze. Bowiem widać wyraźnie teraz, jak trudno pracować z człowiekiem, który chwycił się wszelkich sposobów, żeby gazetę sprzedać.

Sposoby te, przykro powiedzieć, przypominają żywcem chwytami kołującymi Czytelników metody propagandy PRL.

Treścią owych chwytów zajmę się za chwilę. Otóż w tymże reklamowanym na słupach Echu Polskim-Echu Tygodnia, wyglądającym z okładki całkiem jak stare Echo, bez trudu znajdujemy na 1 stronie OSTRZEŻENIE. Składa się ono z dwóch części.

Z kilku zdań prawdziwych, w których mówi się o ofensywie propagandowej na społeczność polską w wolnym świecie i o okolicznościach politycznych w jakich jej obecny etap przebiega. W odróżnieniu od J. Adolfa uważam, że ofensywa propagandowa trwa nie od pewnego czasu, lecz od powstania PRL i w pewnych okresach nie ustępowała siłą obecnym zabiegom wokół emigracji.

Jesli chodzi o polskie gazety, a zwłaszcza Echo Tygodnia, to zabiegi te na przykład kończyły się na dość komicznych pogrozkach, fizycznym ataku pewnej pani na mnie w polskim sklepie i wreszcie otrzymywaniem komunikatów konsulatów, LOT-u, czy reklam PEKAO (Nawiasem mówiąc, Echo Polskie reklamy takie nadal posiada).

Wprawdzie nieznani osobnicy okradli i zdemolowali moje mieszkanie w Rexdale,

gdzie mieścił się adres pocztowy Echa Tygodnia, ale byłoby niepoprawnym logicznie i paranoicznym wyciągać wnioski, że była to robota agentów PRL, skoro śledztwo tego nie potwierdziło (choć i nie wykluczyło). Publiczne robienie z siebie ofiary rzekomych prześladowań politycznych, uważam za komiczne lub chorobliwe i jako takie nie budzące sympatii. Gorzej, gdy taka wyreżyserowana paranoja staje się towarem wystawianym na sprzedaż przez redaktora czy wydawcę. Gorzej, gdy kierowana jest nie przeciw rzeczywistemu wrogowi, lecz przeciw swym znajomym, współpracownikom, przyjaciółom. Powiedzmy nawet, byłym. Powiedzmy tym, którzy wybrali współpracę z kumsem innym niż Jacek Adolf. Nie sądziłam, że zasada: kto nie z nami, to przeciwko nam, dotknie mnie i moich współpracowników w wolnym, demokratycznym kraju.

Nie ma w społeczności polskiej gorszej potwarzy, niż stwierdzenie, że ktoś współpracuje z polskim wywiadem. Podejrzanie takie pozostanie niezmywalną plamą na zyciorysie człowieka. Oznacza wykluczenie towarzyskie ze społeczności, może doprowadzić do rozpadu rodziny i więzi z bliskimi. Niech płacą taką cenę ci, którzy zdecydowali się na ten haniebny proceder.

Co się dzieje jednak, gdy wyrok taki wydaje społeczność czy jej luminarze na niewinnym człowieku? A gazety polskie mogą być tu wyrocznią, zwłaszcza gdy wykorzystują dobrą opinię dawnej gazety, a nie ulega wątpliwości, że Echo Tygodnia, poza kilkoma wyskokami, najgorszej opinii nie miało. Rozwiązując Echo Tygodnia i zakładając gazetę z prawie całym jej zespołem, pragnęłam, by to jedno słowo ECHO - zobowiązywało nas do rzetelności informacyjnej i utrzymania poziomu dawnej gazety.

Twierdząc, że najwspanialszy nawet życiorys nie zwalnia redaktora od dziennikarskiej rzetelności.

A zwłaszcza kogoś, kto w przeszłości bronił szlacheckiej sprawy i zyskał sobie społeczny szacunek i uznanie. To właśnie uznanie dla decyzji

Jacka Adolfa nieodwołania komentarza o Adamie Bromke, skłoniło mnie do złożenia rezygnacji z pracy w redakcji, założenia z nim pisma i do współpracy dla jego rozwoju. Tak jak ja sądziło wiele ludzi, zarówno Czytelników jak i współpracowników. I to był kredyt Kredyt, którego nadużywać nie wolno, zwłaszcza wobec oddanych sobie ludzi.

Od 2 lat jednym z nich był inżynier Z W, od dawna zaprzyjaźniony, jak sądzę z moim byłym współnikiem. Można było przyjaść, że stosunki były zażyłe, skoro inżynier Z W był zyrantem pożyczki w Credit Union, sponso-rem córki Jacka Adolfa, która przyjechała z Polski, czy wreszcie osobą odpowiedzialną za wysyłkę gazet poza Toronto oraz jej dystrybucję.

Inżynier Z W zajmował się również przez krótki okres czasu reklamą w Echu Tygodnia i trzeba przyznać, że wykonywał swoją pracę rzetelnie, a może nawet za rzetelnie, bo wykazywał i wytykał różne niedociągnięcia. Wszystko było piękne aż do rozwiązania Echa Tygodnia.

Z jednej strony nawet pięknie, bo pan Z W w naszym tygodniku został uhonorowany tytułem w dziale, w którym tak dobrze pracował. Zgodnie z zasadą, że lepiej jest, gdy wiadomo kto jest za co odpowiedzialny.

Z drugiej strony, pojawił się jako Z W na pierwszej stronie Echa swego byłego pracodawcy w całkiem nowym kontekście, jako, że wymienię, plątający się po sklepach szantazysta, robiący krecią robotę, nachodzący ciężko pracujących ludzi, działający w interesie kogoś kto próbuje powstrzymać dopływ prawdziwych informacji z Polski itd.

Padają też w OSTRZEŻENIU pytania. Dla kogo pracuje Z W, tu cudzysłów "inżynier". Czy to przypadek, że akcja zbiega się z mobilizacją SB, itp.

Z tekstu wynika, że wszystkie punkty sprzedające polską prasę już Z W odwiedził strasząc i szantazując sklepikarzy by nie sprzedawali gazet Jacka Adolfa.

Sprawdziłam. Zadzwońmy do kilku punktów sprzedaży na Roncesvalles. Czy był

tam ktoś podający się za inżyniera Z W. Czy był ktoś, kto zdejmował jakąś gazetę?

Zaprzeczono. Owszem, rozwoźcieli gazetę bynajmniej nie pan Z W przedstawił list do dystrybutorów Echa Tygodnia od prawnika, w którym stwierdza, że gazeta przestała istnieć i wydawanie gazety pod tytułem Echo Tygodnia jest nieprawne. List ten zamieściłam w numerze 2 Tygodnika Polskiego.

Taki sam list przedstawił pan Z W w kilku punktach w Toronto.

Wystarczy, by szereg punktów sprzedaży gazety uznało podszywające się pod Echo Tygodnia pismo za niepożądane i usunęło je z półek. Każdy z owych ciężko pracujących właścicieli sklepów potwierdzi, że nie robił tego dlatego, by pozbawić Czytelników nrawdziwych informacji z Polski. Zrobił to ze względu na argumentację prawną listu, oraz osoby które mu ten list przedstawiały. Znałam mi od dawna.

A może jednak jest jakiś inny Z W, który zbiegiem okoliczności płacze się po sklepach? Może za każdym rogiem czyha jako agent bezpieki? Dziwnym trafem wszyscy lepiej poinformowani stwierdzili, że niestety, OSTRZEŻENIE skierowane jest przeciw pracownikowi Echa Tygodnika Polskiego o tych inicjałach. Kanadyjska służba wywiadowcza poinformowana o tym fakcie nie mogła uwierzyć swym utajnionym uszom i jak wydaje się słusznie otoczył pana Z W opieką i nie dopuszcza, by z tytułu fałszywych oskarżeń znalazł się na liście podejrzanych.

Nie zaszkodzi mu w polskiej społeczności już, że ukaze się w konkurencyjnej gazecie zdjęcie Z W, jego adres, telefon czy numer wozu.

A swoją drogą Z W zdecydował się wystąpić na drogę sądową. Wszczął w tym kierunku pewne kroki, które dają się streścić w zdaniu - proces o zniesławienie.

I potrzebne to wszystko? Nie lepiej było przenieść się z gazetą do Czadu. Dlaczego? Czyż nie lepiej jak jest Echo w Czadzie, niż czad w Echu?

GRAŻYNA FARMUS

Ciąg dalszy ze str. 6

w jego sytuacji to jedyna realna droga zdobycia samochodu, na wrogu. Wskazanie Lenina "Grab zagrabione" jest ciągle aktualne. Hasło zabierania bogactw będzie zawsze atrakcyjniejsze od nawoływania do pracy. Komunistyczne kłamstwo jest atrakcyjne, bowiem zapowiada dobrobyt bez wysiłku i do tego uzasadnia rabunek cudzej własności "sprawiedliwością społeczną". W tym upatruję najmocniejszą podstawę dla komunistycznej ekspansji. Nie należy tego lekceważyć. W każdym społeczeństwie można znaleźć amatorów grabieży i lenistwa, Stany Zjednoczone nie są tu wyjątkiem. Są też głodni i bezrobotni, jak to widzimy często w Ameryce Łacińskiej, więc trudno się dziwić postępowi komunizmu w świecie.

Komunizm jest systemem niewolniczym, lecz są w nim nie tylko niewolnicy. Są także właściciele niewolników. Rzecznik rządu PRL powiedział z rozbrajającą szczerością "rząd się wyzywi". Dlatego w każdym kraju opanowanym przez komunizm są grupy pasywnie, zainteresowane w utrzymaniu komunizmu. I na tych ludziach, wyposażonych w środki przemocy opiera się system rządów zapoczątkowany w Sowietach.

Pogląd Brzezińskiego, iż ZSSR usiłuje opanować Eurazję, jest prawdziwy tylko częściowo. Gdyby Sowiety zdołały opanować Europę Zachodnią, ich szanse w walce o wpływy w świecie wzrosłyby ogromnie. Jednak to nie opanowanie tego lub innego rejonu na świecie jest ważne dla Moskwy. Ważne jest bowiem opanowanie k a z d e g o skrawka ziemi wszędzie tam, gdzie to tylko jest możliwe. Na pewno warto poczytać Lenina, aby dowiedzieć się jakimi zasadami kierują się komunisty. Otóż dyktator sowiecki powiedział: "Przeciwnik sprawdzaj bagnetem. Jeżeli bagnet nie wchodzi, cofaj się, jeżeli nie

napotyka oporu, pchnij". Oto dlaczego Sowietci pojawiają się w najmniej oczekiwanych miejscach na świecie. Opanowanie Danii czy Norwegii z punktu widzenia koncepcji podporządkowania Eurazji byłoby na pewno sensowniejsze niż zajęcie Kuby. Dlaczego więc Kuba jest komunistyczna, a nie Dania? Odpowiedź jest prosta. Dania jest częścią NATO, sowiecki "bagnet" napotykał opór. Na Kubie było odwrotnie. Dlatego próby ustalenia stref wpływów ZSSR, zastanawianie się, gdzie sowieckiego niedzwiedzia nie wolno trącać jest zajęciem jałowym. Jeżeli jutro wybuchnie rewolucja na Florydzie z szansami na wygraną, to Sowiety zrobią wszystko, by zainstalować swoją agenturę w Miami. I będzie tak mimo, że Floryda leży daleko od kierunków ekspansji sowieckiej opisanych przez Brzezińskiego.

Słabość koncepcji Brzezińskiego uwidacznia się w kontekście wydarzeń na terenie Europy na wschód od Łaby i Ameryki na południe od Rio Grande. Autor sądzi, że jeżeli USA nie będą wyraźnie popierać przeciwników ZSSR w bloku sowieckim, Sowiety odpłacą tym samym Stanom Zjednoczonym w Ameryce Środkowej. "Zbig" nie pisze wprawdzie, czy dzięki temu Castro wyjechałby na stałe do Moskwy, ale za to dość wyraźnie oświadcza, że jedyną rozsądną perspektywą dla Polaków i ich sąsiadów ma być złagodzona - jeżeli Moskwa się zgodzi - wersja komunistycznego niewolnictwa. Dla Polaków dopominających się niepodległości jest to propozycja mało pociągająca.

Czy rzeczywiście w interesie USA leży dalsze niewolenie Polski? Jest właśnie odwrotnie. Wyzwolenie Polski, sądzę, że całkiem realne, to nie tylko cofnięcie ZSSR na wschód, ale przede wszystkim bezpieczeństwo Europy i szansa powrotu wojsk USA znanu do

domu. Kiedy Rosjanie tracili panowanie nad Polską, zagrożenie z tej strony zniknęło. Marację Brzezińskiego, gdy wskazuje na ogromne znaczenie Polski jako kraju "geopolitycznie osiowego", którego zjednanie ma decydujące znaczenie w konflikcie z Sowietami. Powstało jednak pytanie, czemu USA mają zabiegać o wolność innych krajów "osiowych" (Afganistan, Filipiny), a pozostawiać Polskę Sowietom. Być może jest w tym swoiste dżentelmeństwo - skoro Roosevelt oddał Polskę Stalinowi w 1944 r. więc może i teraz nie wypada domagać się dla Polski niepodległości. Byłoby to zrozumiałe - chociaż niemoralne - gdyby Moskwa odpłacała Waszyngtonowi tym samym. Nic podobnego się jednak nie dzieje. ZSSR poszerza nieustannie swoje panowanie i ani myśli respektować interesy USA. Od 1956 r. Amerykanie stracili wszystkie szanse osłabienia i usunięcia sowieckiego panowania w Europie. W tym samym czasie ZSSR zrobił wszystko i wykorzystywał każdą okazję by usadowić się w Ameryce. W rezultacie komunizm rychło może zagrozić granicom państwowym USA.

W świetle powyższego inaczej wygląda stosunek Meksyk-USA. Według Brzezińskiego Meksyk jest tym dla USA, czym Polska dla ZSSR. Autor uzasadnia ten pogląd odwołując się do historii. Moim zdaniem ta analogia chociaż występuje, ma inny charakter, według mnie Meksyk jest obecnie tym dla USA, czym Księstwo Moskiewskie dla dawnej Polski. Zanim powstała wielka Rosja, Polska była potężnym mocarstwem europejskim. Na wschodniej granicy tego mocarstwa, gdzieś daleko za Dnieprem, istniała mała Moskwa, która nie stanowiła dla Polski, a raczej państwa litewsko-polskiego żadnego problemu. Polska, państwo bogate i demokratyczne, bardzo często dawała schronienie Moskalom szukającym wolności i chleba. Z czasem jednak żyjący w dobrobycie Polacy zapom-

nieli o konieczności obrony państwa, zaniedbali starania o siły zbrojne. Wykorzystali to władcy na Kremlu. Wiemy co się stało. Dziś podobnie jest z Meksykiem. Ma on znaczny potencjał ludnościowy, a ze względu na język może łatwo zjednoczyć Latynosów przeciwko anglojęzycznym Amerykanom. Moskale napadali Polskę pod hasłami wyzwolenia ziem "ruskich" spod polskiego "jarzma". Meksykanie nie zapomnieli, iż Teksas, Floryda, Kalifornia, Nowy Meksyk należały niegdyś do nich. Dlatego obawiam się, że jeżeli USA nie zaczną na serio walki z komunizmem, to przyszłość tego kraju może być powtórką z historii Polski. Wszak i Alaska jest znana w ZSSR jako "ruskaja Amerika".

Koncepcja gry przedstawiona w książce Brzezińskiego przypomina rywalizację pływaka z zapaśnikiem. Pływak (USA) jest pewien, że w dobrym czasie i pięknym stylu pokona swój dystans. Cóż gdy na brzegu będzie nań czekał zapaśnik (ZSSR), który położy go na łopatki. Pływak jest w dobrym humorze, bo ma lepszy sprzęt, wyżywienie i przestrzega zasad fair-play. Zapaśnik szuka sposobów, by utopić pływaka, lub przynajmniej zanieczyścić mu wodę. Czy mimo to pływak może wygrać z zapaśnikiem? Tak, jeżeli wciągnie go do obcego mu żywiołu, do wody. Tą wodą dla ZSSR są narody walczące z komunizmem. Zagrożeni we własnym imperium Sowietci nie będą mieli czasu na harce po świecie. Polska jest w tej sytuacji krajem najbardziej obiecującym i nad Wisłą wolność może stosunkowo szybko zwyciężyć. Pozostawienie Polski Sowietom oznacza w istocie obecność sowiecką nad Rio Grande.

Pan Zagłoba powiedział: "Grał Duda, grał, aż książki przegrał". Nie życzę Stanom Zjednoczonym, aby to powiedzenie pasowało do ich polityki wobec Sowietów. Plan gry przewidyujący jedynie zachowanie nieuszczerplonych własnych pozycji nosi w sobie zarodki klęski.

KALENDARZ ECHA

Jezeli liście przed Marcinem nie upadają, to mroźną zimą przepowiadają

W listopadzie grzmu, chłop dobrze śni

12 listopada - czwartek

Wschód Słońca 06 48
Zachód Słońca 17 00
Wschód Księżyca 23 03
Zachód Księżyca 12 52

Imieniny obchodzą Renata, Benedyt i Witold

1840 - Urodził się Auguste Rodin, wybitny rzeźbiarz
1929 - Urodziła się Grace Kelly, księżna Monako, była aktorka.

13 listopada - piątek

Wschód Słońca 06 49
Zachód Słońca 16 59
Wschód Księżyca - - -
Zachód Księżyca 13 20

Imieniny obchodzą Mikołaj i Stanisław

1831 - Urodził się James C Maxwell, szkocki fizyk i nauczyciel
1850 - Urodził się Robert Louis Stevenson, pisarz angielski, neoromantyk, autor powieści fantastyczno-przygodowych i sensacyjno-groteskowych (zm 1894 r)

14 listopada - sobota

Wschód Słońca 06 50
Zachód Słońca 16 58
Wschód Księżyca 00 03
Zachód Księżyca 13 44

Imieniny obchodzą Emil i Wawrzyniec

w 1886 r)

1719 - Urodził się Leopold Mozart
1840 - Urodził się Claude Monet, francuski malarz
1889 - Urodził się Jawaharlal Nehru, pierwszy premier Indii
1891 - Urodził się Frederick Banting, kanadyjski lekarz, który wynalazł insulinę

15 listopada - niedziela

Wschód Słońca 06 51
Zachód Słońca 16 58
Wschód Księżyca 01 03
Zachód Księżyca 14 07

Imieniny obchodzą Maria, Albert i Leopold

1630 - Zmarł Johannes Kepler, niemiecki astronom i matematyk, propagator idei Kopernika, wykrył prawa ruchu planet (ur w 1571 r)
1670 - Zmarł Jan Amos Komenski, czeski pedagog, twórca nowożytnej pedagogiki (ur w 1592 r)

16 listopada - poniedziałek

Wschód Słońca 06 52
Zachód Słońca 16 57
Wschód Księżyca 02 02
Zachód Księżyca 14 29

Imieniny obchodzą Gertruda, Małgorzata i Edmund

1839 - Urodził się Louis H Frechette, kanadyjski poeta
1885 - Urodził się Henryk Kuna, rzeźbiarz, współzałożyciel grupy Rytm (zm w 1945 r)
1970 - Zmarł Władysław Szafer, botanik, twórca polskiej szkoły paleobotanicznej (ur

17 listopada - wtorek

Wschód Słońca 06 53
Zachód Słońca 16 56
Wschód Księżyca 03 03
Zachód Księżyca 14 52

Imieniny obchodzą Elżbieta, Salomea i Grzegorz

1780 - Zmarł Bernardo Belotto (zwany Canaletto), malarz włoski, nadworny malarz Stanisława Augusta, autor cykli widoków, Dreżna, Wiednia i Warszawy, jego obrazy stanowiły cenny dokument ikonograficzny, przy rekonstrukcji zabytków Warszawy zniszczonych w II wojnie światowej (ur w 1721 r)
1887 - Urodził się Bernard Montgomery, brytyjski generał

18 listopada - środa

Wschód Słońca 06 54
Zachód Słońca 16 56
Wschód Księżyca 04 06
Zachód Księżyca 15 17

Imieniny obchodzą Agnieszka, Aniela i Roman

1247 - Zmarł Robin Hood
1307 - Wilhelm Tell zestrzelił jabłko na głowie swego syna
1966 - Ostatni bezmięsny piątek dla ludzi wyznania rzymskokatolickiego, dzień ten zakończył 1000-letnią tradycję

POLSKO-KANADYJSKI INSTYTUT DOBROCZYNNOŚCI

zaprasza
całą Polonię na doroczne zebranie sprawozdawcze, które odbędzie się we **wtorek 24 listopada 1987 r godz 19 30** w budynku Ogniska, 5655 Belanger E, Montreal

JAN NOWAK

(Kurier z Warszawy)

przyjeżdża do Toronto na zaproszenie Koła A K z odczytem na temat.

"DROGA DO NIEPODLEGŁOŚCI"

który odbędzie się dnia **22 listopada 1987r** o godz 4 po poł
w Domu SPK, 206 Beverley St.
Wstęp \$ 5 00 Dochód przeznaczony na Fundację Armii Krajowej
7 APRASZAMY CAŁĄ POLONIĘ

Polish Canadian Community Services (Toronto)

rozpoczyna cykl spotkań pod tytułem

"O CZYM KAŻDY POLAK ZAMIESZKAŁY W KANADZIE WIEDZIEĆ POWINIEN

Spotkania będą miały miejsce w sali parafialnej Kościoła św Kazimierza, 156 Roncesvalles Ave w **CZWARTKI - 7 00 wieczorem**

1 12 LISTOPADA br prowadzi Halina Baranowska
Tematy RENTY KANADYJSKIE, RENTY ZAGRANICZNE (m in z Niemiec), UBEZPIECZENIA

2 26 LISTOPADA br - Wojtek Śniegowski
Tematy SPONSOROWANIE, ŚWIADCZENIA DLA NOWYCH EMIGRANTÓW

3 10 GRUDNIA - prowadzi Anna Dubiska.
PODATEK DOCHODOWY (INCOME TAX)

Daty i tematy kolejnych spotkań będą podawane w Biuletynach kościelnych i prasie polonijnej
Pragniemy przekazać informacje "nowej" i "starej" Polonii
Czekamy na Państwa propozycje odnośnie tematów

NASZ TELEFON 533 - 9471

KRYSTYNA WOLSKA
KRYSTYNA MULARCZYK

JESIENNE SPOTKANIA

W dniach 14 i 15 listopada 1987r w budynku Credit Union przy 220 Roncesvalles Ave, w Toronto

odbędzie się

KIERMASZ — SPRZEDAŻ

książek płyt kaset wyrobów ludowych obrazów znaczków pocztowych oraz materiałów Solidarności
Ponadto zorganizowane będą gry sprawnościowe aukcja loteria kawiarnia itp

W trakcie aukcji będziecie Państwo mogli nabyć dzieła sztuki wyroby rękodzielnicze unikalne wydawnictwa itp
Posiadacze tych przedmiotów którzy chcieliby wziąć udział w aukcji organizatorzy proszą o kontakt telefoniczny z

Anną Dubiską, tel 925-8128

Specjalnym punktem **JESIENNYCH SPOTKAN** będzie **ZYWA GAZETA** w której wystąpią redaktorzy naczelni: **Głosu Polskiego - Edward Zyman, Echa - Tygodnika Polskiego - Grazyna Farmus, Związkowca - Jacek Borzęcki, ZYWA GAZETA** redagowana wspólnie z Państwem poświęcona będzie problemom Polaków w Kanadzie Początek

niedziela 15 listopada godz 18 00

Organizatorzy przewidzieli ponadto liczne niespodzianki.

Kiermasz czynny w godzinach **sobota 10 - 17,**
niedziela 10 - 19

WSTĘP WOLNY

Całkowity dochód **JESIENNYCH SPOTKAN** przeznaczony jest na **FUNDUSZ POMOCY POLSCE "POLONIA SOLIDARNA"**

Organizatorzy imprezy
Polish Canadian Action Group
przy współpracy redakcji **Głosu Polskiego Echa - Tygodnika Polskiego i Związkowca**

ZAPRASZAJĄ SERDECZNIE CAŁĄ POLONIĘ

PIGUŁKI PCAG

ROZKŁAD GODZINOWY PORAD I AUKCJI

Sobota 14 listopada

Porady Ubezpieczenia Mutual of Omaha - Irena Koper - 10 00 - 2 00
Nieruchomości "Eagle" - Mieczysław Stutski - 11 00-12 30
Kupno samochodów i pożyczki Peter Burdon - Pontiac, Buick, G M - Robert Mucha - 12 30 - 2 00
Inwestycje - podatki R F /Max - Marek Gorlewski - 3 00 - 5 00
Zeznania podatkowe (Income Tax) - Anna Dubiska - 3 00 - 5 00

Aukcja - 2 00 - 3 00

Niedziela 15 listopada

Porady

Ubezpieczenia Mutual of Omaha - Irena Koper - 10 00 - 12 30
Nieruchomości, prawne, finansowe - Sherlock Homes - Zygmunt Przetakiewicz - 11 00 - 2 00
Kupno samochodów i pożyczki, Peter Burdon - Pontiac, Buick, G M - Robert Mucha - 12 30 - 2 00
Zeznania podatkowe (Income Tax) - Anna Dubiska - 3 00 - 5 00
Inwestycje - podatki R F /Max - Marek Gorlewski - 3 00 - 5 00

Aukcje 2 00 - 3 00; 5 00 - 6 00

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo zmian
Po sporządzeniu listy fundatorów nagród wpłynęła dodatkowa - Marek Gorlewski, porady inwestycyjne \$ 150 00

FILMY NA VIDEOKASETACH

JÓZEF PIŁSUDSKI

Archiwalne dokumenty filmowe i fotograficzne składają się na obraz przywołujący lata narodzin i budowania niepodległej Polski komentowany wypowiedziami Naczelnika - we fragmencie również własnym jego głosem. Tkanę historię filmu uzupełniają wspomnienia bliskiego współpracownika i biografa Marszałka prof. Wacława Jędrzejewicza oraz Jana Nowaka Jeziorańskiego.

Realizacja Witolda Zadzrowskiego
Czas emisji: 56 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

TRZY PORTRETY

Różnorodność odrębnej tradycji odmienne doświadczenia - wspólna postawa nieakceptowania kształtu dzisiejszej polskiej rzeczywistości. Ludzie jednego pokolenia, pisarz Tadeusz Konwicki, dziennikarz Józef Kuśmierz i lekarz Marek Edelman opowiadają o drogach swojego życia, o potknięciach i sukcesach, o ambicjach i dążeniach, o marzeniach.

Autor filmu Janusz Kijowski spotyka każdego z nich dwukrotnie w pamiętnym roku wolności 1981 oraz w pięć lat później.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

KALENDARZ WOJNY

Miesiąc za miesiącem od 13 grudnia 1981 aż po dzień pogrzebu ks. Jerzego Popiełuszki w listopadzie 1984 film śledzi dramatyczne wydarzenia stanu wojennego w Polsce. Dokument ten jest montażem materiałów, które uszły czarnej uwadze strażników pogrzebowego porządku.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

WZLOT

Wstrząsająca poezja Osip Mandelstama w inscenizacji Teatru Ósmego Dnia, jednego z najwybitniejszych i najciekawszych polskich zespołów od lat niekanonizowanych przez milicję i cenzorów. Piękny, dogłębnie przejmujący spektakl przygotowany i prezentowany w czasie stanu wojennego.

Kaseta zrealizowana w Kraju
Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

SZPOT

Recytacje wspomnień anegdoty wieczorów autorski znakomitego poety-satyrka Janusza Szpotńskiego. Błyskotliwy gawędziarz wielki prześmiewca komuny za bawia słuchaczy dowcipem sztyrsem kpiną.

Czas emisji: 45 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

GENERAL WŁADYSŁAW SIKORSKI
TAJEMNICA ŚMIERCI

Wódz Naczelny i Premier Rządu Emigracyjnego Rzeczypospolitej Polskiej zginął w katastrofie lotniczej 4 lipca 1943 r. Jego postać, rola polityczna, okoliczności i konsekwencje tragicznej śmierci stanowią temat filmu zrealizowanego przez Witolda Zadzrowskiego.

Wspomnienia i opinie mjr. Ludwika Łubińskiego - świadka katastrofy - prof. Józefa Garlińskiego - historyka i ówczesnego ministra - a późniejszego Prezydenta Edwarda Babczyńskiego - gościnie ilustrowane dokumentalnymi obrazami z archiwum Instytutu im. Gen. Sikorskiego w Londynie.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

NIE LĘKAJCIE SIĘ

Reportaż z pielgrzymki do Częstochowy w roku 1986.

Film objaśnia fenomen siły polskiego Kościoła, którego misja walki ze złem bez nienawiści i bez trwogi nabiera w ostatnich trudnych latach nowych wartości i nowych znaczeń. Manifestacja religijna stała się zarazem manifestacją państwa, manifestacją SOLI DARNOSTI.

Dziewięćdziesięciu znoja wędrówka na Jasną Górę wieloletniej rzeszy pielgrzymów z różnych zakątków Polski i świata, której towarzyszy nastrój wolności, radości i nadziei, jest symbolem drogi ku wyzwoleniu poprzez odnowę moralną i budowanie głębokiej więzi społecznej.

Czas emisji: 50 min
cena 35 \$ U.S. / 220 FF
+ koszt przesyłki

JESTEM ŻYDEM BO TAK
MI SIĘ PODOBA

Dokumentalny film o Żydach, którzy wyemigrowali z Polski do Izraela zarówno przed jak i po wojnie. Jak obecnie żyją i co myślą o przeszłości w Polsce o Polakach?

W poszukiwaniu odpowiedzi na te i szereg innych pytań realizatorzy Video-Kontaktu udali się do Jerolimy, Tel Awiwu, Haify i wszędzie tam w Izraelu, gdzie znajdują się polscy Żydzi. Rezultatem jest obraz pełen emocji, wspomnień, często żalu, ale także humoru, ciepła i nadziei na przyszłość.

Czas emisji: 80 min
cena 50 \$ U.S. / 320 FF
+ koszt przesyłki

PRZED BITWĄ

W sześćdziesiątym ósmym dowiedziałem się, że jestem Żydem. Szymon Zalewski, łódzianin od 13 lat mieszkający w Brukseli, wraca do kraju latem 1981. Film Janusza Kijowskiego ukazuje Polskę Solidarności, oglądając oczyma przybysza poszukującego swojej tożsamości i swojego miejsca w ojczyźnie.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

KULTURA

Wizyta w Maison Lafitte. Gospodarze i grono wybitnych współpracowników Instytutu Literackiego Jerzy Giedroyc, Zofia Hertz, Józef Czapski, Gustaw Herling-Grudziński oraz Konstanty Jelenski i Czesław Miłosz opowiadają o powstaniu historii i dniu codziennym, najważniejszego ośrodka niezależnej polskiej myśli.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

WIECZERNIK

Współczesne misterium o Męce i Zmartwychwstaniu piera Ernesta Brylla. Moralitet, którego uniwersalne przesłanie tak żywo dotyka aktualności, iż cenzura PRL nie dopuściła go na oficjalną scenę. Dramat ten wystawiony został w warszawskim Kościele Miłosierdzia Bożego w najświetniejszej obsadzie aktorskiej reżyserii Andrzeja Wajdy i oprawy scenicznej Krystyny Zachwatowicz.

Kaseta zrealizowana w Kraju

Czas emisji: 50 min
cena 35 \$ U.S. / 220 FF
+ koszt przesyłki

„S”

Sylwetki niektórych postaci polskiej opozycji (Zbigniew Bujak, Jacek Kuron, Jan Lityński, Marek Nowakowski, ks. Czesław Sadłowski) opowieści o kształtowaniu się niezależnych postaw kulturalnych i politycznych, obrazów z podziemia - oto treść tego reportażu konspiracyjnie sfilmowanego w Polsce w 1985 roku.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

GENERAL ANDERS
I JEGO ARMIA

Obrazy wydobyte z archiwów II wojny światowej prowadzą widza historycznym szlakiem od sowieckich łagrow po zwycięstwo na Monte Cassino, pokazując otoczonych legendą żołnierzy i ich wodza, objaśniając polityczny kontekst wydarzeń. Film wzbogacają wspomnienia i komentarze bezpośredniego ich uczestnika gen. Klemensa Rudnickiego, historyków prof. Józefa Garlińskiego, prof. Leopolda Kielanowskiego i pani Renaty Anders-Bogdanowskiej, żony Generała.

Materiały Instytutu im. Generała Sikorskiego w Londynie, realizacja Witolda Zadzrowskiego.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

JACEK FEDOROWICZ

Wszedłem w najszczęśliwszy okres mego życia, kiedy to dekretem osobistym z dnia 13 grudnia 1981 roku zlikwidowałem cenzurę. Złożywszy publicznie taką deklarację, Jacek Fedorowicz tropi - z właściwym sobie poczuciem humoru i niesłychaną pomysłowością - nonsensy peerelowskiego systemu. Na kasecie zarejestrowane są jego satyryczne monologi, zabawne montażowe parodiujące programy telewizji polskiej oraz dowcipne rysunki.

Czas emisji: 100 min
cena 50 \$ U.S. / 320 FF
+ koszt przesyłki

ZJAZD

Dokument zrealizowany przez Agencję Filmową Solidarności podczas I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ Solidarność w Gdańsku jesienią 1981.

Film ukazuje człotowych działaczy Solidarności w momencie wyborów na przewodniczącego Związku sukces Lecha Wałęsy oraz atmosferę sali i kuluarów Zjazdu.

Czas emisji: 50 min
cena 35 \$ U.S. / 220 FF
+ koszt przesyłki

EMISARIUSZE

Trzej kurierzy Armii Krajowej - Jan Karski, Jerzy Lerski i Jan Nowak ujawniają kulisy swych wojennych misji w Londynie, w Waszyngtonie i w Polsce. Mówią o Powstaniu Warszawskim, zagładzie Żydów, błądach politycznych, nadziejach i rozczarowaniach oraz szansach Polski.

Film zrealizował Andrzej Wolski.

Czas emisji: 50 min
cena 40 \$ U.S. / 250 FF
+ koszt przesyłki

PIWNICA POD BARANAMI

Kabaret Piotra Skrzyneckiego, który na codzień gości swych widzów w Kamienicy pod Baranami przy Krakowskim Rynku, wystąpił jesienią 85 w kilku miastach Europy Zachodniej, gdzie był gorąco oklaskiwany. Bawił polityczną satyrą, żartem, humorem i liryczną - nade wszystko - pięknymi piosenkami (śpiewaną poezją Lechonia Błoka, Baczyńskiego, Barańczaka).

Video-Kontakt sfilmował wieczór Piwnicy w Paryżu.

Czas emisji: 50 min
cena 50 \$ U.S. / 320 FF
+ koszt przesyłki

CZAPSKI

Świadek naszego stulecia - urodzony w roku 1896 Józef Czapski, uczestnik kampanii antybolshewickiej w roku 1920, kampanii wrześniowej w 39, jeden z nielicznych uratowanych od zagłady w Katyniu, jehiec Starobielska, żołnierz Armii Andersa, współtwórca Kultury, malarz o świetnej renomie, pisarz niezrównany, narrator - mówi o ludziach i zdarzeniach, wśród których "czyta się jego bogate życie".

Czas emisji: 70 min
cena 50 \$ U.S. / 320 FF
+ koszt przesyłki

VIDEO - KONTAKT
kręci dla Ciebie

Toronto odwiedziła dwuosobowa ekipa Video-Kontaktu z Paryża, który jest siedzibą firmy Reżyserzy Witold Zadzrowski i Andrzej Wolski.

Rozmawiamy z nimi specjalnie dla Czytelników "Echa Tygodnika Polskiego".

E-T.P. Jaki jest cel podróży do Toronto?

W.Z. Przybyliśmy do Kanady, aby zrealizować część filmu o Pierwszej Polskiej Dywizji Pancerniej.

Znakomitą okazją ku temu stał się Zjazd odbywający się w 45 rocznicę powstania Dywizji, na który przybyli licznie byli żołnierze tej otoczonej sławą Dywizji. A moim zadaniem jest rejestracja świadków historii, utrwalenie na taśmie ludzi, którzy przecież nie są wieczni. Odchodzą Bohaterowie, również się starzeją. Tak, tak - będąc emigrantem pokazuję na taśmie sprawy II wojny światowej, które to w PRL były przemilczane lub fałszowane. Szczególnie dotyczy to okresu międzywojennego. Zostałem wyrzucony z pracy w polskim radiu za to, że Polacy usłyszeli pewnego dnia autentyczny głos marszałka, który wmontowałem do mojej audycji. A teraz, po latach, znów powróciłem do tej wielkiej historycznej postaci. Zrealizowałem film zatytułowany "Józef Piłsudski". Archiwalne dokumenty filmowe i fotograficzne składają się na obraz przywołujący lata narodzin i budowania niepodległej Polski, film komentowany wypowiedziami samego Naczelnika. W pewnych fragmentach również własnym jego głosem. Tkanę historię filmu uzupełniają wspomnienia bliskiego współpracownika i biografa marszałka prof. Wacława Jędrzejewicza oraz Jana Nowaka-Jeziorańskiego.

Ogromną pomoc przy realizacji tego filmu otrzymałem od Instytutu im. Generała Sikorskiego w Londynie. Instytut ten zasila Video-Kontakt niezwykle interesującymi materiałami.

Kolejny film zrealizowałem w Video-Kontakcie właśnie przy efektywnej pomocy Instytutu. Jego tytuł "Generał Sikorski - tajemnica śmierci". O tragedii gibraltarskiej mówi świadek katastrofy mjr. Ludwik Łubiński, Edward Raczyński i prof. Józef Garliński, kresląc sylwetkę polityczną generała Sikorskiego, oraz starają się rozwiązać tajemnicę katastrofy. Film zawiera unikalne dokumenty fotograficzne i filmowe z archiwum Instytutu im. Generała Sikorskiego w Londynie.

E-T.P. Powracają do filmu o I Dywizji
Pancerniej

W.Z. Będzie to film dwuczęściowy. Oprócz archiwalnych filmów z lipca i sierpnia filmowane miejsca walk w Normandii, cmentarze i pomniki, o których mówią na miejscu byli żołnierze I Dywizji Pancerniej. Komentarz historyczny prof. Józefa Garlińskiego.

No i II część to właśnie ów światowy Zjazd w Toronto, o którym dowiedziałem się w trakcie realizacji filmu.

E-T.P. Jakże są Pana plany twórcze na
najbliższą przyszłość?

W.Z. Zamierzam kontynuować ów cykl, który oprócz wymienionych już tytułów zawiera jeszcze film o generale Andersie i jego armii, ukazujący historię od sowieckich łagrow po zwycięstwo na Monte Cassino.

ukazujący otoczonych legendą żołnierzy i ich wodza.

W moich planach znajdują się kolejne postacie wielkich Polaków, przede wszystkim Ignacy Paderewski. Zamierzam również zrealizować film o byłych więźniach łagrow. O tych, którzy zostali wywiezieni do ZSRR w 1939 roku. Chcę przedstawić ludzi i ich pobyt na "Nieludzkiej Ziemi", oczywiście, że jest już pokazna liczba książek tej sprawie poświęconych (celowo zapożyczyłem tytuł od Józefa Czapskiego "Na Nieludzkiej Ziemi"), ale żywe słowo oddziaływa, szczególnie na młodzież, a to im przecież musimy przekazać wiedzę o tamtych czasach.

E-T.P. Do kogo skierowana jest wasza twórczość? Kraj, emigracja, środowiska obcokrajowców?

W.Z. Cóż, prawda jest okrutna. Nasze sprawy nie bardzo interesują naszych dawnych sprzymierzeńców. Nie liczymy na obcokrajowców. Nasza twórczość kierowana jest do Polaków. Przede wszystkim w kraju, gdzie wciąż jest ogromne zapotrzebowanie na wolne słowo - wolną myśl. Ale liczymy również na środowiska emigranckie.

***
Dziękujemy obu Panom za informacje dotyczące działalności Video-Kontaktu i oczekujemy kolejnych filmów.

Andrzej Wolski zrealizował dwa filmy "S" i "Fotosylwetki niektórych postaci polskiej opozycji". Zbigniew Bujak, Jacek Kuron, Jan Lityński, Marek Nowakowski, ks. Czesław Sadłowski. Jest to opowieść o kształtowaniu się niezależnych postaw kulturalnych i politycznych oraz obrazy z podziemia. Materiały do tego filmu zostały zrealizowane w Polsce w 1985 roku w warunkach absolutnej konspiracji. Jego drugi film to "Emisariusze", opowieść o trzech bohaterskich kurierach Armii Krajowej i Janie Karskim, Jerzym Lerskim i Janie Nowaku. Wszyscy trzej ujawniają kulisy swych wojennych misji w Londynie, w Waszyngtonie i w Polsce, mówią o Powstaniu Warszawskim, zagładzie Żydów, błądach politycznych, nadziejach i rozczarowaniach oraz szansach Polski.

Droga Grazyno,

Rzadko się zdarza, aby Polacy z takim rozmachem brali się do pracy tak, jak to zrobił pan Jan Michalski ze Szwajcarii. W ubiegłym roku założył wydawnictwo "Czarno na białym" (Les Edition Noir sur Blanc). Do chwili obecnej wydawnictwo to wydało następujące tytuły:

Alexandre et Lev Shargorodsky - Le Bal des Bouffons

Joseph Czapski - Souvenirs de Starobielsk
Joseph Czapski - Proust contre la decheance

Mikhail Zochtchenko - Contes de la vie de tous les jours

Andrzej Bobkowski - La guerre et le calme

Jan Michalski ma 35 lat. Znalazł się w Szwajcarii przypadkiem. Został go tam stan wojenny.

Jestem głęboko przekonany, że jego inicjatywa jest warta poparcia. W listopadzie w Montrealu będą odbywały się targi książek, w związku z tym właśnie zwracam się do Ciebie z prośbą o pomoc. Być może mogłabyś ułatwić promocję wydawnictwa "Czarno na białym".

Joseph Czapski

Souvenirs de Starobielsk

LES EDITIONS NOIR SUR BLANC

Joseph Czapski

Proust contre la déchéance

Conférences au camp
de Griazowietz

LES EDITIONS NOIR SUR BLANC

Powyżej dwie okładki książek wydanych przez
wydawnictwo Noir sur Blanc.

LES EDITIONS NOIR SUR BLANC

na tych targach poprzez zwrócenie na nie uwagi dziennikarzy, księgarzy lub bibliotek. Nie ma przecież tak wielu ludzi ani wydawnictw, które zakładają sobie zajmowanie się problematyką Europy Środkowo-Wschodniej. Na dodatek, mogę zapewnić, że wszystkie tytuły są wydawane na wysokim poziomie edytorskim.

Licząc na zainteresowanie tą, trochę niecodzienną, sprawą oraz na pomoc łączę najserdeczniejsze pozdrowienia

MIROSŁAW CHOJECKI

LES EDITIONS NOIR SUR BLANC

LE MOTTÂ

1147 MONTRICHER SUISSE

TÉLÉPHONE 021 87 59 31

(DÈS LE 7 NOVEMBRE 1987 864 59 31)

TÉLEX 459634 NOBLCH

ADRESSE TÉLÉGRAPHIQUE EDINOBL

OD REDAKCJI:

W ostatniej chwili otrzymałam list od wydawcy "Czarnego na Białym" Jana Michalskiego. Pisze, że jest wdzięczny Mirkowi Chojeckiemu za poparcie jego działalności wydawniczej, ubolewa jednak, że nie będzie mógł wziąć udziału w salonie książki w Montrealu. Zapowiada jednak, że 2 książki Józefa Czapskiego oraz książka Zochtchenki będą na stoisku szwajcarskim. Książki wydane są w języku francuskim i mogą okazać się bardzo ciekawą lekturą dla Kanadyjczyków władających tym językiem. Serdecznie polecamy.

Obok zamieszczamy inny list - inicjatywę środowiska Kontaktu.

Pierwszego października minęła pierwsza rocznica śmierci poetki Barbary SADOWSKIEJ. Wszyscy pamiętamy tragedię matki, która utraciła syna zakatowanego przez milicję. W kilka lat po śmierci osiemnastoletniego poety - Grzesia Przemyska odeszła od nas przedwcześnie Barbara Sadowska. Jej twórczość dociera do nas powoli i coraz pełniej nabierają głębokiego sensu jej kolejne tomiki wierszy jak np. "Syn, a może sen", czy też "Jak słodko być dzieckiem Boga". Ale w postaci Barbary Sadowskiej poezja była realizacją i dopełnieniem jej głęboko humanistycznego pojmowania świata, jej godnej i odwaznej postawy wobec systemu przemocy, jej wiary w siłę drugiego człowieka.

W kręgu znajomych i przyjaciół Barbary zastanawialiśmy się jak upamiętnić i przekazać wartości tego skromnego człowieka, wartości które mogą wzmocnić nas i wzbogacić w naszej egzystencji. Grupa osób na emigracji w porozumieniu z przyjaciółmi z Warszawy postanowiła utworzyć coroczną nagrodę poetycką imienia Barbary Sadowskiej. Komitet organizacyjny rozsyłając prywatne listy w kręgu zainteresowanych osób zbierać będzie coroczną składkę wysokości od 100 do 500 franków. Nagroda poetycka będzie przekazana do kraju na ręce Elżbiety Ficowskiej, gdzie kilkuosobowe jury przyzna ją dwom, trzem poetom do wykorzystania w kraju lub na krótki pobyt na Zachodzie. Nazwiska laureatów będziemy publikowali w prasie emigracyjnej. Na adres i konto "Kontaktu" prosimy nadsyłać składkę z dopiskiem "Nagroda im Barbary Sadowskiej".

Komitet organizacyjny planuje w przyszłości rozwinąć coroczną nagrodę w formę stowarzyszenia, które podejmie starania tłumaczenia i wydawania poezji Barbary Sadowskiej oraz laureatów jej nagrody na Zachodzie, wtedy także dysponować będziemy własnym kontem.

Wpłaty na adres "Kontaktu" będziemy potwierdzać każdorazowo w miesięczniku, w przypadku zastrzeżonego nazwiska, anonimowo, z podaniem miasta zamieszkania. W skład komitetu organizacyjnego na Zachodzie wchodzi osoba, która łączyła osobista więź z poetką, osoby zaangażowane w tłumaczenie jej poezji, a także reprezentant Stowarzyszenia "Kontakt", które wspomaga komitet w pracach organizacyjnych.

W związku z rocznicą śmierci Barbary Sadowskiej komitet pragnąłby przesłać nagrodę do kraju ok. 15 października.

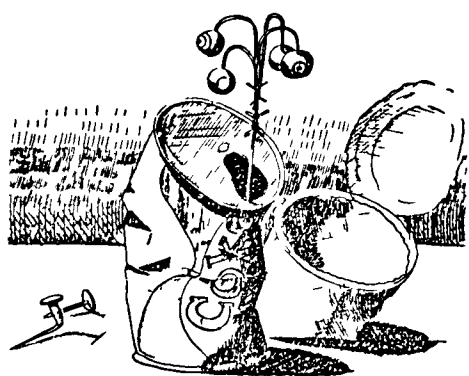
Łączymy serdeczne pozdrowienia

Jolanta Chojecka
Katarzyna Jeglińska
Andre Mrozkiewicz
Jerzy Nowacki
Maria Rodowicz

"Kontakt" - nagroda Barbary Sadowskiej
42 rue Raymond Marcheron
92170 Yanves, FRANCE
Konto poczt. CCP Paris 351140 E

(Bardzo prosimy nie zapomnieć dopisać obok Kontaktu, nagroda Barbary Sadowskiej, aby można było zebrać fundusze zgodnie z przeznaczeniem)

SZTUCZNA

INTELIGENCJA

Część 3

Ostatnim razem omawiałem cechy systemu operacyjnego OS/2, takie jak wielozadaniowość, ochrona pamięci, pamięć wirtualną i komunikację pomiędzy procesami. Obraz systemu OS/2 nie byłby pełny gdybyśmy nie włączyli do niego ładowania dynamicznego i interfejsu z użytkownikiem

ŁADOWANIE DYNAMICZNE

Zwykle proces programowania składa się z następujących etapów

- 1 Napisanie programu źródłowego w danym języku programowania (ta wersja programu jest zrozumiała dla programisty),
- 2 Translacja programu źródłowego na wersję maszynową (ta wersja programu składa się z instrukcji zrozumiałych dla komputera),
- 3 Łączenie poszczególnych części programu i podprogramów z biblioteki (te same często używane podprogramy dostępne są dla programistów w tzw. bibliotece) w jedną gotową do załadowania całość,
- 4 Ładowanie programu do pamięci,
- 5 Uruchomienie i wykonanie programu

Przeciętny użytkownik komputera, nie parający się programowaniem, ma do swojej dyspozycji programy na dysku gotowe do załadowania do pamięci (etap 4). Programiści zdają sobie jednak sprawę z tego, że proces łączenia (etap 3) jest często niezwykle czasochłonny szczególnie w przypadku programów korzystających obficie z obszernej biblioteki. Dodatkową negatywną konsekwencją tego procesu jest znaczny wzrost wielkości programu, przez co zwiększa się ilość wymaganej pamięci komputera. W systemie OS/2 zastosowano tzw. dynamiczne łączenie i ładowanie które eliminuje wymienione wyżej problemy. Biblioteka podprogramów zapamiętana jest na dysku. Krok (3) łączenia programu z podprogramami bibliotecznymi odbywa się podczas ładowania programu do pamięci. OS/2 sprawdza najpierw czy wymagany podprogram biblioteczny znajduje się już w pamięci komputera. Jeżeli nie, to ładuje go z dysku i wpisuje jego adres do ładowanego programu użytkownika. Metoda ta skraca czas łączenia programu (jeżeli podprogram jest już w pamięci to zapisuje się tylko jego adres, co odbywa się dużo szybciej niż jego ładowanie), a co może ważniejsze zmniejsza zapotrzebowanie na pamięć operacyjną, gdyż wszystkie programy korzystają z tej samej kopii podprogramu bibliotecznego. W systemach tradycyjnych do każdego programu użytkownika dołączona jest osobna kopia tego samego podprogramu bibliotecznego.

Podobne rozwiązanie stosuje się w niektórych systemach do programowania sztucznej inteligencji. Przykładem tu może być EXPLORER, komputer języka LISP firmy Texas Instrument. OS/2 posuwa się jednak o jeden krok dalej jako, że EXPLORER przeznaczony jest do pracy tylko z jednym programem

SYSTEMY OPERACYJNE

INTERFEJS Z UŻYTKOWNIKIEM

Interfejs ten określa w jaki sposób użytkownik porozumiewa się z komputerem. W OS/2 wyróżnić można następujące jego elementy

- Family Apps,
- Kernel Apps,
- Window/Presentation Manager

Każdy program używa funkcje systemu operacyjnego. Przykładowo, program, który chce wczytać znak z klawiatury, wywołuje funkcję czytania znaku systemu operacyjnego. System operacyjny czyta znak z klawiatury i przekazuje go do programu.

OS/2 posiada setki takich funkcji. Jeżeli dany program wykorzystuje tylko te funkcje, które mają swoje odpowiedniki w systemie operacyjnym MS DOS, to zalicza się go do tzw. Family Apps. Taki program wykonany może być w systemie OS/2, w systemie MS DOS, lub też opisanym już przeze mnie poprzednio DOS 3 X Compatibility BOX. Innymi słowy, program nie wykorzystuje żadnych nowych funkcji systemu OS/2. Zaletą jednak takiego rozwiązania jest możliwość przetwarzania tego samego programu na komputerach z systemem MS DOS i systemem OS/2.

Programy wykorzystujące większość funkcji OS/2 (za wyjątkiem "okien"), klasyfikuje się jako Kernel Apps. Programy takie korzystają w pełni z opisanych poprzednio cech OS/2. Programy te używać mogą z "okien" tylko w bardzo ograniczonym zakresie.

"Okna" pozwalają na komunikację użytkownika z wieloma programami równocześnie. W momencie kiedy użytkownik chce "dostać" się do danego programu, wywołuje on nowe "okno", które pojawia się na ekranie terminala. Sterowaniem "oknami" zajmuje się Window's Presentation Manager. Aby korzystać z Window Manager, program napisany być musi w specjalny sposób. Zwykle program użytkownika kontroluje całkowicie komputer i używa funkcji systemu operacyjnego tylko wtedy kiedy je potrzebuje. Program używający Window Manager, podporządkowuje się niejako menadżerowi. Gotowy musi być on cały czas do odebrania polecenia od Window Manager. Odwraca to całkowicie do góry nogami tradycyjny sposób programowania. Tylko najlepsi programiści dadzą sobie radę z

napisaniem takiego programu. W dodatku musi być on napisany w języku C. W nagrodę za ekstra wysiłek użytkownik posługiwał się będzie bardzo łatwym w obsłudze "oknami", a programiście zadanie to zajmie mniej czasu niż zająłby mu ten sam program bez użycia Window Manager.

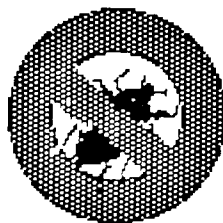
Nie wiem, na ile udało mi się przybliżyć Czytelnikom, opracowany przez firmę MICROSOFT nowy system operacyjny OS/2, przeznaczony do pracy z nową serią mikrokomputerów IBM PS/2. Sądę jednak, że nikt nie myśli już sobie, że mamy do czynienia z ulepszoną wersją systemu MS DOS. OS/2 to całkiem inne "zwierzę".

Independent Computer Experts
Tel 742-1387

HIGH TOP PHOTO LAB

Profesjonalne wywoływanie filmów,
obróbka laboratoryjna zdjęć
TEL 252-9934

3043 Lakeshore Blvd West, Etobicoke
MÓWIMY PO POLSKU

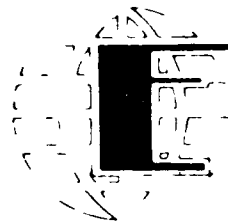

ROACH BUSTERS

rewelacyjna, bezwonna
i nietoksyczna metoda
wyteplenia plag karaluchów
mówimy po polsku
tel 588-3007
lub 259-8309

UMOWY HIPOTECZNE •
AKTY NOTARIALNE •
ZAPROSZENIA I INNE
DOKUMENTY PO POLSKU
I ANGIELSKU • LISTY
URZĘDOWE I PRYWATNE •
ŻYCIORYSY • WYPEŁNIANIE
FORMULARZY O PRACĘ
Tłumaczenia z polskiego,
francuskiego, niemieckiego,
hiszpańskiego, rosyjskiego
i szwedzkiego

TEL (416) 588 3007

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd

185 RONSEVALLES AVE TORONTO ONT M6R 2S5 TEL (416) 536 3554/6991

(naprzeciwko Credit Union) pod fachowym i doświadczonym kierownictwem
RENATY OKOŁO-KULAK

- CZARTERY DO POLSKI 1987

- Sprawdźcie z nami inne połączenia do Polski - warto!
- BILETY LOTNICZE, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne do Polski i wszystkich krajów świata
- PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA
Atrakcyjne WAKACJE i ciekawe WYCIEZKI po przystępnych cenach (Hawaje, Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)
- Wysyłamy PACZKI ŻYWNOŚCIOWE i artykuły pierwszej potrzeby do Polski
- UBEZPIECZENIE dla przybywających z wizytą do Kanady od \$110 za 3 miesiące (wykupione nie później niż w ciągu 5 dni po przylocie)

- Załatwiamy wszystkie formalności wizowo-paszportowe

- Tłumaczenia, akta notarialne, legalizacje

- Upowazniony Dealer PEKAO - pieniądze na konto A, C, bony, gotówka

PRZYJMUJEMY ZGŁOSZENIA

TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBISCIE

ZAPRASZAMY

Akceptujemy American Express na wszystkie usługi

TEL.: (416) 536-3554/6991

Redaguje

Andrzej KLIMASZEWSKI

NEW HORIZONS FOR POLONIA

ENGLISH WITH POLISH SUBTITLES -
angielski z polskimi podtekstami -How to write an invitation-
advertisement

EXAMPLE-GOTOWIEC

Fed up with your life?

Unable to cope with any more?

Looking for new solutions?

The help is wright here! Attention Unhappy
immigrants!YOU CAN DO IT WITH
A LITTLE PUSH FROM
YOUR FRIENDS!EFFECTIVE SUICIDE counselling agency is
inviting you and your fed up spouse to attend
a "down to earth" seminar on effective suicide
attempts

The meeting will be held at the observatory

NA NOWEJ ZIEMI

Aleksander PIEKARSKI

DLACZEGO
NIE
CZYTAJĄ?

Niemal w każdym roku kalendarzowym w prasie polonijnej biją dzwony na trwogę jest źle, bo Polacy są wrogami polskiej prasy i książki - to, co się sprzedaje jest smiesznie małą ilością. Doświadczenie życiowe zdaje się potwierdzać słuszność tej smutnej diagnozy. Nie każdy mieszka w pobliżu większego skupiska Polaków jakim jest na przykład w Toronto ulica Roncesvalles. Tam w wielu sklepach sprzedaje się polonijne tygodniki, wydaje się jakoby rynek był należycie nasycony.

Niektórzy mieszkają w miejscach gdzie na przestrzeni czterech do dziewięciu kilometrów kwadratowych mieszka zaledwie kilkadziesiąt rodzin polskich. Punkt sprzedaży prasy polskiej nie założysz o czym wiedzą doświadczeni dawni optymiści. Próby "wystawienia" do sprzedaży 20 egzemplarzy polskiego tygodnika kończą się zwrotem nierozsprzedanej całości do wydawnictwa. Bardziej zaradni optymiści próbowali zorganizować kolportaż czyli dostarczanie do mieszkania polskiego tygodnika. Kilkunastoletni mężczyzna z rowerem upora się w ciągu godziny z dostarczeniem 20-30 tygodników do mieszkania na przestrzeni 4 km kwadratowych uzyskując dochód 30 centów od sztuki czyli od 6 do 9 dolarów za godzinę! Całkiem nieźle. Cóż z tego jak polskie gagatki NIE CHCĄ dostawy polskiej prasy do domu.

Nie dziwota, że taki stan doprowadza zawodowych dziennikarzy, literatów i poetów do rozpacz. Piszą na ten temat artykuły nie przebiegając w niewybrednych słowach. Trzeba im wybaczyć uniesienia, na ich miejscu święty Franciszek z Assyżu.

Nieudane próby sprzedaży i kolportażu prasy polskiej dotyczą w Toronto dzielnicy Willowdale. Nie udało się dotąd w metropolii Toronto zorganizować ani jednego miejsca sprzedaży polskiej prasy na północy, konkretnie na terenie North York, gdzie jednocześnie w bankach, w większych sklepach słyszy się co krok rozmowy w polskim języku.

W sumie na razie nie ma tragedii, bo trzy największe tygodniki w Toronto znajdują po parę tysięcy nabywców aczkolwiek mogłoby być i powinno dużo więcej (nabywców - nie tygodników). Podobno tragedia zaczyna się przy polskich książkach, których zdaniem narzekających autorów i wydawców sprzedaje się zenująco mało.

Autorzy tych skarg i rozzaleń opisują zjawisko nie wnikając w przyczyny.

Śmiem otwarcie i głośno wątpić w to, że

Polacy są wrogami polskich książek. Niedawno wydrukowano po polsku książkę na temat objawień Matki Boskiej z Fatimy, ogłoszono przedpłaty i ku ogromnemu zaskoczeniu samych wydawców pierwszy nakład rozszedł się błyskawicznie!

To w Kanadzie drukowano kilka nakładów tej samej książki po polsku w USA i towar leci jak woda! Innymi słowy nie można zarzucać Polakom nienawisci do książek. Polak tak samo jak Kanadyjczyk czy Mozambijczyk nie lubi cegieł! Cegła w gwarze polskich księgarzy oznacza książkę, która leży na półkach księgarni i nikt jej nie chce. Niestety różne fundacje wydawnicze polonijne często gestoszą w zasadzie cegielniami. Produkują cegły. No zgoda, skoro znalazły się pieniądze, można wypiekać cegły, tylko po co ten krzyk, ten gwałt i wrzask, że nikt tego nie chce kupić? Nie wiem, czy wielce szanowne fundacje wydawnicze wpadną kiedykolwiek na pomysł zasięgnięcia opinii po księgarniach polonijnych na temat czego ludzie chcą, czego szukają, a czego nie chcą w księgarniach?

Książka może stać się cegłą z powodu znanej nabywcy treści, książka może być cegłą jeśli przy dobrej treści tytuł wprowadza potencjalnego nabywcę w błąd. Trudno bardzo dobry autor może być mniej zaradny handlowo. Czasem bardzo dobry autor świadomie powiększa sobie liczbę nabywców książki metodą odpowiednio dobranego tytułu. Tadeusz Konwicki w latach chyba sześćdziesiątych swój zbiór opowiadań zatytułował "Sennik współczesny". Ludzie kupowali na wyścigi, a potem wstydziło się ujawniać swoje rozczarowanie, żeby nie uzyskać opinii nieuków.

Tadeusz Żeleński-Boy wyprawiał różne igraszki z tytułami. Przełożył na polski język z francuskiego filozoficzną rozprawę Kartezjusza, pod tytułem "Rozprawa o metodzie". Zdawało by się, że będzie to cegła. Ale Boy każdą książkę zaopatrył w papierową opaskę z nadrukiem "Tylko dla dorosłych!" i ludziska kilka tysięcy rozdrapali szybko. Ostatnio w Toronto polonijna prasa reklamowała zbiór felietonów bardzo dobrego autora, bo Jacka Zymana.

Dobór tytułu "U Boga każdy błazen" jakoś nie zachęca do zakupu, a szkoda, bo autor dobry. Szkoda, że nie poszedł tropem Boya czy Konwickiego.

Jest bardzo wiele przyczyn, z powodu których Polacy nie kupują prasy i książki w takim zakresie w jakim byśmy sobie życzyli. Temat rzeka nie do wyczerpania w jednym felietonie.

W Polsce stało się w kolejce przed kioskami "Ruchu", by kupić Politykę, Przekrój, Życie Literackie lub podobne tygodniki. Dlaczego ci sami ludzie po przyjeździe na Nową Ziemię nie kupują gazet wcale?

Po pierwsze do obozów przesiedleńczych dla uciekinierów z Polski na terenie Włoch, Austrii czy Niemiec nie wysyła się choć paru egzemplarzy polonijnych pism. Ludzie są tam spragnieni prasy polskiej.

Po roku oczekiwania na przyjazd do Kanady czy USA przyzwyczajają się żyć bez tej prasy odzwyczajają się od nawyku czytania

level of the CN Tower, on November 13, 1987. Part two of the seminar, if necessary, will take place on the ground level (landed immigrant level) - limited offer for unlucky survivors only.

Cash payments must be made before the seminar commences. Black attire a must. Deaths certificates issued upon successful completion of the seminar. A to Z-gon manuals provided (Jump by jump instruction). No parachutes accepted! Money back guarantee! First come, first jump basis. The seminar is sponsored by by Coffin Porter Fun Homes.

VOCABULARY

Invitation - zaproszenie

Advertisement - reklama

To be fed up - mieć czegoś dosyć

To cope with - dawać sobie radę

To look for - szukać

Spouse - współmałżonek

Down to earth - przyziemny

Attempt - próba, podejszcie

To hold a meeting - zorganizować spotkanie

Survivor - rozbitek, osoba ocalała

To commence - rozpoczynać

Attire - ubiór

Death certificate - akt zgonu

Completion - zakończenie

Manual - podręcznik, instrukcja obsługi

Parachute - spadochron

First come, first serve - kto pierwszy ten lepszy (obsłużony)

Polish Vocabulary

Gotowiec - ready made solution

Pozomo.

9 Konwersacja, pogawędka

10 Okrążenie ze wszystkich stron

12 Regulowanie wagi

13 Osoba mająca prawo wybierania

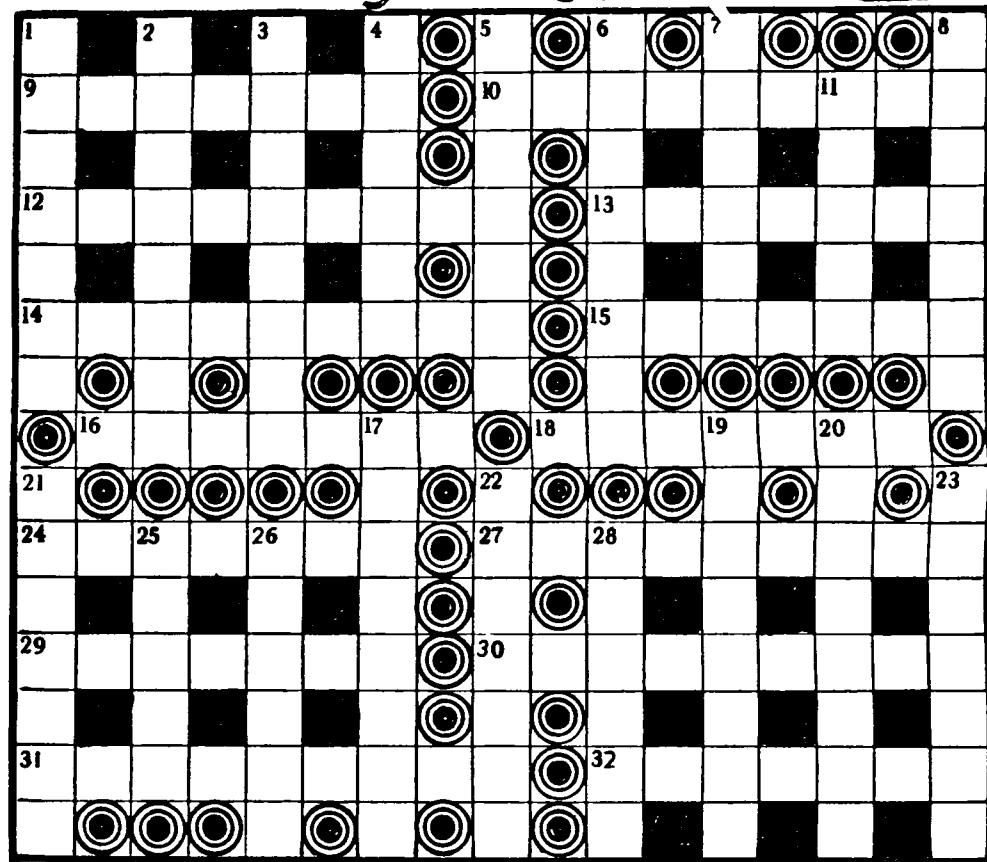
14 Oszust wykorzystujący ludzką łatwowierność

15 Murawa

16 Smażony kawałek stoniny

18 Podłoże

24 Twórca dzieła sztuki

27 Medykament

29 Dzierżak, dłuższy kij w cepie

30 Dział językoznawstwa

31 Samowładca

32 Figle psoty

Pionowo

1 Sprzeciw

2 W dawnej Polsce roboty pańszczyźniane przy drogach i mostach

3 Roślina o białych kwiatuśkach w kształcie drobnych dzwoneczków

4 Możliwość

5 Występuje w kawie i innych używkach

6 Ciężkie uszkodzenie ciała

7 Rodzaj uprząży szorowej pasy z postronkami,

zakładane koniom na kark i pierś

8 Dokument urodzin

11 Imię biblijne

17 Obszerne, systematyczne opracowanie zagadnienia

19 Od Trzech Króli do Środy Popielcowej

20 Płat mięsa z przedniej górnej części tuszy wołowej lub cielęcej

21 Tkanina bawełniana na ciepłą bieliznę

22 Przywłaszczenie cudzego utworu

23 Zmowa odmiana jabłek

25 Odgłos stapania

26 Obumarłe drzewo lub przycisk z bibułą do osuszania papieru z atramentu

28 Wypadek, w którym zostaje uszkodzony pojazd

gazet w ogóle. Wydawcy nie zbankrutują, jeśli wyślą raz w tygodniu trzy egzemplarze swojego tygodnika do obozu we włoskiej Latynie czy gdzieś indziej. A taka praktyka uprawiana latami w pewnym stopniu podnosiłaby liczbę czytelników. Tego jednak wydawcy nie robią.

Po drugie tak zwany inteligent przeważnie po przyjeździe do Kanady nie ma w pierwszym roku pieniędzy. Boryka się z biedą, więc książki ani gazety nie kupi. Potem przyzwyczai się obywać bez niej. Echo praktykuje bezpłatną prenumeratę dla nowo przybytych. Nie wierzę w skuteczność uzyskiwania tą drogą czytelników. Ale prenumerata dla nowo przybytych znikłowa, w cenie 2 dolarów zamiast pełnopłatnej 20 dolarów za półroczną dostawę pisma do domu byłaby

rozwiązaniem pożytecznym dla obu stron i skutecznym.

Po trzecie cel wyjazdu z Polski bywa głównie ekonomiczny. Może kiedyś tam nowo przybyły rzucił się na Nowej Ziemi na zakazane w kraju książki. Może Obecny przybysz zakazane książki poznał w kraju z "drugiego obiegu", a w zasadzie przyjechał do Kanady nie czytać, tylko podnosić sobie stopę życiową: lepsze jedzonko, większe mieszkanie, samochód ukoronowany własnym domem. Gdzie tam miejsce na książkę?

Do tematu "dlaczego nie czytają" powrócę za tydzień gorąco już teraz zapraszając Czytelników do nadsyłania swoich uwag, spostrzeżeń i doświadczeń na ten niezwykle ważny temat.

Redaguje
Dr JADWIGA
GORNICKA

apteka natury

Książki z serii *Apteka Natury* do nabycia pod telefonem 532 - 9054.

TYMOL

TYMOL jest jednym z głównych składników olejku eterycznego tymianku i zajmuje pierwsze miejsce wśród olejków eterycznych. Tymol występuje w postaci dużych kryształów bezbarwnych, przezroczystych o charakterystycznym zapachu i o palącym smaku. W wodzie jest nierozpuszczalny. Rozpuszcza się natomiast w organicznych rozpuszczalnikach i w olejach roślinnych.

1 Do właściwości tymolu zaliczamy: Antyseptyczne, ściągające, przeciwnieciowe, bakteriobójcze, czerwiorobójcze, wewnętrzno-jelitowe i zewnętrzne.

2 Wskazania lecznicze Na użytek wewnętrzny: Dolegliwości dróg oddechowych, chroniczny bronchit, gruźlica, kokałusz, biegunka (inhalacje i sproszkowany tymol). Na użytek zewnętrzny: antyseptyk jamy ustnej, rany, świąd sromu.

3 Sposób użycia: Z powodu toksyczności nie jest w zasadzie stosowany jako środek przeciwczerwiowy. Kiedy stosuje się tymol, nie należy popijać alkoholu, ani zazywać oleju. Faworyzują one bowiem absorpcję tymolu przez ścianki przewodu pokarmowego.

Na użytek wewnętrzny: 0,05 g - 0,5 g dwa do 4 razy dziennie. Dawka maksymalna wynosi 0,5 g jednorazowo, a dziennie do 4 g. Po zazywaniu leku zabrania się popijać alkohol i brać leki oleiste, z powodu ich właściwości jako rozpuszczalnik fenolu.

la Mirage

2345 F Dundas Str. West
Toronto Ont M6P 1W7
588 1618

Barbara
ŚWIERCZYŃSKA

121 Roncesvalles Ave. Toronto Ont M6R 2K9
TFI (416) 531-8786
PIAST
Interprises Ltd.
PACZKI DO POLSKI

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

ATRAKCYJNA OFERTA ŚWIĄTECZNA

największy wybór owoców cytrusowych

• gotowe zestawy

paczek świątecznych

• paczki morskie i lotnicze

odbieramy paczki z domu i pakujemy bezpłatnie

• zlecenia spożywcze i techniczne

• przekazy na konta i do rąk

• najtańsze ubezpieczenia wizytujących

• duży wybór ziół Harbapolu

oraz polecana przez dr Górnicką książka o ziołolecznictwie

Leki z Bożej Apteki

Firma PIAST posiada własny, dobrze

skomputeryzowany serwis

WSZYSTKO Z GWARANCJĄ

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

Na soliter Drazetki po 0,25 g Zazywać każdego ranka na czczo przez 8 dni. Soliter wychodzi na ogoł 4 dnia.

Na glistnicę Zaleca się tymol stosowany w różny sposób. Zazywa się 3 g tymolu drobno sproszkowanego, dawkami po 0,5 g co 1/2 godziny ze stosowaniem lub bez przeczyszczenia słonego. Zazywa się przez 1 tydzień drazetkę 0,25 g rano na czczo. Zaleca się nie brać przez 3 dni poprzedzające kurację i w czasie kuracji leków oleistych, tłuszczu, alkoholu i wina.

Na użytek zewnętrzny:

1 Tymol jest stosowany do różnych preparatów farmaceutycznych w emulsjach mydlanych dezynfekujących.

2 Roztwór alkoholowy 1 - 5% do płukania gardła i do inhalacji oraz opatrunki.

3 Krem 1 - 2%

4 Proszek przeciw nadmiernej pocenie się: talk - 90 g, krochmal - 10 g, tanina - 3 g, kwas salicylowy - 0,5 g, tymol - 0,1 g.

5 Roztwór antyseptyczny do jamy ustnej i gardła. Kwas tymiankowy - 0,25 g, kwas benzoowy - 3 g, wyciąg z eukaliptusa - 14 g, spirytus 90% - 100 g, olejek miętowy - 0,75 g. Stosuje się 20 do 50 kropli na 1 szklankę wody do płukania i do przemywania jamy ustnej.

Dokończenie w następnym numerze

17-letnia, czarnowłosa JULIA ma wprawdzie po ojcu egzotyczne hiszpańskie nazwisko i temperament, ale czuje się Polką. Mówi po polsku nie gorzej od 5-letnich imigrantów, lubi polską muzykę. Kocha balet i próbuje pierwszych kroków jako modelka. Na zdjęciu z zawodową modelką Beatą pokazuje suknie wieczorowe. Fotografia zrobiona "na Zamku" przy Old Mill, gdzie dziewczęta przygotowują się do pokazu mody.

Na zdjęciu obok - czy poznajecie? Po prawej Małgosia (3 miejsce w plebiscycie Czytelników na Królową Lata) oraz jesienna dziewczyna z Nr 2 Echa.

Modelki "Barbary" wystąpią na pokazie mody butików 15 stycznia o godz. 19 00 na "BALU NA ZAMKU".

Informacji o biletach i programie balu udzieli Photo Studio Barbara na kiermaszu.

"Jesienne spotkania" odbędą się dnia 14 i 15 listopada w Credit Union.

Na kiermaszu Barbara Raczyńska wraz z modelkami będzie udzielać porad fotograficznych oraz informacji dla przyszłych modelek.

Będzie się można sfotografować za drobną opłatą z "Królową Lata" lub z modelkami, które będą pełniły funkcję hostess.

Modelki prezentują kolekcję J.R. Fashion. Właścicielka boutique p. Renata prowadzi sprzedaż sukien wieczorowych unikalnych krojów. A co najważniejsze, szyje na miarę, robi również przeróbki. Bogatą kolekcją tego boutique'u zobaczycie Państwo na balu 15 stycznia, jak na razie nasze dziewczęta pozowały w tych kreacjach do zdjęć.

J.R. Fashion nie ma ogromnego metrażu jak niektóre kanadyjskie magazyny, ale jest tam łatwo znaleźć coś ładnego na grzbiecie. 12 naszych modelek ubrało się w ciągu kilku minut. Są tam suknie nie tylko na różne talie, a co najważniejsze do każdego typu urody.

Boutique będzie sprzedawał bilety na nasz bal, warto zarezerwować. Na pokaz p. Renata szyje super kreacje na miarę. Kapelusze i gipiury, welony i cekiny wszystko w rękach p. Renaty.

J.R.FASHION

1544 Bloor Str. West/ przy Dundas West

TEL 533-8881

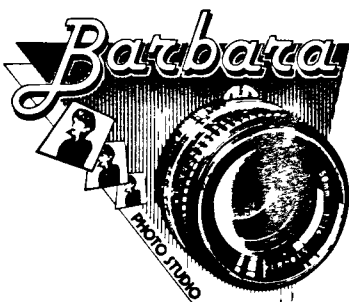
FOTO STUDIO BARBARA

TEL 279-5144

3590 Kanef Cres apt 508

zaprasza

wszystkie panienki, panie i panów pragnących zrobić sobie niepowtarzalne portfolio. Wybór najlepszych ujęć 80 kl. Czas zdjęć 3-6 godz. dziennie dla modela. Art. makijaż plus fryzura gratis. Możliwość dobrania garderoby (wiecz sport). Zdjęcia do ramek ogłoszeniowych, każdy format (gazety, foldery np. Real Estate), kolor biało-czarno.

13 listopada w Royal Conserwatory of Music - Krzysztof Penderecki (Metropolitan United Church, 51 Bond Str Church i Queen godz 8 p m)

DO CZŁONKÓW I SYMPATYKÓW POLSKO-KANADYJSKIEGO TOWARZYSTWA MUZYCZNEGO W Toronto, Ontario

Drodzy Państwo, rozpoczynamy nowy sezon koncertów!

Zapowiada się on w nowym repertuarze, pod batutą dyrygenta, p Macieja Jaskiewicza, ze świeżym animuszem grupy osob zadedykowanej Muzyce muzycznej - doskonale!

Jak wiadomo, Towarzystwo istnieje już cały rok. Składa się z trzech zasadniczych członków: Chóru, Orkiestry Kameralnej i grona Melomanów. Całość jest pod kierunkiem entuzjastycznego, Tymczasowego Zarządu, który poświęca wiele wysiłku, aby Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne w Toronto wyprowadzić na spokojne wody. Pracujemy obecnie, m.in. nad statutem Towarzystwa, który pozwoli na ubieganie się o subwencje państwowe. Borykamy się bowiem z dużymi trudnościami finansowymi.

W liście tym pragnę powiadomić o naszych sprawach, bolączkach oraz postanowieniach, a mianowicie:

a) Polskie Towarzystwo Muzyczne zmieniło swoją nazwę na "Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne".

Chór i Orkiestra Kameralna "Ars Antiqua" na Chór i Orkiestra Kameralna "Musica Antiqua".

Pragnę przy tej okazji nadmienić, że brakuje nam śpiewaków! Zapraszamy zainteresowanych muzyką i śpiewem do zgłaszania się do Chóru (patrz informacje pkt "b").

Do Orkiestry przyjmujemy tylko muzyków zawodowych.

b) Próby i spotkania P-KTM przeniesione zostały z lokalu SPK na Beverley do budynku Royal Canadian Legion, na 805 Dovercourt Rd (Bloor W i Dovercourt na północ od Bloor, stacja kolejki TTC-Ossington), gdzie sale na potrzeby Towarzystwa dostajemy bezpłatnie od polskiej Placówki. Brakuje tam instrumentu akompaniującego próbom. Zwracamy się więc z gorącą prośbą, że jeśli jest ktoś w posiadaniu pianina lub fortepianu, którego mało używa, a mógłby tanio sprzedać lub ofiarować - przyjęte by to było z zaskoczonymi fanfarami!

c) Aby wejść na teren bardziej ogólnokanadyjski - koncerty Towarzystwa w sezonie 1987/88 odbywać się będą w różnych punktach miasta Toronto. Prosimy o dokładne przestudiowanie dat i adresów odnosnie poszczególnych koncertów w załączonym programie, na pierwsze półrocze.

d) Rok budżetowy i koncertów nie równa się kalendarzowemu, lecz od września do września (Lecnia przerwa na lipiec i sierpień przewidywana jest na ewentualne koncerty poza Toronto).

Składka członkowska w sumie \$15 00 obowiązuje na rok kalendarzowy.

Jednym z celów działania Polsko-Kanadyjskiego Towarzystwa Muzycznego jest sygnalizowanie społeczności kanadyjskiej, że środowisko polonijne jest kulturalnie aktywne, że posiadamy takie same zainteresowania oraz wartości tradycji muzycznych jak Francuzi, Włosi czy Niemcy i że pragniemy zaistnieć w życiu kulturalnym Kanady nie tylko na peryferiach - ale w

* Na ekrany kin weszło tej jesieni sporo filmów, interesujących z wielu powodów. Dla "fanów" bardzo, bardzo lekkiej X Muzy polecam komedię z Shelley Long - "Halo Agaii", film z modnego gatunku "high school's story" - "Hidding Out" i film z nieśmiertelnym "good guy" - Charlesem Bronsonem - "Death Wish 4". Bardziej zaś wytrawnych widzów zainteresuje z pewnością nowy film w reżyserii Paula Newmana - "The Glass Menagere" według Tennessee Williamsa.

* Od 11 do 22 listopada na Exhibition Place trwać będzie The Royal Horse Show. Informacje i bilety 872-1212.

* W Art Gallery of Ontario, 317 Dundas St W do 3 stycznia trwać będzie wystawa średniowiecznych i renesansowych manuskryptów z biblioteki uniwersytetu w Glasgow.

* Do 15 listopada w George R Gardner Museum of Ceramic Art obejrzeć można wystawę renesansowej, włoskiej majoliki.

* W O'Keefe Centre, 1 Front St E już rozpoczął się sezon baletowy. Do końca listopada mogą Państwo obejrzeć "Jezioro Łabędzie" w wykonaniu National Ballet of Canada.

* Do 20 listopada w Studio, Theatre, York Quay Centre trwać będzie festiwal nowofalowych filmów z Berlina. W programie także filmy z gatunku punk i post-modernizmu.

* 13 listopada w Roy Thomson Hall odbędzie się koncert sławnego muzyka jazzowego - Pat'a Metheny.

* Od 16 do 21 listopada w Imperial Room (368-2511) obejrzeć Państwo mogą występy baletu folklorystycznego w Meksyku.

samym jego żywotnym centrum. Zadaniem poszczególnych członków P-KTM jest poszerzanie tej świadomości kulturalnej przez osobisty entuzjazm, popieranie koncertów swoją obecnością i interesowaniem innych, bliskich i dalszych znajomych (nie tylko polskiego pochodzenia), zachęcając ich do wstępowania do Towarzystwa, subwencjonowania koncertów, przekazywania danin na poszczególne koszty związane z funkcjonowaniem Towarzystwa (obecnie istnieje możliwość wystawiania kwitów w celu odciążenia z podatków "income tax deductions"). A może ktoś zechce okazać osobistą zyczliwość i pomoc przy urządzaniu imprez dochodowych (?), które zasiląby budżet finansowy naszego Towarzystwa (zabawy, bale, bazy, itp. znane na tutejszym terenie rozrywki towarzyskie).

Dyrygent-chormistrz-prezes-dyrektor muzyczny P-KTM p Maciej Jaskiewicz, instytucja niemal w jednej osobie, pracowity, nieustraszony entuzjasta muzyki klasycznej, dowiodł, pomimo wielu trudności i przeszkód w zeszłym sezonie, zakończonym fantastycznym Gala Koncertem, że muzyka poważna na terenie Polonii torontonskiej była fenomenem bez precedensu, cieszyła się wielkim zainteresowaniem i serdecznym poparciem. Zachęceni pozytywnym doświadczeniem - Chór, Orkiestra jak też i Zarząd P-KTM liczymy, że nowy sezon koncertów podkreśli jeszcze bardziej walory tego fenomenu na terenie już ogólnokanadyjsko-torontonskim.

Przy okazji tych wszystkich informacji, pragnę podać również do wiadomości, że Zarząd Towarzystwa przewiduje możliwość przyłączania nowych zespołów muzycznych w przyszłości, jeżeli takowe okazałyby zainteresowanie i chęć współpracy. Czekamy na zgłoszenia, sugestie, informacje lub ciekawe pomysły, które by wzbogaciły artystyczne przeżycia naszych koncertów.

MUSICA ANTIQUA ZAPRASZA

Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne rozpoczynając drugi sezon działalności, przeniosło swe koncerty do uroczego zabytkowego kościoła w centrum Toronto - The Church of the Redeemer (Kościół Zbawiciela). Dzięki znakomitej akustyce, świetnej widoczności, wygodnej estradzie, przestronnym foyer, miłej atmosferze i dobremu położeniu (róg Avenue Rd i Bloor St) Kościół Zbawiciela uznany jest za jedną z lepszych sal koncertowych miasta. Wrzesniowy koncert Orkiestry Kameralnej wraz z solistami zachęca do przysięcia liczną publiczność.

Amatorzy śpiewania w chorze proszeni są o kontakt z Maciejem Jaskiewiczem - 922-9973, zawodowi muzycy zainteresowani grą w orkiestrze - z Leszkiem Strączynskim - 449-2535, wszyscy zaś którzy pragną pomóc w organizowaniu koncertów mogą dzwonić do Jerzego Barankiewicza - 921-0746.

PROGRAM KONCERTÓW WRZESIEŃ 1987 - STYCZEŃ 1988

20 LISTOPADA 8 p m - Polskie Centrum Kulturalne (SPK) - JEŚLI CIEBIE ZAPOMNĘ, ZIEMIO ŚWIĘTA - Wieczór polskiej muzyki i poezji współczesnej. Soliści, recytatorzy.

6 GRUDNIA 3 p m - Credit Union Hall - NASZA GWIAZDO! - koncert dla dzieci. Chór Kameralny MUSICA ANTIQUA. Soliści, recytatorzy.

18 GRUDNIA 8 p m - Church of The Redeemer - BLASK BOGA - koncert na Święta Bożego Narodzenia. Poezja G M Hopkinsa i muzyka J S Bacha. Chór i Orkiestra Kameralna MUSICA ANTIQUA, Soliści i recytatorzy.

8 STYCZNIA 8 p m - Church of the Redeemer - BÓG SIĘ RODZI - koncert kolęd, Chór i Orkiestra Kameralna MUSICA ANTIQUA, Chór Katedry Prawosławnej p w Chrystusa Zbawiciela, soliści.

Church of the Redeemer 162 Bloor Street West (at Avenue Road), Polskie Centrum Kulturalne (SPK) 206 Beverley Street, Credit Union Hall 220 Roncesvalles Avenue. Bilety \$ 5 00 (członkowie PKSM), \$ 6 00 (pozostali).

Zgłoszenia listowne proszę kierować na adres: P Maciej Jaskiewicz, Director, Polish-Can Society of Music c/o 2, Dermott Pl Toronto, Ont. M5A 3B6.

Dziękuję Państwu za uwagę. Na zakończenie życzę wielu przyjemnych wzruszeń na naszych koncertach. Do zobaczenia także na zebraniach Towarzystwa, na których będziemy wspólnie stanowić o dalszej jego przyszłości. Podobnie, jak w zeszłym roku, Członkowie Towarzystwa zawiadamiani będą listownie o programach, względnie innych ewenementach Towarzystwa. Prosimy jednak dodatkowo śledzić również uważnie prasę polonijną.

Zgłoszenia na członkostwo oraz ewentualne zmiany adresów osób wpisanych, uprzejmie proszę kierować na adres niżej podpisanej Wiceprezes d/s Członkowskich Genowefa Staron 10 Athlone Drive, Toronto, Ont M8Y 2M4 lub telefonicznie - (416) 239-9886.

Pozostaje z poważaniem
GENOWEFA STARON

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL firmy sprzedającej
samochody GM

SALES and LEASING

Nowe samochody 87 i 88
posiadają 6-letnią gwarancję lub 100 tys km
(power train) oraz gwarancję antykorozyjną
na 6 lat lub 160 tys km

• Wielka wyprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu • Szeroki wybór nowych i używanych samochodów • Używane samochody mają do 100 000 km i roczną gwarancję

PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów - załatwia na poczekaniu sprzedaż pożyczkę. Polecam tanie ubezpieczenia uwzględniające zagraniczne prawo jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako polecony. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako SENIOR MASTER SALESMAN. Czy jeszcze ktoś może to zaferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u PENKA.

Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757 podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College St.)

CHCĘ I MOGĘ

POMÓC TOBIE W WYBORZE, ZAKUPIE I
EKSPLOATACJI
NOWEGO LUB UŻYWANEGO SAMOCHODU

MAGIC WAGON! • SHADOW! • EXPO!
LE BARON! • LANCER! • ARIES!
DAYTONA! • DAKOTA! VANS and TRUCKS!
7 LAT GWARANCJI!

Wyprzedaż modeli 87. Do nabycia modele 88

MAM SAMOCHÓD DLA KAŻDEGO
POLSKI PRZEDSTAWICIEL

MACIEJ KARŁOWSKI

ACTIVE CHRYSLER DODGE

3400 LAKESHORE BLVD WEST

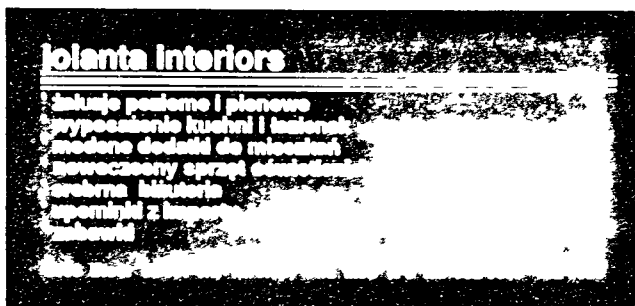
(przy 29 ulicy niedaleko Koscioła św. Teresy)

tel 259-4605

tel domowy 239-5691

Kupujesz dzisiaj,
płacisz od lutego
SAMOCHODY
NOWE I UŻYWANE
Wielka wyprzedaż
samochodów
DUŻE OBNIŻKI
OLD MILL
PONTIAC • BUICK

DAREK ZIELIŃSKI - nasz polski
przedstawiciel pomoże Wam
kupić nowy lub używany samochód.
Pomogę załatwić tanie ubezpieczenie
TEL. 766-2443
2500 Bloor St. W. - Bloor/Jane

Federacja Kobiet Polskich w Kanadzie Ogniwo # 11
urządza Zabawę Taneczną "Babe Lato" dnia 14 listo-
pada br. Początek o godz. 8 wieczór w gomej sali
Credit Union przy 220 Roncesvalles Ave. Gra orkiestra
"Polish Tones". Bilety w cenie \$ 8.00 (przedprzedaż), \$
9.00 przy wejściu. W cenie biletu włączone są kanapki,
kawa i ciasto. Bilety do nabycia w SOLARSKI PHAR-
MACY LTD., 149 Roncesvalles Ave i CEPEDIA, 139
Roncesvalles Ave
Serdecznie zapraszamy całą Polonię!
Zarząd

CRANKSHAFT SERVICE AND SUPPLIES LTD

ROK GWARANCJI NA CZĘŚCI I PRACĘ

Wykonujemy remonty kapitalne wszystkich
typów silników wraz z zainstalowaniem
i serwisem. Wszelkie inne naprawy.
Posiadamy na wymianę wały korbowe, głowice
oraz części do silników

537-2529

537-5857

483 DUPONT
(NEAR BATHURST)
S. IGNAKIEWICZ

(Catering service)
**PRZYJĘCIA
BEZ PROBLEMU!**

Kucharz zawodowy
przygotowuje przyjęcia
na różne okazje
Wesela, chrzciny, urodziny
BEZKONKURENCYJNE
MENU POLSKIE
I MIĘDZYNARODOWE
Bardzo niskie ceny
TEL 246-9371
Rano i wieczorem

polscript

polskie czcionki

Q A C C E F I L N O O S S Z Z Z Z

do „Desktop Publishing” na
Macintosh i IBM

Informacji udzieli

Mirek & Associates

797 Don Mills Rd. Suite 902 Many Life Tower
Don Mills Ontario Canada M3C 1V2
Tel (416) 425 8590

VOYTEK
MECHANICAL CONTRACTING

SPECIALISTS IN THE
SALES - INSTALLATION - REPAIRS

AIR CONDITIONING

HEATING

VENTILATION

HUMIDIFIERS

WRITTEN GUARANTEE

"ASK ABOUT OUR SPECIAL
OFF-SEASON INSTALLATION RATES"

756-3494

TOYOTA

TERCEL • COROLLA • CAMRY • CRESSIDA
• CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

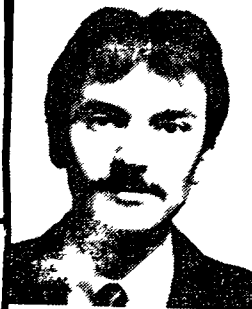
Przyjdź zobaczyć

nowe modele 88

w tym całkowicie zmienioną Corollę

DO ZOBACZENIA!

YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST.
481-5216

(tuz obok przystanku metra)

**JACK
KLIMCZAK**

Tel domowy
762-9421

CAR CARE

**GASOLINE SERVICE
STATION**

fachową pomoc we wszelkich
sprawach związanych z proble-
mami samochodowymi
660 Bloor Ave
(tj. 427 i Browns Line)

TEL. 255-3245

SAFETY

Auto Repairs

WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St. W.

Etobicoke

TEL 231 6996

Świadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów
SZYBKO I SOLIDNIE

**ELŻBIETA
(ELIZABETH)
KORZYCKA**
PRZEDSTAWICIEL
COOKSVILLE DODGE
CHRYSLER

290 DUNDAS ST. E. Miss
(pomiędzy Cawthra i # 10)
TEL bus (416) 279 3031
Res 625 1961

ZNIŻKA PIENIĘDZA do \$ 3000
na wybrane modele. Olbrzymi wybór
PICKUP TRUCKS i VANOW
Model 1987 - rodzinny samochód Shadow
Nowe samochody mają gwarancję na 7 lat,
lub 15 tys km

TANIO I Z GWARANCJĄ

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL

KONTA WALUTOWE - BONY
PACZKI Z OWOCAMI LEKARSTWA
SAMOCHODY

**PACZKI
DO
POLSKI**

Juz od 5 lat

zapewniamy swoim Klientom pewny
i odpowiedzialny serwis wysyłkowy
na paczki morskie i lotnicze do
Polski i innych państw świata

BONUS!

Przy każdym zakupie biletu lot-
czego w naszym biurze
może wysłać bezpłatnie par-
morską o wadze do 10 kg

BIURO PODRÓŻY

Tel (416) 532-3042

SAVE-O-WAY

OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ont., M6R 2M8

Przeloty czarterowe i indywidualne do Polski, Europy i
innych krajów świata. Tanie ubezpieczenia i zaproszenia
dla wizytora z Polski

AUTO DRIVING SCHOOL
"THE HELPFUL PROFESSIONALS"
WOJTEK ANTCHAK

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji
oraz przygotowuje do egzaminów państwowych
(Kat "G")

TEL (416) 259-9965 res, 536-5454 b
1651 Bloor Str W., Toronto, Ont M6P 1A6

DOUBLE R
TRUCK DRIVER TRAINING

NAUKA JAZDY NA SAMOCHODACH
CIĘŻAROWYCH

KATEGORIA A i D

• Ocena umiejętności i szkolenia dla kierowców

• Nauka i podjazd wraz z moźdz. i

wygodnych pła

Kontaktujcie się z nami

2095 WESTON RD. (S. of 401)

244-2725

Horoskopy

12 - 18 listopada

BARAN

Mozesz liczyć na powodzenie w sprawach, które zamierzasz podjąć w tych dniach. Twoja dobra passa ma szansę trwać dłużej, staraj się ją utrzymać w miarę możliwości. Dobrze byłoby postępować spokojnie, unikając sytuacji nerwowych, czy też wroczących napięcia. W sporze z kims bliskim nie bierz zbyt poważnie usłyszanych zarzutów! Burza szybko minie. Znak sprzyjający: Lew, unikaj Ryb. Dzień miły: środa, liczba 8.

BYK

Dobry tydzień! Kilka udanych pociągnięć i trafnych decyzji. To sprawi, że spędzisz te dni w dobrym nastroju. Nie zrobisz na Tobie wrażenia jakiegoś niepoważnego wyskoku, czy uwagi kogoś, kto zechce Ci Twój dobry nastrój naruszyć. W bliskim gronie przyjaciół spędzone godziny okazać się imprezą bardzo udaną. Znak miły: Bliźnięta, unikaj Raka. Twój dzień: czwartek, liczba 9.

BLIŹNIĘTA

Dużo słów, wiele spraw. Nie każda sprawi Ci satysfakcję. W kontaktach z ludźmi możesz spotkać się z zachowaniami, które nie wzbudzą Twego zachwytu. Trudno Ci będzie znaleźć właściwe wyjście z sytuacji. Nie działaj bez przemyślenia! Ważne będzie to, co postanowisz, a więc pochopne decyzje nie są wskazane. Ktoś nowy w otoczeniu okaże się miłym epizodem tego tygodnia. Twój znak: Rak, unikaj Lwa. Dzień: środa, liczba 4.

RAK

Staraj się znaleźć czas dla tych, którzy będą szukać Twego towarzystwa. Nie odrzucaj uczuć przyjaźni ani zyczliwości. Takie właśnie postępowanie znajdzie uznanie w oczach otoczenia. Satysfakcja, którą wkrótce przeżyjesz, będzie większa niż oczekujesz. Znak Ci sprzyjający: Koziorożec, unikaj Bliźniąt. Dzień sympatyczny: poniedziałek, liczba szczęśliwa - 5.

LEW

Co krok to jakaś przeszkoda! Nie wszystkie poważne, ale wszystkie uciążliwe. Nie trać spokoju, bo szanse są duże. Nieoczekiwana pomoc ze strony z której mało się tego spodziewasz, pomoże rozładować kłopoty. Mimo tylu różnych spraw staraj się znaleźć czas na napisanie listu do kogoś, kto bardzo czeka. Znak popierający: Strzelec, unikaj Byka. Twój dzień: niedziela, liczba - 8.

PANNA

Po bardzo napiętej pierwszej połowie tygodnia następują dni o wiele spokojniejsze. Znajdziesz czas na sprawy, wprawdzie liczne, ale już nie tak ważne, chwilami już relaksowe. Ktoś bliski zechce zająć cię sprawami, które nie wzbudzą Twego zainteresowania. Ale dla świętego spokoju może nie okazywać tego po sobie! Znak ciepły: Skorpion, unikaj Wodnika. Dzień: środa, liczba 3.

WAGA

Z powodzeniem i bez większych trudności uda się spędzić najbliższe dni. Spokój i ciepła atmosfera będą najważniejsze. Rozmowa z kims zaprzyjaźnionym, którą zechcesz teraz przeprowadzić, nie da spodziewanych efektów. Chyba moment został niewłaściwie dobrany. Kto ma w tym tygodniu czas na ważne rozmowy w duchu przyjaźni? Znak miły: Ryby, unikaj Wagi. Dzień miły: wtorek, liczba 7.

SKORPION

Wszystko przebiegnie gładko, o ile nie zechcesz przekroczyć własnych możliwości. Chron się przed przesadą! Plany interesujące, ale daleko zawyżone, nie wypalą. Szkoda narazac i siebie i bliskich na zawód. Weź to pod uwagę przy zamierzeniach na najbliższe dni. Trochę czasu i spokoju dla siebie też trzeba wygospodarować. To bardzo istotne! Znak miły: Byk, unikaj Lwa. Dzień: środa, liczba 6.

STRZELEC

W zamieszaniu, które teraz najpewniej wyniknie, staraj się nie tracić głowy. Spokojne działanie pomoże Ci rozwikłać nawet trudną sytuację. Nie zawadź sięgnąć nawet po radę kogoś, kogo darzysz zaufaniem. Sprawy finansowe przyjmą najpewniej zupełnie niezły obrót. To może się też okazać pomocą w sytuacji, która w tych dniach wyniknie. Znak miły: Panna, unikaj Ryb. Dzień: piątek, liczba 6.

KOZIOROŻEC

Miła atmosfera, ruch koło Twojej osoby, sporo zasłużonych komplementów. Przy takich widokach zbledną, choć na chwilę, kłopoty, o których często myślisz, a może jeśli przestaniesz o nich myśleć, same znikną! Spotkanie, jedno bardzo ważne, dojdzie do skutku w zupełnie nieoczekiwanym terminie. Znak popierający: Bliźnięta, unikaj Koziorożca. Dzień miły: czwartek, liczba 2.

WODNIK

Kilka dobrych okazji do spotkań. Do jednego będziesz się przygotowywać szczególnie starannie. Chyba jednak nie będzie to odpowiednio docenione. Doznany zawód odczujesz jak bolesną zadurę. Postaraj się o wszystkim szybko zapomnieć! Plany wyjazdowe, jeśli nawet będzie można zrealizować, pociągną za sobą sporo wydatków. Warto może o tym pamiętać, nim wyruszysz w drogę. Twój znak: Waga, unikaj Lwa. Dzień: sobota, liczba - 9.

RYBY

Niby spokojnie w dobrej atmosferze, ale monotonię i bez ciekawszych przeżyć. Tak się zanosz. Jeśli zorientujesz się w porę w sytuacji, spróbuj nadać inny ton najbliższemu dniom. Pole do popisu dla Twojej inwencji. Znak sprzyjający: Waga, unikaj Koziorożca. Dzień miły: środa, liczba szczęśliwa - 4.

Leszek Szuman

WAGA

23 WRZESIEŃ
22 PAŹDZIERNIK

Dokończenie

Stanisław Wyspiański, poeta, malarz 27 września 1869
Brigitte Bardot, aktorka 28 września 1934
Admiral Nelson 29 września 1758
Ferdinand Foch, generał 2 października 1851
Mahatma Gandhi, polityk 2 października 1869
Eleonora Duse, w. aktorka 3 października 1859
Maria Dąbrowska, pisarka 6 października 1889
Helena Modrzejewska, aktorka 12 października 1840
De Valera, polityk irlandzki 14 października 1883
John D. Eisenhower, generał 14 października 1890
Lucyna Messal, aktorka operetkowa 16 października 1886
Jerzy F. Telberg, muzyk 18 października 1879

Kto nie obawia się krytyki a w domu lubi porządek, zawsze przyszyje guziki, czystość i planową gospodarkę, niech prosi o rękę dziewczynę ze znaku Panny. Lecz kto jest szczególnie czuły i wrażliwy na urodę, potrafi zachwycić się wdzięcznymi ruchami, gracją i miłym kobiecym głosem, nigdzie nie znajdzie odpowiedniej partnerki dla siebie niż wśród przedstawicieli znaku Wagi.

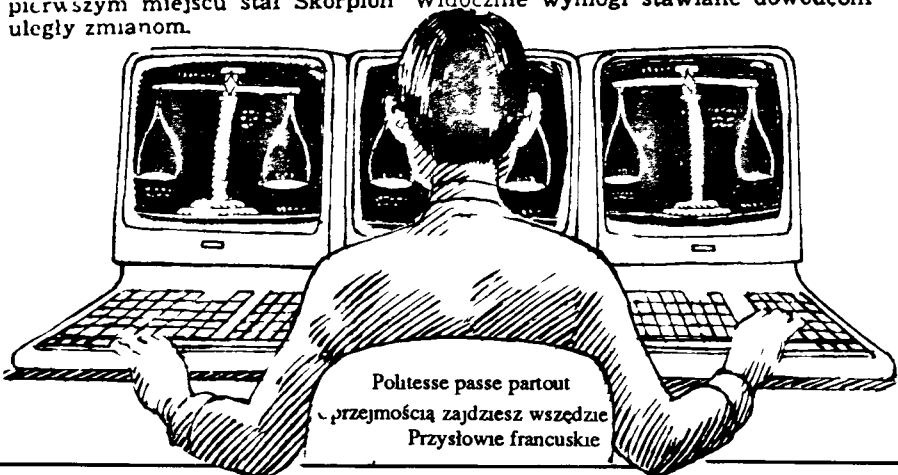
Dziecko ze znaku Wagi ma umysł lotny, choć trochę powierzchowny. Stosunkowo wcześniej klasyfikuje odbierane wrażenia, na „ładne” i „nieładne”. Rozmowne, żywe, małe Wagi są lubiane przez rówieśników i przez dorosłych. Dziewczęta już wczesnie zwracają uwagę na ładny ubiór i chętnie zaglądają w lustro. Kieszonkowym gospodarzom trochę lekkomyślnie i skarbonki miewają puste.

Uroda i wdzięk panny Wagi rzuca się w oczy już w latach dziecięcych, szczególnie gdy urodziła się ona rano, o wschodzie słońca.

Z dawien dawna waga symbolizowała nie tylko równowagę i harmonię, lecz także i prawo. Starożytna bogini sprawiedliwości Aequitas, której posągi oglądamy często w gmachach sądowych, ma w ręce wagę. Tymczasem wyraz „aequitas” jest w języku łacińskim synonimem nie tylko sprawiedliwości, lecz także równowagi wobec prawa, równowagi fizycznej (np. w tańcu) oraz spokoju ducha, równowagi umysłu, spokoju i wyrozumiałości. Jak wynika z naszych wywodów, te określenia wiążą się wyraźnie z tak różnorodnymi cechami charakteru osób urodzonych w znaku Wagi.

W interesach jest Waga chytą i wytrwała. Miewa dobry nos dla łatwych interesów. Niektóre typy niechętnie oddają pożyczki.

Około 20% generałów, co walczyli na różnych frontach w obecnym stuleciu, ma słońce w znaku Wagi. Wśród marszałków Napoleona zas, na pierwszym miejscu stał Skorpion. Widocznie wymogi stawiane dowodcom uległy zmianom.

UWAGA!

ŚWIĘTA JUŻ BLISKO
PACZKI DO POLSKI
WYŚLIJ JUŻ DZIŚ PRZEZ

POLIMEX

215 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. Tel.: 537-7914

1575 Sismet Rd. Unit 7, Mississauga, Ont. Tel.: 624-1965

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

Odbieramy paczki z domu

- ☐ OWOCE CYTRUSOWE ☐ PRZEKAZY NA KONTO
- ☐ SAMOCHODY ☐ GOTÓWKA ☐ LEKI
- ☐ WĘGIEL ☐ PACZKI ŻYWNOŚCIOWE
- ☐ SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

OFERUJEMY RÓWNIEŻ SZEROKI WYBÓR
POLSKICH KSIĄŻEK, KASET I PŁYT

Uwaga Hamilton

i okolice!

Lokalnymi przedstawicielami są

oraz

ACROPOLIS & BALTIC TRAVEL BEACH ROAD MEAT PRODUCTS

1125 King St.

117 Beach Rd

TEL 545-5365

TEL. 544-9111

ARMADALE Meats Product (Mfg) Ltd.
1011 Haultain Court Unit 16/17
Mississauga, Ontario L4W 1W1
Tel 625-8326/27
Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów mięsnych
bezpośrednio w masarni

Nowo otwarty sklep
"FINE PIANOS"
oferuje sprzedaż nowych pianin i fortepianów znanych
firm europejskich oraz słynnej firmy amerykańskiej
Wurlitzer
**NAJNIŻSZE CENY PEŁNAGWARANCJA,
MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU NA SPŁATY**
Prowadzimy również wszelkie naprawy i strojenia
pianin i fortepianów oraz udzielamy lekcji gry
na pianinie
TEL 896-9782
35 Kings St. E. Unit 16 MISSISSAUGA od g 10 do 7

WYPOŻYCZALNIA POLSKICH FILMÓW
A & B VIDEO MOVIE
I A-K Scarborough Meat Market
zapraszają serdecznie wszystkich
Polaków do naszego punktu
wypożyczania polskich filmów
wypożyczalnia mieści się w sklepie
delikatesowym pana Kazika przy
3655 St Clair Ave E
(skrzyżowanie z Midland)
TEL 266-1547

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB
dostarczamy do sklepów i do domu
739 Queen St. W.
Toronto, Ont.
TEL 368-4235

Copernicus
MEAT PRODUCTS
79 Roncesvalles Ave
TEL 536-4054
Posiadamy świeże mięso
wykrojone na życzenie: Szynki
boczki, balerony, kiełbasy
na sposób polski oraz wiele innych
wędlin i delikatesów: ogorki
kiszzone, kapustę z beczki,
śledzie pierogi
T S PAKULSKI

ROCKWOOD DELICATESSEN
241 Dole Rd.
Mississauga
TEL 624-1244
Sklep delikatesowy w centrum
handlowym Rockwood Mall
(pojemny Beavers Lumber i Beer store)
Posiadamy wyśmienite polskie
i europejskie wędliny i wyroby
delikatesowe oraz polskie
gazety

UBEZPIECZENIA, KSIĘGOWOŚĆ
HUMBERVIEW INSURANCE
337 Roncesvalles Ave, Toronto
TEL 531-4647
Ubezpieczenia chorobowe dla odwiedzających Kanadę

Licencjonowany księgowy
LEVIN & GIAMMATTOLO
CHARTERED ACCOUNTANTS
YURY LEVIN, B.B.A., C.A.
Prowadzenie ksiąg według najnowszych przepisów
620 Wilson Ave suite 335 268 Main Street North
Downsview, Ont M3K 1Z3 Brampton, Ontario
TEL (416) 635-7063 TEL (416) 459 7111

PODHALE
meat & deli
Nowy sklep delikatesowy w
południowym Etobicoke
2775 Lakeshore Blvd W
Sprzedaje znakomitą
podhalanską kiełbasę,
wędliny mięsa
i polskie gazety

M-C DAIRY
CO LTD
PRODUCTS
Dostarczamy wszystkie znane produkty mleczne
do każdego sklepu w Toronto. Wyrabiamy
kwaśną śmietanę, jogurt, huslanke,
sery białe i topione
ZADAJCIE NASZYCH WYROBÓW
W SWOICH SKLEPACH
godziny otwarcia: 7-16
212 Mavelly St. TEL 766-6711

Chester's Income Tax Service
Czesław Kępa
TEL 238-0447
Income Tax Consultant, Członek Kanadyjskiej
Federacji Konsultantów d/s Podatkowych

JANOSIK
POLECA SVOJE USŁUGI W ZAKRESIE PRZEWOZU OSÓB
NA TRASIE
TORONTO - MIRABEL - TORONTO
jak również na "Stefana Batorego"
Telefon w Toronto
247-0817
UMIARKOWANE CENY
SPECJALNA ZNIŻKA DLA RODZIN

SUPERIOR SAUSAGE CO
1004 Dundas St W
TEL 531-8422

KONKURENCYJNE CENY!
Wędzone na miejscu
słynne na całe Toronto
polskie kiełbasy
Szynki kabanosy wędliny,
mięsa różne delikatesy

Karl's Butcher & Grocery
właściciel Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze
świeże mięsa wędliny własnego
wyrobu smaczne i świeże oraz
importowane z Polski i Europy
artykuły spożywcze
105 Roncesvalles Ave
TORONTO
TEL 531-1622

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
FINANCIAL PLANNING UBEZPIECZENIA
Life insurance (na życie) Disability (chorobowe)
• Mortgage (hipoteczne) • Business (handlowe) • RRSP •
Annuity (emerytury)
SOLIDNIE • TANIO • SZYBKO
ANDRZEJ KRYSIAK
Po bliższe informacje proszę dzwonić
biuro 226 6515 dom 858-0129

Montreal
ALEXANDER
transport
przeprowadzki
(także z Toronto i do Toronto)
TANIO • SPRawnie
TEL (514) 932-1075
lub
(514) 931-2240

MARGOR ELECTRIC
RESIDENTIAL
COMMERCIAL
Zakładanie nowych instalacji
elektrycznych, remonty
Montaż i naprawa urządzeń elektrycznych
oraz elektrycznych
MAREK
TEL 239-0868
METRO LICENCE E-1843

Krakus Supersam
Meats & Delicatessen
1570 Bloor St W, Toronto
TEL 534-2023
W naszym najnowocześniejszym i o czterokrotnie zwiększonej
powierzchni sklepie możecie dokonać zakupów w szerokim
asortymencie i po zniżonych cenach każdego tygodnia. Posiadamy
w sprzedaży 100 różnych gatunków wędlin własnej produkcji oraz
pierwszej jakości świeże mięso również po cenach zniżonych.
Posiadamy szeroki asortyment produktów garmazeryjnych i eu-
ropejskich delikatesów. Niniejszy wycinek z gazety po okazaniu przy
kasie upoważnia kupującego do zniżki 5-10% w zależności
od wysokości dokonanych zakupów
KUPON
od \$ 20 00 do \$ 50 00 5%
od \$ 50 00 wzwyż 10%
OD PRODUKTÓW NIE OBJĘTYCH OBNIŻKĄ

INCOME TAX SERVICE
FINANCIAL PLANNING
ZOFIA ADAMCZYK M.B.A.
TEL 822-6828
Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych
przedsiębiorstw według najnowszych przepisów finansowych
Bezpłatne konsultacje i porady

FIRMA
ITPOL
CONSTRUCTION
• kompleksowe remonty i
renowacje domy biura sklepy
• fachowe porady oraz wyceny
gratis
• ściany, sufity, prace
wykończeniowe
• stolarka malowanie, instalacje
TEL (416) 271-7029

EURO-AMERICAN
ELECTRICIAN INC
RESIDENTIAL
COMMERCIAL
INDUSTRIAL
TEL (514) 334-2966

Halina Baranowska
M.A., A.I.C.
specjalista ubezpieczeniowy
PRUDENTIAL ASSURANCE
295 The West Mall ste 503
ETOBICOKE ONT M9C 4Z4
TEL biuro 622 1115

COMPUTERIZED ACCOUNTING BOOKKEEPING & INCOME TAX SERVICES
TEL (416) 762-5891
Fachowo i solidnie
• księgowość i rachunkowość
dla małych przedsiębiorstw
• wypełnianie formularzy

Zespół muzyczny
TRANSFER
z Hamiltonu
na wszystkie okazje
Repertuar znanych
i lubianych zespołów polskich
dla wszystkich generacji
TELEFON
Toronto 661 0215 i 766-5894
Kitchener 578 9235
Hamilton 561-6955

ENGINEERING & INDUSTRIAL MAINTENANCE
Instalacje elektryczne
Podłączenia, naprawy urządzeń
elektrycznych i elektronicznych
RESIDENTIAL COMMERCIAL
AND INDUSTRIAL
CAŁY TYDZIEŃ
TEL 225-7226
Solidnie, tanio, sprawnie

ZESTY'S GOURMET DELI
polskie delikatesy w Mississauga (Clarkson)
wyszukane smaczne i najwyższej jakości potrawy
urządzamy chrzciny, komunie, przyjęcia weselne itp
zapewniamy sprawną, szybką obsługę
wykwalifikowanego personelu
Właściciele Jadwiga i Gabriel Mencfeld
TEL 823-1167
1200 Lakeshore Rd W Mississauga
na wchód od Southdown Rd. na Inverhouse Plaza
poniżej 9-18" czwartek piątek do 19" sobota 9-18"

Montreal
POLONIJNA KASA KREDYTOWA
65 Sherbrooke St E. ste 103
TEL 845 3534
oferuje Polonii na wyjątkowo dogodnych
warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki
i najlepsze oprocentowanie za sumy
złożone w Kasie
poniedziałek 10-15
czwartek i piątek 10-20

HOMETARIO
REAL ESTATE LTD
ASSURANCE BROKERS LTD.
• Kupno i sprzedaż nieruchomości
wszelkiego rodzaju
• Ubezpieczenia na samochody—
od ognia—kradzieży i inne
171 Roncesvalles Ave
Toronto
TEL 531-3506

INDEPENDENT COMPUTER EXPERTS
• Oprogramowanie
• konsultacje
• szkolenie
• przygotowanie resume
TEL 742-1387

JUBILERZY
POLSKI ZŁOTNIK
zawadzamy o otwarcie nowego sklepu
złotniczego przy
87 Roncesvalles Ave
Toronto, Ont. M6R 2K6
WYKONUJEMY USŁUGI ZŁOTNICZE
grawerowanie
naprawa złotych i srebrnej biżuterii
wyroby z posrebrzonego materiału wg. życzeń
Klienta
naprawa zegarków

KINGSWAY MEAT PRODUCTS AND DELICATESSEN LTD
HUBERT WESIERSKI IVAN GRGIC
2342 Bloor St. W. Toronto
TEL 762 5365
ZAWIADAMIAJĄ CAŁĄ POLONIĘ
o wznowieniu najwyższej jakości produkcji wędlin oraz mięsa wykrojonego
na życzenie Klienta
Posiadamy również wysokiej jakości
wyroby garmazeryjne oraz delikatesy
CENY KONKURENCYJNE

ELECTRICAL CONTROL ENGINEERING
RESIDENTIAL COMMERCIAL
INDUSTRIAL
Zakładanie nowych i remonty instalacji
elektrycznych
Montaż oraz naprawa urządzeń
elektrycznych
oraz elektro-pneumatycznych
MAREK
TEL 239-0868

UNIVERSAL HARDWOOD FLOORING
cyklinowanie nowych i starych
podłóg drewnianych jak również
malowanie oraz instalowanie
wszelkiego rodzaju podłóg
NAJLEPSZE CENY
PIERWSZEJ KLASY OBSŁUGA
285 Scarlett Rd. Toronto M6N 4L1
TEL 763-2270
ANDRZEJ ZAREMBA

ONTARIO BREAD CO LTD
178 Ossington Ave, Toronto
TEL 532-4929
najpopularniejszy, pyszny, świeży chleb
do nabycia w najlepszych sklepach w Toronto i w Ontario
Nowy punkt sprzedaży Edenbridge Italian Bakery
EDENBRIDGE PLAZA 25 Fontenay Crt.

NOWO OTWARTE DELIKATESY WARMIA
zapraszają całą Polonię
na smaczne wędliny i mięsa wyrabiane na miejscu
specjalność kiełbasa warmińska
od 9 do 20-ej 6 dni w tygodniu
323 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont.
TEL 521-4861

NIEUCHOMOŚCI • KUPNO • SPRZEDAŻ

WYNAJEM • KUPNO • SPRZEDAŻ

Mississauga okazja backsplit (dla dwóch rodzin)
10 pok 5 sypialni kominek Blisko do wszystkiego
Bloor 3 sypialniowy townhouse od zaraz
Garden murywany dochodowy dom (\$ 12000 rocznie)
plus mieszkanie dla właściciela
Etobicoke 1 i 2-sypialniowy apartament z widokiem
na jezioro
Mississauga wolno stojące 3 sypialniowe murywane
domy do \$ 140000

**Jacek
Gogola**

biuro 259-9231
dom 826-0747

JOHN WOLWOWICZ
BIURO 236-2666
DOM 251-8161

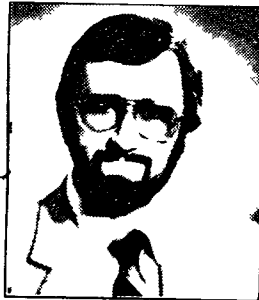
JAN WOLWOWICZ

15 LAT DOŚWIADCZENIA W "REAL ESTATE"

KUPNO • SPRZEDAŻ • OSZACOWANIE

FINANSOWANIE NIEUCHOMOŚCI W TORONTO I OKOLICY
ORAZ INFORMACJA ODNOŚNIE NABYCIA NIEUCHOMOŚCI
PRZEZ CUDZOZIEMCA W POLSCE

- Waterfront building lots - Kaszuby - from \$ 12000
- South Etobicoke \$ 199,900, odnowiony, 6 pokoi (dom do szybkiej sprzedaży)
- West Mississauga \$ 239000 - 4 sypialnie, backsplit, duża działka, podwójny garaż, wykonany "basement"

Century 21

**PIOTR
POBOJEWSKI**

TEL biuro 743-7722 dom 890-2145

High Park wolno stojący 5-apartamentowy dom, podwójny garaż roczny dochód \$ 32 000 Cena wyw \$ 297 000
Islington/Elmhurst wolno stojący murywany 3-sypialniowy dom na dużej parceli wykończony basement z barem, garaż prywatny zajazd Cena \$ 171 900
Południowe Etobicoke 3-sypialniowy bungalow prywatny zajazd garaż Tiki \$ 144 900
Eglinton/Cawthra prawie nowy 9-pokojowy dom, podwójny garaż przepiękne wnętrza pow 2550 stóp Cena wyw \$ 259 900
Macdonnell/Fern wolno stojący dochodowy dom z miesięcznym dochodem ok. \$ 2 100 wszystko nowe Cena wyw \$ 234 900
Bloor/Sterling 3-piętrowy dochodowy dom 12 pokoi wszystko nowe dochód \$ 31 200 rocznie Cena \$ 229 900
Business (sklep delikatesowy) do sprzedania w Scarborough Cena \$ 79 900
Scarlett/Eglinton 1-sypialniowy co-op apartament nie zamieszkały Cena \$ 85 000

ANNA KRYSIAK

FUTURE IRE Ltd
130 Kennedy Ave
Bloor West Village
zapewnia

solidną i zyciową obsługę przy
sprzedaży i kupnie nieruchomości
ci zafatwienie hipotek na
dogodnych warunkach oraz
formalności prawnych
• 24 godzinny serwis
• najaktualniejsze informacje
poprzez komputerowe połączenie z Toronto Real Estate Board
WEST TORONTO • MISSISSAUGA

• BRAMPTON

Mississauga nowy wolno stojący dom, 2200 stóp kw "family room" z kominkiem, skylight, podwójny garaż. Cena \$ 199 900
Etobicoke piękny dwupiętrowy samodzielnie stojący dom z garażem, 3 sypialnie parkiety ładna działka z drzewami owocowymi Cena wyw \$ 207 000
Steeles/Brimley 3-sypialniowy wolno stojący piękne wnętrza, podwójny garaż, wygodna lokalizacja. Cena \$ 217 000
TEL. biuro : 769-3300; dom: 858-0129

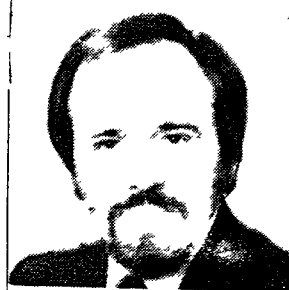

EAGLE

**Aleksander
Okolo-Kutak**

biuro 259-9231
dom 621-3457

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
NIEUCHOMOŚCI

Lakeshore/Dixie - 3-sypialniowe condominium z dużym balkonem blisko komunikacji
Bloor West Village - Delikatny z półkami pełne wyposażenie doskonały dochód
Mississauga - 2-3 sypialniowe townhouse po przystępnych cenach

West Mall - 3-sypialniowy apartament, luksusowo wykończony

METRO TORONTO

Sprzedaz-kupno, wynajem domów
interesów i apartamentów
Solidna i fachowa pomoc
w załatwianiu formalności
prawnych i finansowych

24 DELENEY CR duża połówka blisko sklepów komunikacji \$ 189 900
Mississauga super nowoczesny Condo Apart po przystępnej cenie
79 HENRIETTA ST wolno stojący bungalow wymaga jacy remontu \$ 139 900
3 piętrowy wolno stojący dom do małego remontu TYLKO \$ 149 900
Georgan Bay piękna rezydencja blisko wody cena \$ 204 900

KAMIL KOWALCZYK

Biuo 536 5000 Dom 690 - 4182
24-godzinny serwis

Realtor

217 RONGESVILLE AVE
TORONTO ONT M6R 2L6

1000 sprzedanych domow
Istniejąca od 1972 r firma 40 agentow
poleca Panstwu wszelkiego rodzaju domy
i interesy, 3-dniowe, komputerowe
wyprzedzenie w informacji gwarantuje
najlepsze okazje

Proszę dzwonić całą dobę
532 - 4441

**Julia
Korpała, L.L.M.**

tel biuro 259-9231 dom: 255-5954

Bloor/Cawthra murywany dom, backsplit, 4 sypialnie garaż. Doskonale zaprojektowane i stylowe wnętrza z kominkiem. Piękna duża parcela. Cena \$ 212 500
Dundas/Dixie (Mississauga) townhouse, 3 sypialnie cena \$ 99 500

Montreal Trust

247-7884

24-godzinny serwis

Dzidka

Skrętkowska

dom. 249-2958

serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem,
kupnem i sprzedażą nieruchomości!

Mam najaktualniejsze informacje z komputera (bezpośrednie połączenie z Toronto Real Estate Board)
gwarantuję szybką solidną zyciową pomoc przy załatwianiu pożyczki formalności prawnych

Poszukuję domów na sprzedaż w Etobicoke Toronto Mississauga

Bloor Dundas 2 piętrowy 4-sypialniowy dom, podwójny garaż 2 łazienki parkiet fantastyczny cena 179 900
Kipling Lakeshore tylko \$ 159 500 Fantastyczny dom na start 2 sypialniowe bungalow nowe okna kominek wykonany parkiet rekreacyjny airconditioner właściciel pozostawia piec lodówkę pralkę i suszarkę
Mississauga townhouse 4 sypialnie 2 łazienki piwnica wykończona z pokojem muzycznym, wykładzina dywanowa bardzo czysto utrzymany blisko szkół sklepów Cena \$ 125 900

Czytajcie ECHO! Jest co czytać!

BARBARA SAWALA

udzieli wszelkiej pomocy i informacji
w zakresie sprzedaży kupna i wynajmu
posiadłości w Burlington Hamilton
i okolicach

Prosimy dzwonić

Alec Murray Real Estate Co Ltd
(416) 639 - 8004 czynny całą dobę

TEL domowy (416) 332 - 8119

RE/MAX

M.Sc. Mech. Eng. Sales representative
4195 dundas street west
toronto ontario M8Y 1V4

**Bohdan (Bob)
SZEWCZYK**

Biuro 231 - 0600,
Dom. 247 - 4437

**OKAZJA DLA
BUDOWLANCA (stolarza)
DOM DO REMONTU**

- OBECNIE mieszkanie \$1500/miesiąc dochodu z wynajmu,
- PO REMONCIE okolo \$40000 dochodu,
- POŻYCZKA 85% ceny zapewniona
- OPŁATA WSTĘPNA do uzgodnienia

CENTURY 21 REAL ESTATE, największa firma
handlu nieruchomościami w świecie, serdecznie gratuluje

PIOTROWI

POBOJEWSKIEMU

kolejnego, wspaniałego osiągnięcia

Piotr Pobjewski zajął 4 (czwarte) miejsce
na liście najlepszych sprzedawców
nieruchomości w Kanadzie za trzeci kwartał 1987

Ze swej strony chciałbym serdecznie podziękować wszystkim moim
Klientom, którzy przyczyniają się do mojego sukcesu.

ogłoszenia drobne

OGŁOSZENIA
O PRACY

Wszystkie ogłoszenia osob oferujących pracę lub poszukujących pracy zamieszczamy bezpłatnie trzykrotnie. Ostateczny termin - poniedziałek, godz 3 00 po południu

Tel. 743-5706

POSZUKUJĘ PRACY mówię po angielsku. TEL. 826-6728 Barbara.

FREZER z praktyką potrzebny od zaraz. Znajomość angielskiego konieczna. TEL. 858-0478 od 20⁰⁰ lub wiadomość na telex.

PRACA DLA KOBIET w przemyśle elektronicznym (Electronic Assembler) Firma GARRETT 245 Airwell.

ODPOWIEDZIALNA doświadczona ze stałym pobytem w Kanadzie zapiekuje się dziećmi, z zamieszkaniami na miejscu. TEL. 428-0169

ASYSTENTKA dentystyczna potrzebna. Wymagana znajomość jęz. angielskiego. 531-8887

POTRZEBNY rzemieślnik oraz kucharz w Mississauga. TEL. 625-8326 i 625-8327 Proszę Janika.

POTRZEBNA krawcowa z doświadczeniem przemysłowym. Tel. 266-3682

PRZYJMĘ pracę w krawiectwie, ewentualnie inne zajęcia od zaraz. Nie mam języka ang., tylko polski i podstawowy rosyjski. Tel. 532-4276

POTRZEBNY mężczyzna do pracy w magazynie. Musi mieć zezwolenie na pracę. Rochester Furniture, Mississauga, tel. 624-4411

55-letni mężczyzna przyjmie pracę od zaraz. TEL. 267-8815

MŁODY mężczyzna poszukuje pracy po południu od soboty do wtorku. Tel. 259-0708 lub 530-0668, dzwonić wieczorem.

BIURO PODRÓŻY "Kennedy Travel", tel. 593-0600 potrzebuje eksperta od spraw Wschodniej Europy. Znajomość języków i procedury turystycznej wymagana.

POSZUKUJĘ pilnie 1 lub 2 sypialnie na 2 miesiące tel. 890-18-20.

UWAGA!

Właściciele biznesów Usługi, restauracje, sklepy i inne. Możliwość zwiększenia dochodu. Roczna rekama Twojej firmy wśród bardzo szybko wzrastającej liczby członków klubu. Opłata tylko \$99.50 na rok.

POTRZEBNY pomocnik albo hydraulik do nowych budynków mieszkalnych. Tel. 276-3815 po 18-tej

ASYSTENTKA dent. potrzebna, wymagana znajomość jęz. angielskiego. Tel. 531-8887

MALUJEMY mieszkania tanio i dokładnie. Mamy doświadczenie kanadyjskie. Po 4 po poł. Tel. 241 3989 lub 748-3824

ZAOPIEKUJĘ się dziećmi z zamieszkaniami na miejscu, tel. 428-0169

ZAOPIEKUJĘ się dziećmi u siebie w domu lub przyjeżdżając. Hamilton. Tel. 527-3450

ŚLUSARZ, tokarz, ogrodnik szuka pracy w zawodzie lub innej. Dzwonić po 7 wiecz. Tel. 251 7160

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem we własnym mieszkaniu. Południowe Etobicoke. Tel. 255-7240

PRACA jest. Telefon zginił. Pani Grazyna Dika proszę dzwonić w sprawie pracy pod numer 425-3381

KOBIETA na dłuższą wycieczkę szuka pracy z zamieszkaniami lub dochodem. Stacja High Park, tel. 766-2278

POTRZEBNE kobiety do domowej roboty z zamieszkaniami na miejscu. Tel. 881-6208

POTRZEBNA pomoc do dziecka z zamieszkaniami na stałe. Tel. 763-6822, po 20-tej

MALŻENSTWO poszukuje pracy chałupniczej u siebie w domu. Dzwonić wieczorem, proszę Ryśka. Tel. 897-0820

KRAWCOWA z kilkuletnim doświadczeniem z Polski przyjmie indywidualne zlecenia konfekcji damskiej lub chałupnictwa. Tel. 457-3894

POTRZEBNI kierowcy z kat. A (Truck Trailer). Wymagana podstawowa znajomość jęz. angielskiego. Dobre warunki pracy. Dzwonić po godz. 6-tej. Tel. 243-3593

ZATRUDNIMY młodych mężczyzn do pracy na budowie. Osoby na wycieczkę nie wykuczone. Tel. 897 2689, 532-9615 dzwonić wiecz.

POSZUKUJĘ pracowników do robót budowlanych, tel. 238-5176

MŁODY mężczyzna podejmie każdą pracę. Tel. 253-6621

POSIAŁAM samochód osobowy, szukam pracy rano, tel. 261-6073

POTRZEBNY malarz mający pozwolenie na pracę. Janusz TEL. 420-5234.

WSZELKIE przeróbki krawcowskie u siebie w domu w Mississauga. TEL. 824-8522

POSZUKUJĘ PRACY na trzy miesiące. Angielskiego nie znam. TEL. 766-2278

POTRZEBNA pomoc do dziecka z zamieszkaniami na stałe. Tel. 763-6822. Dzwonić po 20⁰⁰

POTRZEBNE kucharze na weekend do europejskiej restauracji. Proszę dzwonić pomiędzy 3 i 5 po południu. 239 9952.

KIEROWCY do rozwożenia pizzy potrzebni. Wymagany samochód. Praca nocna. Pełny i pół etatu. Tel. 447 2433 Shawna. Victoria. Pk/Lawrence. Puzaville

LIVE IN HOUSEKEEPER wanted to care for a 2 1/2 year-old girl who is in day care. Other duties include light housekeeping and cooking. No English required. TEL. 860-0272 or 763-6822 evenings.

POSZUKUJĘ opiekunki do 2 letniej dziewczynki, dochodzącej i z zamieszkaniami. Dzwonić po 18⁰⁰ TEL. 423-2572.

DOCHODZĄCA pani potrzebna do opieki nad 4-letnią dziewczynką w Mississauga. Bloor i Dixie. Tel. 238-1237 dzwonić po piątej

SZUKAM starszej kulturalnej pani, która od czasu do czasu zapnie się z moją 6-letnią córką. Mississauga. Square One. Tel. 279-5144

MOŻLIWOŚĆ dodatkowego zarobku, w zależności od Twojego doświadczenia, czasu, wysokości sumy zamawianej. MLM, tel. 239-574 od 9 do 11-tej.

MIESZKANIA

ZAMIENIĘ 1 sypialnię w mieszkaniu przy Victoria Pk. subway na podobne w Etobicoke, Mississauga lub Brampton. TEL. 752-4037

POKÓJ do wynajęcia, Anette i Keele, 300\$ na miesiąc. TEL. 763-3004 lub 239 2519

DO WYNAJĘCIA mieszkanie 1 sypialniowe oraz kawalerka osobne wejście, wszelkie wygody, blisko komunikacji, Etobicoke. TEL. 252 1694

BIURO PODRÓŻY "Kennedy Travel", tel. 593-0600 potrzebuje eksperta od spraw Wschodniej Europy. Znajomość języków i procedury turystycznej wymagana.

POSZUKUJĘ pilnie 1 lub 2 sypialnie na 2 miesiące tel. 890-18-20.

ZAMIENIĘ 1-sypialniowe mieszkanie przy Victoria Park Subway na podobne w Etobicoke w Mississauga lub Brampton. Tel. 752-4037

PRZEDSZKOLE w moim domu w Mississauga. Dzieci w każdym wieku mile widziane. Dwie odpowiedzialne panie. Bardzo dobra opieka. Dwa posiłki dziennie. Anna - 270-9578, Wanda - 273-5300

EKSKLUZYWNY klub kanadyjski oferuje wakacje przez 25 lat za jedną odpłatność w 31 krajach zachodnich. Członkowie klubu mogą wziąć ze sobą od 6 do 8 osób każdego roku. Po więcej informacji dzwonić pod nr 232-0302. Tadeusz.

Jeśli chcesz zaoferować na urlopach oraz na wyjazdach zagranicznych—Polska i inne kraje świata—własna kooperacja itd, po szczegółowe informacje dzwonić pod 232-0302.

ATRAKCYJNE zajęcia w resortach wypoczynkowych. TEL. 391 5633 Wojtek. 9-14

ATRAKCYJNA praca w biznesie. Świetnie za robót. Bezpłatne przeszkolenie. Dzwonić po 17⁰⁰ 266-8130

JEŻELI poszczasz doświadczenia w sprzedaży (niezależnie) chociaż b. dobrze zarobić. MLM tel. 239-5744 od 9 do 11-tej.

IF I could show you a way to earn an extra \$1 500 \$2,000 per month without disturbing what you are presently doing, would you spend one hour to get the facts? Call (416) 282-4013

Les Dacko

CZYSZCZENIE dywanów i wykładzin, tel. 247-9385

DENTYSTKA z Polski poszukuje pacjentów z ubytkami próchnicznymi do egzaminu, celem uzyskania kanadyjskiej licencji. Sprawdzenie i leczenie bezpłatne, wzamian za obecność pacjenta podczas koncowego egzaminu. Proszę dzwonić w godz. 8-10 rano, TEL. 537-8635

SPRZEDAŻ

SPRZEDAM samochód Chevrolet 78r przebieg 181 tys. km, cena 439-3382 po 6 wieczorem

SPRZEDAM Motocikla i krometko dziesięć oras czterykolepędz Britanacę 84 rok. Tel. 247 2853

CHEVY CIT 83 rok i 58 tys. przebiegu, cena 33850 Tel. 534-2642

KILKA PROPOZYCJI.
NOWE MOŻLIWOŚCI.

Bardzo dobry lub dodatkowy dochód. Szukamy osob z doświadczeniem dystrybutorskim (selesman) lub bez doświadczenia. Dowolny nie limitowany czas pracy. Łatwe i proste możliwości posiadania własnego biznesu. Tylko opłata kart członkowskich na rok. Do wyboru 1 56 dolarów, 2 106 50 dolarów, 3 199 00 dolarów. Rejestracja biznesu bez dodatkowej opłaty. TEL 239 - 5744

POLSKIE PROGRAMY
TELEWIZYJNE
I RADIOWE

PANI JADWIGA
polski program radiowy
nadawany w każdą sobotę od godz. 13 do 14 ze stacji CHWO 1260 w Oakville
program muzyki, pieśni i słowa polskiego z uwzględnieniem
Kobieta w ognisku domowym
TEL. 691-8789

TELE-POLONICA
program telewizyjny w Montrealu i okolicy
kanał 24
CF CABLE TV niedziela godz. 18 środa 11 sobota 21⁰⁰
VUEOTRON niedziela 17⁰⁰ wtorek 10⁰⁰ 124 środa 18⁰⁰
korespondencja na adres STEP 375 Claremont Westmount Que H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY
niedziela od godz. 18 do 19 na CKWR fala FM 98.7 Kitchener
Koncert zyczeń polskie piosenki i prelekcja ks. Korneliana
Jan Zuk, Kitchener, (519) 579-3615

POLSKA FALA
soboty od 14 do 16 na CFMB Radio Montreal
35 York St Westmount Montreal, Que TEL. (514) 483 2362

ECHO OJCZYNY
program TV
wyświetlany każdej soboty o 11 na CITY TV (kanał 57 kable 7) Toronto
Producent: Karola Kęsik

PROGRAM RADIOWY POLONIA W EDMONTON
na stacji CJSR FM stereo 88.5
Wiadomości tygodniowe kronika religijna pogadanka medyczna zgodula
muzyczna z nagrodami
w niedzielę od 17⁰⁰ do 19
adres. 10858 - 97 St., Edmonton, Alta T5H 2M5

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER
niedziela od 2⁰⁰ do 3⁰⁰ na CJVB fala 1470
Wiadomości z Polski Kanady i ze świata komentarze wywiady ogłoszenia i
Jerzy Kusmider
P O Box 58262, Station "L", Vancouver, B C V2P 6E3
TEL. (604) 327-6892

program telewizyjny w Toronto
POLONIA REVIEW
środy 20⁰⁰ czwartki 21⁰⁰ soboty 14⁰⁰
w dzielnicy Parkdale środy 19⁰⁰ piątki 9⁰⁰ i soboty 15⁰⁰
Jest programem TV Polonii przedstawiającym wiadomości z Polski ciekawych
ludzi informacje o ważnych dotyczących Polonii sprawach

program radiowy
ECHO OJCZYNY
od poniedziałku do piątku na falę CHIN FM 100 w godz. 1030 do 1130 rano
Program prowadzi Karolina Kęsik
w programie koncert zyczeń wiadomości polonijne i z Polski interesujące
wywiady komentarze muzyka dla wszystkich
637 College St., Toronto, Ont M6G 1B6
TEL 531-9991, dom 247-9755

PRZECZYTAJ • POWIEDZ ZNAJOMYM
nowe polskie radio
KALEJDOSKOP
P O Box 55, Postal Station V, Toronto, Ont M6R 3A4
TEL 249-1887
z rozgłośni AM 790
tylko we środy o 20 tej
Małgorzata i Paweł Jedlewscy
w programie wiadomości z Kraju i ze świata informacje w sprawach
codziennych • aktualności kulturalne • wspomnienia • rocznice • muzyka
a więc
PÓŁGODZINNY MAGAZYN DLA KAŻDEGO

UWAGA
Polonia w Toronto i okolicyPOLISH ALLIANCE TORONTO
CREDIT UNION LTD.

2150 Bloor St. W.
(wejście od wschodniej części budynku)

TEL. 762 9523

CODZIENNIE od 10 do 2 30 po poł i od 7 30 do 9 wiecz.
SOBOTY od 10 30 do 12 30 po poł

Konta depozytowe...	5 1/4 %	rocznie
Specjalne konta depozytowe...	4 3/4 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	7 0 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	8 0 %	rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	7 0 %	rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	8 0 %	rocznie
1-rocne certyfikaty...	8 1/4 %	rocznie
1-rocne certyfikaty...	9 1/4 %	rocznie
3-letnie certyfikaty...	8 1/2 %	rocznie
3-letnie non-redeemable ..	9 0 %	rocznie
RRSP...	8 1/2 %	rocznie
Pożyczki personalne ..	14 %	rocznie
Pożyczki hipoteczne...	11 3/4 %	rocznie
Line of credit...	14 3/4 %	rocznie
BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE		
Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union		

Słoneczna
dziewczyna

Firma Sunshine specjalizująca się w usługach matrymonialnych, przygotowała katalog, w którym zamieszczają zdjęcia pań i panów z Kanady i z Polski pragnących wstąpić w związku małżeński.

W ramach reklamy zgodziła się nam na zdjęcia udostępnić do publikacji. Będziemy więc co tydzień zamieszczać podobne piękne Polki. Może prze Echo znajdzie ją szczęśliwy wybraniec losu?

Pytania i zgłoszenia w tej sprawie prosimy kierować wyłącznie na firmę SUNSHINE.
Międzynarodowe Biuro Matrymonialne
SUNSHINE
Panie i Panowie!
Posiadamy ponad 300 ofert pań i panów głównie z Polski również z Kanady USA i Europy.
Piszcie do nas po Fotokatalog 1987 oraz informator załączając \$ 5 00
P O Box 11, Station D
Scarborough Ont. Canada
M1R 4Y7

POLKA lat 22, poszukuje uczciwego kulturalnego kawalera z Kanady pochodzenia polskiego do lat 35 w celu matrymonialnym. Fotooferty proszę kierować na adres Anna ROŚ ul Leopolda Staffa 3 m 6 Koszalin, 75-610 Poland.

SAMOTNY Australijczyk (47) pozna w celu matrymonialnym lub towarzyskim panu do lat 40 (zdjęcia mile widziane). Mr Tadeusz P O Box 518 Granville 2142, Australia.

POLKA, lat 23 samotna z 2-letnim synkiem, poszukuje uczciwego, kulturalnego Pana z Kanady pochodzenia polskiego do lat 35 w celu matrymonialnym. Fotooferty kierować na adres Dorota Domicewicz, ul Budowniczych 5/12 Koszalin 75 323 Poland

POLKA - panna lat 39, katolicka, wysoka, szatynka, pogodnego usposobienia, starająca się o pobyt stały w Kanadzie pozna kawalera lub wdowca w odpowiednim wieku w celu matrymonialnym

Echo-Tygodnik Polski w Cambridge
D.M POLONIA DELICATESSEN
Sklep delikatesowy w Cambridge
215 Beverley Str
TEL (519) 740 - 3803

Polskie i europejskie wędliny i wyroby delikatesowe
Dobre kiełbasy, świeże mięso, śledzie, pierogi, bigos, flaczki

TRANS CANADA CREDIT JEWELLER
właściciel: Stefan Słanowski
naprawa zegarków Bulova 30 zł, min.
wyroby ze srebra już od \$ 20 ze gwar.
25-50% zniżka cen na wyroby ze
srebra i naprawy zegarków i
biżuterii, srebrna obrączka
1218 Bloor St. W., Toronto, Ont
TEL. (416) 536-7888

Kanadyjskim piłkarzom grozi więzienie

Czterech reprezentantów Kanady - Igor Vrablic, Hector Marinaro, David Norman, Chris Chueden zostało oskarżonych o łapówkarstwo, za co grozi im dożywotnia dyskwalifikacja, a także więzienie. Wymieniona czwórka brała udział z reprezentacją Kanady, w turnieju piłkarskim "Merlion Cup" w Singapurze, w sierpniu 1986 r. Kanadyjczycy, którzy dwa miesiące wcześniej brali udział w mistrzostwach świata - Mexico 86, byli zdecydowanym faworytem tego turnieju.

Zajęli jednak 3 miejsce, wygrywając w "małym finale" z reprezentacją Singapuru 1:0. Duży udział w słabej postawie reprezentacji "klonowego liscia" miała właśnie wspomniana wyżej czwórka RCMP (Krolewska Policja Kanady) prowadziła przez 10 miesięcy szczegółowe dochodzenie i dopiero teraz "czarna historia" ujrzała światło dzienne. Przypuszcza się, że Vrablic, Marinaro, Norman i Chueden skasowali po 20 tys. \$ za "impro wizowanie gry". Piłkarze ci będą także ukarani z innego paragrafu - za przywieszenie nielegalnych (nierejestrowanych) pieniędzy do Kanady. Za takie przestępstwo maksymalna kara w Kanadzie wynosi 10 lat więzienia. Kanada jest bardzo humanitarnym krajem, za co jest bardzo szanowana w świecie i opinia publiczna w tym kraju jest bardzo wrażliwa na sprawy oszustwa, nadużyć finansowych itd. Dla

tego nagle o piłkarzach tych zrobiło się głośniejsze, a nawet podczas Mexico 86. Prawie wszyscy "bohaterowie" są zarejestrowani nadal w klubach Chueden w Los Angeles, Lazars, Norman w Winnipeg Fury a Marinaro w Toronto Blizzard. Vrablic, ostatni sezon grał w Grecji. Wszystko wskazuje, że już długo nie będą grać w piłkę, najprawdopodobniej dostaną dożywotnią dyskwalifikację. Koledzy z drużyny są także oburzeni tą sprawą. Reprezentacyjny pomocnik G. Pakos stwierdził: "To jest fatalna sprawa, która rzuci cień na kanadyjską piłkę".

Trener reprezentacji Kanady powiedział ostatnio, że słyszał w Singapurze, że kilku piłkarzom oferowane były łapówki. Zrobił on wtedy zebranie z piłkarzami, na którym przestrzegł ich o dużym niebezpieczeństwie związanym z łapówkarstwem. "Wyjaśniłem jasno piłkarzom o wszelkich konsekwencjach związanych z braniem 'lewych pieniędzy'. Wierzę, że w nich, w ich kanadyjski charakter. Oni wszyscy wiedzieli, że łapówki mogą zniszczyć ich prywatne i sportowe życie" - powiedział Beapark Wyrok w sprawie czwórki piłkarzy zapadnie 16.12, w Sądzie Prowincjonalnym w Ottawie. Tak więc, nareszcie doczekałem się, że w kanadyjskich gazetach, na pierwszych stronach, pisze się o piłkarzach. Niestety, nie o takiej treści artykułów myślałem.

CSRS - POLSKA 3:1

"Czarnej jesieni" ciąg dalszy

Nawet w meczu ze słabą Czechosłowacją (przegrała ostatnio m.in. z Finlandią 0:3 w eliminacjach ME) polscy piłkarze nie potrafili osiągnąć wartościowego rezultatu. Biało czerwoni rozegrali kolejne żałosne spotkanie przegrywając 1:3. Pierwsza bramka dla CSRS padła po błędzie obrońców polskich którzy faulując napastnika CSRS doprowadzi do rzutu karnego który Danek zamienił na bramkę. Kolejny gol dla CSRS padł zaraz po przerwie i znowu polscy obrońcy przyglądali się jak Hasek dobił spokojnie piłkę odbitą od nog Wandzika. Kilka minut później Tarasiewicz ładnym dalekim strzałem zdobył wprowadził kontaktową bramkę, ale był to tylko ładny śpiew polskich piłkarzy. Mimo kilku sytuacji (Dziekanowski, Iwan) wynik uległ zmianie, ale na korzyść CSRS kiedy to Bilek ustalił wynik na 3:1. Był to kolejny bardzo nieudany mecz polskiej drużyny która roztrwania swoje dawne dobre imię czego dowodem niech będzie fakt, że ten mecz w Bratysławie oglądało 25 tys. widzów.

CSRS - POLSKA 3:1 (1:0)

BRAMKI Czechosłowacja - Danek 29 (karny), Miciniec 48, Bilek 68, Polska - Tarasiewicz 61. POLSKA Wandzik - Ostrowski, Król, Wenclewski, Wdowczyk (70 Cisek) - Rudy, Tarasiewicz, Iwan, Urban (59). Jakołowicz - Dziekanowski, R. Robakiewicz (46 K. Warzycha).

ZE ŚWIATA:

* Bardzo dobrze spisał się polski bokser Leszek Olszewski który na turnieju w Salonikach wygrał w finale wagi muszej pokonując jednogłosem na punkty Włocha Niedo.

* Pięcioboistka - Dorota Nowak odniosła duży sukces zdobywając pierwsze miejsce w Superpucharze rozgrywanym w Gyor na Węgrzech.

* Polski kolarz przełajowy - Edward Piech zajął drugie miejsce w wyścigu w austriackiej miejscowości Hoehnhart.

PIASECKI DRUGI

Lech Piasecki zajął drugie miejsce w tradycyjnym kolarskim wyścigu na czas Florencja Pistoria (35 km). Polak w roku ubiegłym wygrał ten wyścig, tym razem musiał uznać wyższość Austriaka Wechselbergera, zajmując drugie miejsce.

PUCHARY EUROPEJSKIE

Górnik nie dał rady

Niestety nie udało się piłkarzom Górnika Zabrze odrobić straty (1:3), poniesione w Glasgow. Piłkarze szkoccy zremisowali w Zabrzu 1:1 i awansowali do II rundy będąc w przekroju dwóch spotkań drużyną zdecydowanie lepszą. Tak więc Polska straciła ostatniego przedstawiciela w pucharach europejskich. Wyniki (w nawiasach rezultaty pierwszych spotkań):

PUCHAR EUROPY

FC Porto - Real Madryt (1:2) 1:2
Anderlecht B - Sparta Praga (1:0) 1:0
Bayern M - Neuchatel (1:2) 2:0
Benfica L - Aarhus (0) 1:0
Bordeaux - Lillestrom (0) 1:0
Górnik Zabrze - Glasgow R (1:3) 0:2
Omonia Nikozja - Steaua B (1:3) 0:2
PSV Eindhoven - Rapid Wieden (2:1) 2:0

PUCHAR ZDOBYWCÓW PUCHARÓW

Atlanta - OFI Kreta (0:1) 2:0
Ajax A - Hamburger SV (1:0) 2:0
Dynamo Minsk - San Sebastian (1:1) 0:0
Rovaniemi - Villaznia (1:0) 1:0
St. Mirren - Mechelen (0:0) 0:2
Yong Boys BBerno - Den Haag (1:2) 1:0

PUCHAR UEFA

Beveren - Vitoria Guimaraes (0:1) 1:0
karne 4-5
FC Brugge - Crwiena Zwiezda (1:3) 4:0
Bayer L - Toulouse (1:1) 1:0
Dynamo Moskwa - Barcelona (0:2) 0:0
Espanol B - AC Milan (0:2) 0:0
Feyenoord R - Aberdeen (1:2) 1:0
Juventus - Panathinaikos (0:1) 3:2
Werder Brema - Spartak M (1:4) 6:2 po dogrywce
Honved B - Chaves (2:1) 3:1
Sportul B - Broendby (0:3) 3:0 (3:0 w karnych)
TJ Vitkowiec - Dundee U (2:1) 1:1
TPS Turku - Inter M (1:0) 0:2
Velez Mostar - Borussia D (0:2) 2:1
Verona - FC Utrecht (1:1) 2:1
Dynamo Tbilisi - Victoria Bukareszt (2:1) 0:0

Podkreślone drużyny awansowały do III rundy.

LOSOWANIE PUCHARU UEFA

W Zurichu odbyło się w piątek losowanie III rundy Pucharu UEFA. Oto wyniki losowania:
Honved Budapeszt - Panathinaikos Ateny
Feyenoord Rotterdam - Bayer Leverkusen
FC Barcelona - Flamurtari Vlora
Vitoria Guimaraes - Vitkowiec
Inter Mediolan - Espanol Barcelona

Werder Brema - Dynamo Tbilisi
Hellas Verona - Sportul Bukareszt
Borussia Dortmund - FC Brugge

Pierwsze mecze zostaną rozegrane 25.11, a rewanże 9.12.87

II LIGA I GRUPA

● Jastrzębie — Ruch	1:1
● Piast Gli. — Piast NR	2:1
● Urania — Zagłębie Wb	1:0
● Zawisza — Słesza	1:1
● Stilon — Radomsk	2:0
● Odra O — Stocznowiec	1:0
● Stal Stocznia — Odra W	0:2
● Gwardia W — Polonia	0:1
1 Jastrzębie	12 21 27-7
2 Piast NR	12 19 18-9
3 Ruch	12 19 16-7
4 Polonia	12 16 17-10
5 Odra O	12 14 13-11
6 Zawisza	12 13 17-13
7 Słesza	12 13 10-9
8 Stilon	12 13 10-9
9 Gwardia W	12 12 7-7
10 Zagłębie Wb	12 10 10-11
11 Odra W	12 10 13-16
12 Radomsk	12 9 13-20
13 Piast Gli	12 6 13-18
14 Urania	12 7 6-16
15 Stal Stocznia	12 6 3-14
16 Stocznowiec	12 2 6-22

II GRUPA

● Górnik — Olimpia	4:0
● Wisła — Motor	0:0
● Zagłębie — Błękitni	3:0
● Gwardia Sz. — Bron	1:0
● Belchatow — Igloopol	1:0
● Stal M — Hutnik	0:0
● Avia — Resovia	0:0
● Stal Rz. — Włocławek	1:0
1 Górnik	12 20 20-7
2 Stal M	12 20 19-10
3 Zagłębie	12 18 13-5
4 Wisła	12 14 17-10
5 Bron	12 14 13-9
6 Avia	12 14 11-9
7 Resovia	12 13 11-10
8 Igloopol	12 12 10-7
9 Włocławek	12 12 8-9
10 Stal Rz.	12 10 13-16
11 Gwardia Sz.	12 9 12-16
12 Motor	12 9 12-17
13 Hutnik	12 8 11-17
14 Olimpia	12 8 7-15
15 Błękitni	12 6 10-21
16 Belchatow	12 5 7-16

JERZY CHROMIK nie żyje

W Katowicach zmarł nagle w wieku 56 lat Jerzy CHROMIK, wybitny polski lekkoatleta. W swojej bogatej sportowej karierze Jerzy Chromik trzy razy był rekordzistą świata w biegu na 3000 m z przeszkodami. W 1958 roku stanął na najwyższym podium podczas mistrzostw Europy w Sztokholmie, był także wielokrotnym mistrzem i rekordzistą Polski. Dwukrotnie startował w igrzyskach olimpijskich - w 1956 r. w Melbourne i w 1960 w Rzymie.

HOKEJ

12 kolejka I ligi

Stocznowiec Gd - ŁKS 5:3
Unia Oswiecim - Polonia Byt 2:6
Zagłębie Sos - Cracovia 3:3
GKS Katowice - Podhale N Targ 3:5
Naprzód Janów - GKS Tychy 6:4

W tabeli prowadzi Polonia - 24 pkt, przed Tychami 15 pkt i Podhalem 15 pkt.

Z TENISOWYCH KORTÓW

WYNIKI FINAŁÓW

• "New England Virginia Slim"
P Shriver - Ch Evert 6-4 4-6, 6-0
• Paris Open - T Mayotte -
B Gilbert 2-6 6-3 7-5 6-7, 6-3
• Stockholm Open - S Edberg -
J B Svenson 7-5 6-2 4-6 6-4

KOSZYKÓWKA

I liga mężczyzn

Legia Warszawa - Zagłębie Sos 65:72
Stal Stalowa Wola - Lech Poz 93:91
Resovia - AZS Koszalin 86:96
Stal Bobrek Byt. - Wisła K 79:71
Górnik Wał - Gwardia Wroc 74:88
Śląsk Wroc - Zastal Ziel G 96:59
Resovia - Lech 87:106
Stal Stalowa W - AZS Kosz 110:88

TABELA

1 Gwardia	6	1	13	688-577
2 Zagłębie	6	1	13	547-493
3 Lech	5	1	11	581-570
4 Legia	4	2	11	603-593
5 Stal S W	4	2	11	587-608
6 Górnik	3	4	10	536-526
7 Śląsk	3	4	10	577-576
8 Stal Bobrek	3	4	10	551-585
9 Wisła	2	5	9	584-601
10 Zastal	2	5	9	545-581
11 AZS	2	4	8	510-541
12 Resovia	1	6	8	527-628

I liga pań

Spójnia Gd - Start Lublin 90:69
Stal Brzeg - Wisła Kraków 57:105
Włocławek Pabianice - Słesza W 78:59
ŁKS - Lech Poznań 73:84
AZS Poznań - AZS Kat 57:56
Włocławek Pab - Lech Poz 86:62
ŁKS Słesza 79:85
Spójnia - Wisła 69:64
AZS Poznań - ROW 83:67
Olimpia - AZS Katowice 78:43

1 Włocławek	6	0	12	544-567
2 Wisła	5	1	11	581-388
3 Olimpia	5	1	11	473-356
4 Spójnia	4	2	10	482-479
5 Słesza	4	2	10	459-442
6 Start	4	2	10	458-428
7 Lech	3	3	9	474-454
8 ŁKS	3	3	9	487-499
9 AZS Poznań	2	4	8	398-457
10 Stal	0	6	6	342-461
11 AZS Katowice	0	6	6	380-515
12 ROW	0	6	6	388-562

PIŁKA RĘCZNA

I liga mężczyzn

Stal Gorzów - Korona Kielce 17:19
Stal G - Anilana Łódź 26:24
Grundwald R Śląska - Hutnik 29:24
Grunwald - Stal Mielec 32:26
Pogon Zabrze - Stal M 27:20
Pogon Z - Hutnik Krakow 20:21
Pogon Szcz - Anilana 22:21
Pogon Szcz - Korona Kielce 25:25
Śląsk Wrocł - Wybrzeże G 19:25
Śląsk - Wisła Płock 24:22
Poznań - Wybrzeże 21:24
Poznań - Wisła 25:17

1 Wybrzeże	16	4	20	216
2 Poznań	15	4	19	221
3 Korona Z	12	7	19	223
4 Anilana	11	9	20	221
5 Płock	11	9	20	221
6 Wisła	9	1	10	198
7 Stal M	9	1	10	217
8 Śląsk	9	1	10	217
9 Hutnik	7	12	19	211
10 Korona	7	12	19	211
11 Grundwald	6	14	20	211
12 Stal G	5	15	20	219-215

TENIS STOŁOWY

GRUBBA

przegrał w finale

W Łodzi odbywały się XII Mistrzostwa Polski w tenisie stołowym. Impreza ta, zaliczana jest do cyklu Grand Prix i zgromadziła na starcie wielu znakomitych zawodników. Z polskich tenisistów tylko Andrzej Grubba (co jest już tradycją) nawiazał walkę z czołową światową i dopiero w finale uległ Szwedowi Lindhonorowi 18:21 24:22 18:21 24:26. Grubba wystąpił także w finale w grze mieszanej gdzie razem z Holenderką Vneskoop uległ parze francuskiej Martin/Thuriet 17:21, 17:21.

Rubrykę sportową
zredagował
Adam POLANSKI